

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

This material contains information affecting the National Defense of the United States within the meaning of the Espionage Laws, Title 18, U.S.C. Secs. 793 and 794, the transmission or revelation of which in any manner to an unauthorized person is prohibited by law.

25X1

REPORT

DATE DISTR.

15 MAR 1966

NO. PAGES

1

REFERENCES

RD

25X1

25X1

SOURCE EVALUATIONS ARE DEFINITIVE. APPRAISAL OF CONTENT IS TENTATIVE.

25X1

- a. Policy report
- b. Report on economic, social, labor, cultural, education, sports, organization and financial problems of the Trade Union.

25X1

S-E-C-R-E-T

INFORMATION REPORT INFORMATION REPORT

A

25X1

ZZPP
ch

referat
PROGRAMOWY
na
VI ^{TY}
KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW
ZWIĄZKU ZAWODOWEGO
PRACOWNIKÓW
PRZEMYSŁU
CHEMICZNEGO

K A T O W I C E
16, 17, 18, XI. 1957 R.

TOWARZYSZE DELEGACI !

Pełną radość od chwili wyzwolenia kraju rozpoczęła obrada Zjazdu naszego Związku Zawodowego zrzeszającego pracowników przemysłu chemicznego i pokrewnych, - Związku, którego działalność zapisała się chwaleśnie w historii ruchu robotniczego przed wojną - Związku, który w całej swej powojennej działalności wniósł poważny wkład w dzieło budownictwa socjalizmu w naszym kraju.

Nie ma chyba u nas w Polsce robotnika, czy pracownika umysłowego, któryby nie był dumny z osiągnięć naszego kraju z jego rozkwitu i potęgi gospodarczej.

Grasmoście lat Polski Ludowej utwierdza nas w przekonaniu, że wszystkie nasze wysiłki poświęciliśmy słusznej sprawie.

Prrowadząc budownictwo socjalizmu nie ustrzegliśmy się jednak od błędów i wypań, których źródła wykazał VIII i IX Plenum Komitetu Centralnego Polskiej Zjednoczonej Partii Robotniczej nakreślając jednocześnie program działania na przyszłość, program odpowiadający interesom całego narodu Polskiego.

Dzięki przemianom dokonany przez Partię stworzone zostały pomyślne warunki do pracy Związku, który dzięki temu może pościnąć się poważnymi osiągnięciami.

W jakiej sytuacji politycznej i gospodarczej toczyć się będą obrady naszego Zjazdu ?

- obradować będziemy krótko po zakończeniu X Plenum K.C. P.Z.P.R. na którym Tow. Gomułka analizując sytuację międzynarodową stwierdził, że " niespożyta siła moralna naszej Partii i Polski Ludowej jest wielki i stale rosnący w siłę świat socjalistyczny, jest przynależność naszego kraju do obozu państw socjalistycznych, jest jedność wszystkich krajów socjalistycznych, są braterskie internacjonalistyczne więzy, które łączą naszą Partię ze wszystkimi partiami komunistycznymi i robotniczymi innych krajów i nasza solidarność z siłami postępu na całym świecie".

Obradować będziemy krótko po obchodach 40 Rocznicy Rewolucji Październikowej, która po raz pierwszy w historii ludzkości oddała władzę w ręce klasy robotniczej.

40 lat władzy ludowej w Z.S.R.R. to okres wytężonej, ofiarnej pracy narodów radzieckich, które z kraju socjalnego stworzyły potęgę gospodarczą.

Każdy z nas jest dumny z osiągnięć nauki i techniki radzieckiej, która jest przedującą nauką w świecie - nauka, która stworzyła start do nowej epoki w dziejach ludzkości.

Fakt ten jest jessene jednym dowodem niejednokrotnie podkreślanych pokojowych intencji Związku Radzieckiego.

Obradować będziemy wreszcie po IV Światowym Kongresie Związków Zawodowych, odbyłym w Lipcu w dniach od 4 - 15 października 57 roku.

Jak to określił Generalny Sekretarz Światowej Federacji Związków Zawodowych Tow. Louis Saillant " był to nie Kongres dyskujący, lecz Kongres działania - Kongres nowych myśli i inicjatyw stanowiących podstawę do nowych akcji ".

Kongres podjął wielki wysiłek w kierunku dokonania głębokiej, obiektywnej oceny aktualnej sytuacji w świecie, rozwoju walki klasy robotniczej i narastania dążeń jednolitych wśród mas pracujących.

Należy jednocześnie stwierdzić, że Kongres był najbardziej reprezentatywnym ze wszystkich dotychczasowych Kongresów.

Delegaci na Kongres reprezentowali ponad 105 milionów pracujących 80 krajów.

Co ogólnie stwierdził Kongres:

Kongres stwierdził, zwiększenie eksploatacyjnego ucisku monopolu na klasę robotniczą, zaostrzenie się tendencji inflacyjnych w gospodarce wielu krajów kapitalistycznych, gdzie z reguły wzrost cen wyprzedza wzrost płac nominalnych, w wyniku czego następuje spadek siły nabywczej robotnika.

Na tle tych zjawisk występuje nasilenie walk strajkowych i aktywna działalność organizacji związkowych występujących w obronie codziennych interesów klasy robotniczej.

Rozwój sytuacji międzynarodowej stoi pod znakiem ogromnego nasilenia fali ruchów narodowo-wyzwoleńczych i antykolonialnych.

Występuje wzrost nastrojów antyimperialistycznych i dążenie do przywrócenia samodzielności gospodarczej i politycznej.

Według słów wybitnego działacza związkowego z krajów Ameryki Łacińskiej Lombardo Toledano "w Ameryce Łacińskiej każdy sztandar jest dobry za wyjątkiem sztandaru imperializmu amerykańskiego, który jest powszechnie znienawidzony".

Reasumując trzeba stwierdzić, że IV Światowy Kongres Związków Zawodowych wykazał dobitnie, że ruch zawodowy stanowi dziś w świecie poważną zorganizowaną siłę społeczną, wywierającą coraz silniejszy wpływ na rozwój wydarzeń międzynarodowych, na kształtowanie się położenia klasy robotniczej.

Jakie ogólne wnioski wyciągamy z IV Światowego Kongresu Związków Zawodowych?

Kongres stanowi krok naprzód w dziedzinie torowania drogi do przywrócenia jednolitości międzynarodowego ruchu robotniczego.

Wszystkie dokumenty uchwalone na Kongresie głoszą wolę nawiązania współpracy ze wszystkimi organizacjami związkowymi na całym świecie w walce o trwały pokój i lepsze życie klasy robotniczej.

Na Kongresie ze szczególną uwagą i sympatią omawiano osiągnięcia Związku Radzieckiego i krajów demokracji ludowej podkreślając, że ich pomoc i przykład stanowią nieodłączny element walki organizacji związkowych w krajach kapitalistycznych, kolonialnych i zależnych.

Jakie praktyczne wnioski wypływają dla naszej działalności?

Musimy zacieśnić braterską współpracę ze Związkiem Zawodowym naszego obozu socjalistycznego i w tym aspekcie musimy stwierdzić, że do tej pory współpraca ta była niedostateczna.

Uważamy, że sam fakt udziału delegacji z bratnich związków w naszym Zjeździe winien zapoczątkować rozszerzenie współpracy i wymiany doświadczeń we wszystkich dziedzinach życia związkowego.

Musimy w szerszym niż do tej pory stopniu udzielać pomocy i pomocy w pracy naszego Zrzeszenia Międzynarodowego, o którego

semiersznych i działalności niewątpliwie poinformuje nas Tow. Bełski - Sekretarz Generalny Międzynarodowego Zrzeszenia.

Wreszcie musimy ściśnięć współpracę z bratnimi związkami krajów kapitalistycznych i kolenialnych i udzielać im w ramach naszych możliwości stałego poparcia w ich trudnej i prowadzonej z całym poświęceniem walce.

Przechodząc do spraw obrad naszego Zjazdu stwierdzamy, że:

obradować będziemy w sytuacji w której Partia odwołując się do całego narodu, prowadzi walkę o usunięcie trudności gospodarczych.

W sytuacji, w której wszystkie wysiłki klasy robotniczej skierowane są na jak najlepsze uzyskanie wyników produkcyjnych podstawy dalszej poprawy warunków materialnych.

X Plenum Partii szczegółowo określiło sytuację polityczną i gospodarczą w kraju.

Czego więc wobec tej znanej każdemu sytuacji należy oczekiwać od naszego Zjazdu?

Zjazd jest najwyższą władzą Związku, który zrzeszając zatrudnionych w przemyśle chemicznym i pokrewnych reprezentuje ich interesy, interesy współgospodarzy kraju.

Wychodząc z tego założenia można śmiało powiedzieć, że sala obrad Zjazdu jest miejscem w którym zebrali się najlepsi aktywiści związku reprezentujący około 230 tysięcy zatrudnionych, aby po gospodaraku, z całą odpowiedzialnością wobec swoich wyborców, biorąc pod uwagę aktualną sytuację gospodarczą, dokonać analizy działalności Związku na przestrzeni od ostatniego Zjazdu oraz wypracować dalszy program jego działania.

Z czym przychodzimy na Zjazd - przychodzimy z olbrzymim dorobkiem wyrażonym w ogólnych sarysach w sprawozdaniu doręczonym Towarzysom Delegatom.

W czym ogólnie wyrażają się te osiągnięcia:

- w zasadniczym polepszeniu warunków pracy i płacy,
- w zwiększeniu świadczeń socjalnych, w ulepszeniu codziennej działalności Związku skierowanej na obronę interesów jego członków.

Czy wyniki pracy Związku są zupełnie wystarczające?

Należy stwierdzić, że w warunkach poprzedniego okresu zrobione wszystko, co było możliwe.

Czy wyniki pracy mogły być lepsze?

Należy stwierdzić, że bezsprzecznie tak, mówiliśmy o tym szczegółowo na małym Zjeździe Związku, który odbył się w listopadzie ubiegłego roku stwierdzając, że na całoci działalności Związku narodziły poważne błędy wyrażające się w tym, że skoncentrowanie się w poważnej mierze na sprawach produkcyjnych spowodowało w dużym stopniu zaniedbanie s orbity prac i zainteresowań Związku członków i jego codziennych spraw.

zasadniczym powodem do zaistnienia takiej sytuacji było między innymi sżawienie biurokratycznych form pracy Związku, nie liczenie się s opinią aktywni i szalęgi, scentralizowanie uprawnień w Centralnej Radzie Związków Zawodowych.

Trzeba s zadowolaniem stwierdzić, że okres ten należy do przeszłości.

W wyniku przemian, jakie nastąpiły, staliśmy się organizacją posiadającą w chwili obecnej duże uprawnienia - większą samodzielność i niezym nie skrzepowaną inicjatywę działania.

Podobnie wygląda sprawa z niższymi instancjami Związku, w których stworzone warunki do wprowadzenia w życie pełnej demokracji związkowej.

Ogólnie należy stwierdzić, że zostały stworzone warunki do działalności pracy we wszystkich instancjach.

Na szczególne podkreślenie zasługuje praca aktywu społecznego w komisjach problemowych Zarządu Głównego.

Czy wszystko w działalności Związku po październiku można uznać za pozytywne?

Analiza z jaką dzisiaj przychodzimy na Zjazd wykazuje dobitnie, że nie:

byliśmy świadkami, że w łonie Związku, a szczególnie w zakładach pracy do głosu doszły elementy, które tendencyjnie w określonym s góry interesie chciały zepchnąć Związek do roli strony, do roli organizacji apolitycznej, mającej za zadanie tylko i wyłącznie tak swaną obronę interesów załóg w postaci wysuwania postulatów przechodzących możliwości Państwa na szereg lat.

Trzeba jednocześnie stwierdzić, że na szczeblu Zarządu Głównego wszystkie kolejne jego plenarne posiedzenia prawidłowo nakreślały bieżące zadania Związku, biorąc za podstawę jego działalności szeroko pojętą obronę interesów załóg, wyrażającą się między innymi w tym, że wysuwając załatwianie słusznych postulatów załóg, starano się jednocześnie dać odpowiedź, skąd znaleźć na te środki i jakie warunki należy stworzyć, aby w ogóle w skali Państwa była możliwa ich realizacja.

Sytuacja, jaką w chwili obecnej obserwujemy w zakładach pracy wymaga szczegółowego zastanowienia.

Niepokojącym zjawiskiem staje się brak dyscypliny, nie szanowanie deseru, niewłaściwy stosunek do pracy wynikający z tego, że u niektórych ludzi weszło w krew hasło, a mianowicie:
" czy się robi, czy się leży tysiąc złotych się należy".

Nie ulega wątpliwości, że wyznawcy tego hasła spotkają się ze zdecydowaną odprawą Towarzyszy Delegatów, że wspólnie naradzimy się w jaki sposób można będzie skończyć z anarchią i wszystkimi obijbokami żerującymi na ofiarnej pracy załóg naszego przemysłu.

Przechodząc do spraw ekonomicznych stwierdzamy:

Związek nasz w swej dotychczasowej działalności, w zagadnieniach ekonomicznych na jedno z pierwszych miejsc wysuwał sprawy płac, bowiem stanowią one podstawę egzystencji robotników i pracowników umysłowych.

W ostatnich latach było bardzo trudne uzyskać jakąkolwiek podwyżkę płac, to jednak na skutek działalności Związku i poszczególnych Ministerstw zwłaszcza Ministerstwa Przemysłu Chemicznego nastąpił poważny ruch płac sarówne pod względem zasięgu jak i wysokości dekenywanych podwyżek.

Podwyżką objęto ponad 200 tysięcy zatrudnionych pracowników zrzeszonych w naszym Związku.

W przyszłości szklarskim sprawa płac jest nadal bardzo istotna. Uzyskana ostatnie zgoda Ministerstwa na oszczędne podwyższenie płac

niektórym robotnikom nie rozwiązuje tego problemu.

Nadal bowiem płace 48,5 % zatrudnionych w tym przemyśle kształtują się w granicach średnio 900 złotych miesięcznie.

Zachodzi więc konieczność przeprowadzenia generalnej regulacji płac w tym przemyśle w roku 1978, która objęłaby wszystkich zatrudnionych, a w szczególności tę część załogi, której płace nie osiągnęły średniej płacy przemysłu.

Niecierpiącą zwłoki sprawa jest również wypowiedzenie Zbiorowego Układu Pracy dla Przemysłu Szklarskiego, Ceramicznego i Izolacyjnego.

Wprowadzenie jednak w życie nowego Zbiorowego Układu Pracy wiąże się ściśle z uzyskaniem dofinansowania na regulację płac w przemyśle szklarskim, z tego też względu problem podwyżki płac stał się powinien jednym z głównych problemów szlachez dla tego, że przemysł ten nie był regulowany w ostatnich latach.

Z uwagi na ograniczone środki finansowe nie zdołano załatwić wszystkich problemów płacowych w wyniku przeprowadzanych regulacji płac w przemyśle papierniczym i przetworów papierowych.

Regulacje płac w tych przemysłach w minimalnym stopniu objęły pracowników zatrudnionych w systemie akordu prostego, stosunkowo niskie w dalszym ciągu pozostały płace średniego personelu technicznego, niestwarzając tym samym bodźców do podnoszenia kwalifikacji i przechodzenia do pracy na stanowiska odpowiedzialne.

W dalszym ciągu około 80 % zatrudnionych w tych przemysłach zarabia do 1.200,- złotych miesięcznie, są to przeważnie pracownicy produkcyjni, których ostatnia regulacja w zasadzie w minimalnym stopniu objęła.

Z powyższych faktów rysuje się również i w tym przemyśle konieczność uregulowania płac z uwzględnieniem najniższej zarabiających.

Niezmiernie ważny problem w zagadnieniach płacowych stanowi uzyskanie premii za wysługę lat dla pracowników przemysłu chemicznego.

Ciężkie i szkodliwe warunki pracy nie znajdujące właściwego odbicia w płacach przy niedostatecznym zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych, w decydującym stopniu wpływają na fluktuację załóg, która na przestrzeni ostatnich trzech lat wynosiła około 30 %.

Nadmierna płynność kadr odbija się ujemnie na przestrzeganiu ustalonych parametrów procesu, wydajności, jakości produkowanych asortymentów oraz właściwej obsługi i konserwacji aparatury, co z kolei decyduje o wykonaniu planów kosztów i rentowności zakładu.

Wprowadzenie specjalnego wynagrodzenia za ciężkość pracy w jednym zakładzie wiązałoby załogę z zakładem pracy, wpływałoby na zachowanie istniejącej fluktuacji, zabezpieczając w pewnym stopniu wykonanie planów produkcyjnych i wskaźników ekonomicznych.

Projektuje się specjalnym wynagrodzeniem objąć wszystkich zatrudnionych w przemyśle chemicznym.

Bardzo słusznym, zarówno ze względów socjalnych jak i ekonomicznych jest udział robotników i pracowników w zyskach przedsiębiorstwa.

Szczególne rolę w tym względzie powinna odegrać organizacja związkowa w walce o uzyskanie funduszu zakładowego - jako jedna z ważnych dróg podniesienia zarobków naszych załóg.

Duże uwagi w pracy Związku musi znaleźć sprawa przestrzegania przepisów ustawodawstwa pracy, zawartych bądź to w Zbiorowych Układach Pracy, bądź w ogólnych przepisach.

Sam fakt istnienia nawet najlepszych przepisów nie przesądza jednak o ich prawidłowym przestrzeganiu, a praktyka wskazuje, że istnieją fakty łamania ustawodawstwa pracy.

Dowodem nieprzestrzegania zarówno przepisów zawartych w Zbiorowych Układach Pracy jak również i obowiązującego ustawodawstwa są fakty podane przez nas w tej osłódce naszego sprawozdania, w której mówimy o działalności komisji rozjemczych, oraz o załatwianych przez Zarząd Główny skargach i zażaleniach.

Dlatego też uważamy za zadanie pierwszorzędnej wagi dalsze wzmocnienie działalności komisji rozjemczych oraz walkę z wszelkimi naruszeniami przez kierownictwa zakładów pracy obowiązujących przepisów prawnych.

Natomiast członkowie Rad Zakładowych i aktyw związkowy winien pogłębić znajomość przepisów ustawodawstwa, postanowień Zbiorowych Układów Pracy, oraz zasad wynagradzania, aby lepiej bronić członków Związku.

Wydaje się nam konieczne, aby wznowiły swoją działalność komisje strukturalne przy radach zakładowych, a zwłaszcza komisja ekonomiczna, ponieważ w ten sposób w wielu wypadkach możemy nie dopuścić do tego, aby sprawy niejednokrotnie drobne i możliwe do załatwienia w zakładzie urosły do problemów wywołujących masowe niesadowość i wystąpienia w zakładach.

Związek nasz niezależnie od obowiązku zabezpieczenia przestrzegania ustawodawstwa i postanowień Zbiorowych Układów Pracy domagać się również będzie koniecznego zmodyfikowania obowiązującego dotychczas "Kodeksu Pracy" zarówno przez uporządkowanie wielu przepisów tak jeszcze w okresie przedwojennym jak i wydanych w okresie powojennym, postulując jednocześnie o uwzględnienie w miarę polepszenia się sytuacji ekonomicznej w naszym kraju niektórych postulatów wysuniętych w tym okresie przez załogi.

Nakreślony program działalności Związku przez ustępujące Plenum w zakresie poprawy warunków materialnych załóg, nie może być i nie będzie zrealizowany bez szerokiego aktywnego udziału ogółu pracujących w rozwoju produkcji i nagromadzenia na ten cel środków.

Dlatego też dzisiejszy Zjazd powinien jasno sprzącować stanowisko Związku w tej tak bardzo istotnej sprawie, stanowisko które powinno się pokrywać z przedłożonym przez nas programem, który jest rozwinięciem tezy, że w ostatecznym rachunku o dobroć stepy życiowej mas pracujących decyduje wydajność pracy i obniżka kosztów produkcji.

A za tym walka o produkcję i polepszenie ekonomiki przemysłu i osiągnięcie maksymalnej wydajności pracy na każdym stanowisku winna stać się jednym z zadań Związku.

Wydaje się koniecznym określić rolę Związku w pracy nad rozwojem tempu technicznego, a w szczególności do rozwoju ruchu racjonalizatorskiego i doprowadzić do usunięcia z tego ruchu wszystkich przeszkód, stwarzając odpowiednie warunki dla pomyślnej twórczej pracy robotnikom i inteligencji technicznej.

Sprawa stworzenia takich warunków wiąże się ściśle z koniecznością dokonania zasadniczych zmian w obowiązujących przepisach w tej dziedzinie.

Nie mniej wagi Związek powinien poświęcić sprawę obniżki kosztów własnych produkcji i doprowadzić w wyniku swej działalności do świadomości każdego robotnika, że każda złotówka nie oddana do budżetu Państwa ze względu na nieobniżenie we właściwym rozmiarze kosztów własnych sniża realne dochody ludzi pracy.

Kto więc nie walczy należyście o sníżkę kosztów własnych ten faktycznie przeciwdziała podniesieniu stopy życiowej mas pracujących.

Wiele przedsiębiorstw objętych działalnością naszego Związku ma pod tym względem duże jeszcze grzechy.

Grzechy te wynikają z faktu, że sprawa jakościowych i ekonomiczno-financeowych wskaźników produkcji nie stała w centrum uwagi przedsiębiorstw.

Ten stan rzeczy nie może być dłużej tolerowany i stać się powinien punktem szczególnego zainteresowania rad robotniczych i Związku.

Walka o pełne wykonanie planu w zakresie obniżenia kosztów własnych i wzrostu wydajności pracy, musi prowadzić do likwidacji wszelkiego rodzaju marnotrawstwa surowców i materiałów oraz przerecostów w zatrudnieniu.

Cały aktyw związkowy musi wydać bezwzględną walkę bumelanotwu występującemu obojętnie w jakiej formie.

Trzeba, aby Rady Zakładowe do tego rodzaju ludzi właściwie się ustosunkowały, nie cofając się nawet przed zwolnieniem z pracy.

W walce o dyscyplinę pracy, o pełne wykorzystanie dnia roboczego, Rady Zakładowe wspólnie z Radami Robotniczymi winny w pełni wykorzystać opracowane na zakładach regulaminy pracy, domagając się bezwzględności ich przestrzegania zarówno w odniesieniu do obowiązków z nich wynikających jak i uprawnień.

Cały Związek, a w szczególności aktyw powinien włączyć się do bezkompromisowej walki z wszelkimi przejawami marnotrawstwa korpucji i kradzieży mienia społecznego.

Działalność Związku w dziedzinie rozwoju produkcji w zmieniennych konkretnych warunkach wymagać będzie wspólnie z Radami Robotniczymi opracowania nowych form mobilizacji sił fabrycznych do wykonywania i przekraczania zadań produkcyjnych podstawowego warunku realizacji określonego programu poprawy warunków materialnych pracowników i oszczędności ich rodzin.

Szczególne rolę do spełnienia na tym odcinku mają Rady Robotnicze. Rok czasu, który dzieli nas od powstania pierwszych Rad Robotniczych w zakładach pracy, objętych działalnością naszego Związku nie jest dostatecznym okresem czasu, abyśmy mogli definitywnie podsumować ich działalność ze względu na to, że wiele Rad Robotniczych powstało nie dawno oraz, że proces ich formowania się trwa w dalszym ciągu.

Między innymi dzięki ich działalności możemy się pochwycić znacznymi osiągnięciami na odcinku produkcyjnym, wyrażającym się np. w Resorcie Chemii, wzroście produkcji w stosunku do analogicznego okresu z roku ubiegłego o 15,5 % oraz wykonaniem planu pro-

dukcji przemysłu chemicznego za 9 miesięcy bieżącego roku w 104,2%. Podobne osiągnięcia mają Rady Robotnicze w zakładach pracy przemysłu papierniczego, szklarskiego i ceramicznego.

Pełnytywnie rezultaty działalności Rad Robotniczych zawdzięczać należy znacznemu ich skrzepnięciu odrauceniu od siebie spraw drobnych opracowania programów działania, w których położone nacisk nie tylko na wykonanie i wzrost ilościowy produkcji, ale także na poprawę organizacji pracy, poprawienie jakości produkcji, obniżenia kosztów własnych, wykorzystanie mocy produkcyjnych zakładu, jak również likwidacji marnotrawstwa i kradzieży mienia społecznego, oraz poprawienia dyscypliny pracy.

Jakkolwiek jest wiele Rad Robotniczych o których pracy i wysiłkach mówimy z uznaniem, to dla pełności obrazu należy wykazać również wypadki niewłaściwego pojmowania roli przez niektóre Rady Robotnicze, polegające m.in. na:

- nieuwzględnianiu operatywnych zadań planowych i próbach ukrywania rezerw produkcyjnych,
- świadomym zaniedbaniu norm pracy, nie mających pokrycia w planowym funduszu płac, powodujących zakłócenia w życiu zakładu i gorszących interesy gospodarki narodowej.

Związek nasz udzielał pomocy Radom Robotniczym winien w dalszym ciągu prowadzić zapoczątkowaną już wymianę doświadczeń w pracy Rad Robotniczych wszystkimi formami.

Uważamy przy tym, że wymiana doświadczeń w pracy Rad Robotniczych winna się odbywać branżowo poprzez Zarządy Okręgowe lub zakładami o podobnym profilu produkcyjnym.

Poza wymianą doświadczeń, których form narzucić nie można Związek nasz musi zwrócić duże uwagi na rozpoczęcie już s inicjatywy Zarządu Głównego szkolenia Rad Robotniczych w zakładach pracy.

Szkolenie to winniśmy opierać na ramowym programie opracowanym i usgdnionym ze Stowarzyszeniem Naukowym Inżynierów i Techników przemysłu chemicznego w Polsce.

Do szczególnie ważnych spraw należy jego działalność w zakresie ochrony pracy.

Dzięki mobilizacji całego aktywu, etywności działalności wszystkich instancji naszego Związku w latach 1955-1957 nastąpiła w zakładach wydatna poprawa warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zlikwidowane zostały de niedawna saniedbania w dziedzinie technicznego bezpieczeństwa pracy, zaspokojono najpilniejsze potrzeby z zakresu budowy i wyposażenia urządzeń higieniczne-sanitarnych, przystąpiono de skrojonej na szeroką skalę modernizacji zakładów i obiektów szczególnie saniedbanych.

Na stanowiskach, które ze względu na uciążliwość pracy lub występujące szkodliwości, stwarzały szczególne narażenie zdrowia pracowników, wprowadzono skróceny czas pracy i urlopy profilaktyczne. Z świadomości tych korzysta obecnie łącznie 30 tysięcy pracowników w naszych zakładach.

Osiągnięcia wykazane w sprawozdaniu na Zjazd, są jednak niewystarczające w stosunku do potrzeb zakładów.

Nie udało się na wszystkich szczeblach całkowicie zmienić stosunku administracji przemysłowej do zagadnień bezpieczeństwa i higieny pracy zakładów.

Powadna część administracji i personelu inżynieryjno-technicznego w dalszym ciągu uznaje prymat produkcji, a poprawę warunków pracy traktuje jako obowiązek o podrzędnym znaczeniu.

Realizacja planów poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy napotyka na opory i przeszkody wynikające bądź z niesrozumienia ich ważności, włącznie z powodu przewlekłego opracowania dokumentacji, trudności materialnych i opóźnień wykonawstwa.

Sytuację komplikuje ogólne ograniczenie kredytów inwestycyjnych. Na tym tle rodzi się tolerancyjny stosunek ze strony administracji, jednostkowe tendencje Rad Robotniczych i niewykorzystywanie uprawnień przez administracyjną służbę b.h.p.

Mamy w Polsce poważny deficyt w dziedzinie przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy, jednakże stopień przestrzegania ich jest bardzo mały.

W tej sytuacji ogólna liczba wypadków utrzymuje się w dalszym ciągu na niepokojąco wysokim poziomie, a ciężkość wypadków uległa nawet zwiększeniu.

Niewykonanie wniosków komisji powypadkowych przez zakłady doprowadziło do tego, że szereg wypadków powtarza się z tych samych przyczyn. Wzrosła również, a zwłaszcza w ciągu ostatniego roku absencja chorobowa. Ostatnio przeprowadzone kontrole wykazują, że jawnie ukrywania wypadków przy pracy, przez zakłady, a uzyskanie dokładnych danych w sprawie chorób zawodowych natrafia na trudności z powodu braku specjalistycznych badań lekarskich.

Istniejący stan bezpieczeństwa i higieny pracy oraz ochrony zdrowia obciąża w pierwszym rzędzie kierownictwo Resortów przemysłowych oraz Ministerstwo Zdrowia.

Wysiłki podejmowane przez nasz Związek nie mogły dać w pełni spodziewanych rezultatów, ponieważ Resorty w dużej mierze nie wywiązały się z obowiązków przyjętych postanowieniami.

Obecna sytuacja w dziedzinie ochrony zdrowia naszych załóg wybitnie obciąża kierownictwo Resortu Zdrowia, które nie docenia należycie roli służby zdrowia w przemyśle.

Liczne podejmowane przez nasz Związek próby ustalenia wspólnych środków dla poprawy bezpieczeństwa przemysłowego nie dały spodziewanego rezultatu z winy kierownictwa Resortu Zdrowia, które w każdym z wielu ważnych posiedzeń Prezydium i Plenum Zarządu Głównego oraz spotkań międzyresortowych mimo zaproszeń nie usunęło się stosownie włączyć udziału dla sąjścia wiążącego stanowiska.

Osiągnięcie gruntownej poprawy warunków pracy w zakładach winno być w dalszym ciągu jednym z naczelnych zadań w pracy Związku.

Spełnienie tego zadania będzie możliwe, jeśli poprzez zaszerepienie należycie zrozumienia, uda się spowodować praktyczną działalność w tej dziedzinie ze strony administracji przemysłowej, Rad Robotniczych, personelu inżynieryjno-technicznego i samych robotników.

Kierownictwo gospodarzone musi sobie zdać sprawę, że jaknajszycbsza poprawa warunków ochrony pracy jest jego podstawowym obowiązkiem w programie pracy na przyszłość.

Działalność Związku winna koncentrować się na likwidacji zaniedbań w zakresie technicznego bezpieczeństwa pracy i higieny przemysłowej.

W tym celu należy we wszystkich Resortach dokonać urealnienia długofalowych planów poprawy warunków pracy, które ze względu na zmiany w polityce inwestycyjnej stały się częściowo nieaktualne.

Szczególne dokładnie trzeba skonkretyzować zadania na lata 1958-1959. Plany winny przede wszystkim uwzględnić dalsze kontynuowanie modernizacji lub likwidacji obiektów szczególnie saniedbanych wykazanych w sprawozdaniu, przy czym staje się koniecznym poszerzenie ich wykazu w świetle aktualnego rozeznania.

W wykazie tym dodatkowo winny być uwzględnione m.in. zakłady:

- 1/ Zawierciańska Wytwórnia Chemiczna
- 2/ Gdańska Fabryka Kwasu Siarkowego
- 3/ Ligocka Wytwórnia Chemiczna
- 4/ Fabryka Nawozów Fosforowych Begucice
- 5/ Zakłady Przemysłu Azotowego Knurów
- 6/ Łódzkie Zakłady Chemiczne
- 7/ Łódzkie Zakłady Obuwia Gumowego Nr. 5 i 6
- 8/ Zakłady Porcelany Jaworsyna Śląska
- 9/ Zakłady Porodany Cmielów
- 10/ Zakłady Ceramiki Radom
- 11/ Pruszkowskie Zakłady Materiałów Izolacyjnych
- 12/ Poznańskie Zakłady Korkowe.

Żądamy od Kierownictwa Resortu Chemii i odnależnych Centralnych Zarządów Przemysłów podjęcia natychmiastowych prac w kierunku poprawy istniejącego stanu bezpieczeństwa i higieny pracy w zakładach przemysłu Azotowego Chorzów, Zakładach Elektrod Węglowych Racibórz, Poznańskich Zakładach Nawozów Fosforowych oraz Zakładach Supertomaszyny "Bonarka" w Krakowie.

W planach na przyszłość muszą znaleźć odzwierciedlenia dotychczasowe postanowienia Prezydium Zarządu Głównego w sprawach ochrony pracy, w poszczególnych branżach przemysłowych, jak: w przemyśle gumowym, tworzyw sztucznych i lakierów, włókien sztucznych, izolacji, papierniczym i gazów technicznych.

Z powodu słabego dotychczas nadzoru ze strony Państwowej Inspekcji Sanitarnej i braku widoków na polepszenie jej działalności instancje związkowe i techniczna inspekcja pracy winny położyć szczególny nacisk na problemy higieny przemysłowej.

W tej dziedzinie należy przede wszystkim spowodować zaopatrzenie zakładów w wodę pitną, a urządzenia higieniczne-sanitarne w wodę sanitarną, uwzględniając dostateczną ilość wody ciepłej w okresie zimowym.

Dokonywać systematycznego przeglądu aparatury swraczając szczególnie uwagę na poprawę hermetyzacji. Zapewnić należy tę wentylację pomieszczeń pracy oraz spowodować uzupełnienie braków wpływających ujemnie na racjonalność ogrzewania i oświetlenia.

Zmusić poprzez nakazy technicznej inspekcji pracy administrację większości naszych zakładów do prac w kierunku skanalizowania zakładów oraz budowy urządzeń do oczyszczania i neutralizacji ścieków przemysłowych - problem ten jest problemem ogólnokrajowym ze względu na zagrożoną gospodarkę wodną.

W większym niż dotychczas stopniu należy likwidować liczne, na-
pór drobne usterki b.h.p., które w praktyce w dużym stopniu
utrudniają pracę robotnikom lub stają się nie raz przyczyną
wypadku.

W odniesieniu do spraw wypadkowości w ogóle, należy poprosz
działalność organizacji technicznej dążyć do całkowitego wyelimin-
owania wypadkowości, polecać kres zjawisku ukrywania wypadków.

Nader pilnym jest ulepszenie statystyki i pogłębienie analizy
wypadkowości oraz zaprowadzenie ewidencji zachorowań wynikają-
cych z warunków środowiska pracy.

Techniczni Inspektorzy Pracy zobowiązani są do bardziej konse-
kwentnego egzekwowania sąsiednich nakazowych oraz wyciągania
wniosków w stosunku do winnych naruszenia przepisów bhp.

Ważnym nadzorem technicznych inspektorów pracy winny być oto-
szone zakłady i przemysły wykazujące nasilenie ich wzrost wypadko-
wości, jak: Zakłady Przemysłu Włókien Sztucznych, Organicznego,
Syntetycznego, Gumowego i Papierniczego.

Działalnością weryfikacyjną należy w większym niż dotychczas
stopniu objąć kopalnie surowców mineralnych.

Niezależnie od likwidacji istniejących uchybień w zakładach dla
uniknięcia nowych, Związek nasz w większym niż dotychczas stopniu
winien prowadzić działalność zapobiegawczą.

W tym celu koniecznym jest nawiązanie bliższego kontaktu z Insty-
tutami Naukowo-Badawczymi i Biurami Projektowymi.

W planach pracy Instytutów należy ująć problemy ważne z punktu
widzenia ochrony pracy, a w nowych technologiach uwzględnić wy-
magania bhp.

Dla Instytutów należy przewidzieć środki na prowadzenie działalności
usługowej w interesie ochrony pracy w zakładach.

Szczególne spracowanie zadań Instytutów i obowiązków Resortów
w tej dziedzinie winno stać się tematem pracy Zarządu Głównego.

Należy ponadto w pełni wykorzystać dotychczasowy dorobek naukowy
ochrony pracy. Jeszcze wiele niezadowolona powoduje opracowywanie
dokumentacji projektowej, w której często nie są uwzględniane wy-
magania bhp.

Koniecznym jest obecnie dalsze usprawnienie weryfikacji projektów,
przeszkolenie wszystkich weryfikatorów i zwiększenie udziału
technicznych inspektorów pracy w opiniowaniu projektów.

Zarząd Główny wniósł duży wkład w opracowywanie przepisów prawnych
b.h.p. Obecny zadaniem będzie dokonanie respektowania prac
normatywnych i spowodowanie wspólnie z Centralną Radą Związków
Zawodowych zatwierdzenie ich przez Resorty lub Radę Ministrów.

Najważniejszymi są: zasady b.h.p. w przemyśle papierniczym i hutach
szkła, przepisy b.h.p. przy składowaniu chloru, b.h.p. w przemyśle
włókien sztucznych i syntetycznych, normy higieniczno-sanitarne
w nowo-budowanych lub przebudowanych zakładach i inne.

W ciągu najbliższych 2 - 3 lat należy opracować brakujące przepisy
b.h.p. w pozostałych branżach przemysłowych.

Związek nasz stoi na stanowisku, że w podstawowych gałęziach
przemysłu chemicznego należy w przyszłości objąć skróconym czasem
pracy wszystkich robotników oraz respektować świadczenia urlopów

profilaktycznych we wszystkich Zakładach.

Ze względu na konieczność dodatkowego zatrudnienia i wysoki koszt jest to zadanie długofalowe. W roku 1970 skrócenie czasu pracy winno być wprowadzone przy niektórych produkcjach w przemyśle gumowym i tworzyw sztucznych oraz uważamy za konieczne dalsze rozszerzenie tych świadczeń w przemyśle syntetycznej chemii, organice oraz w włóknach sztucznych.

Zarząd Główny czyni obecnie starania o wprowadzenie urlopów profilaktycznych w przemyśle saklarakim i w niektórych zakładach izolacji i przetworów papierowych, natomiast rozszerzenie w przemyśle papierowym wykazy zostaną w najbliższym czasie przedłożone do zatwierdzenia.

Wykonanie nadzoru nad ochroną pracy jest jednym z podstawowych zadań powierzonych Związkowi Zawodowemu przez Państwo.

Wszystkie instancje Związkowe muszą się opierać na nie odpowiedzialnymi wobec swoich załóg.

Rady Zakładowe, Zarządy Okręgowe muszą się wyrobić poglądu, że jest to obowiązkiem jedynie technicznej inspekcji pracy.

Przed Zarządami Okręgowymi, a przede wszystkim przed Zarządem Głównym stoi zadanie każdorazowego przeszkolenia pod względem znajomości zagadnień b.h.p. nowe wybrane aktywa Rad Zakładowych, Oddziałowych i Społecznych Inspektorów Pracy.

Coniecznym będzie również spracyszowanie zadań Rad Robotniczych w sprawach ochrony pracy, ponieważ dotychczasowe doświadczenia wykazały, że niektóre Rady Robotnicze uważają, że poprawa warunków pracy załóg nie ma nic wspólnego z polepszeniem ekonomiki zakładu i tym samym próbują ograniczać środki finansowe na inwestycje i kapitalne remonty w zakresie b.h.p.

Taki stosunek miała m.in. Rada Robotnicza Zakładów Barwników Wola Krzysztoporska.

Trzeba stwierdzić, że program działalności Związku w sprawach ochrony pracy będzie łatwy do zrealizowania.

Aby Związek mógł sprostać tym zadaniom techniczna inspekcja pracy musi uzyskać poszerzenie uprawnień stosownie do poprzednich Uchwał Plenum Zarządu Głównego, skonkretyzowanych przez komisję powołaną przez Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych.

Centralna Rada Związków Zawodowych winna przyspieszyć rozpatrzenie i zatwierdzenie przez Rząd lub Sejm projektów aktów prawnych opracowanych przez wymienioną komisję, a dotyczących zarówno technicznej i społecznej inspekcji pracy jak również administracyjnej służby b.h.p.

Przechodząc do omówienia zagadnień socjalno-bytowych na czele wysuwa się sprawa sytuacji mieszkaniowej. W ostatnich latach szybkie tempo rozwoju przemysłu chemicznego nie szło w parze z rozwojem budownictwa mieszkaniowego przy poszczególnych zakładach.

I tak np. w latach 1955 - 1956 zakłady objęte działalnością naszego Związku otrzymywały z budownictwa P.B.O.R. i budownictwa reprezentowanego 5,233 mieszkań, natomiast wzrost zatrudnienia w tym samym okresie czasu wyniósł około 40 tys. osób.

Rozwijające się nowe zakłady pracy takie jak np. Oświęcim, Kędzierzyn, Celwińska, Rokita, Janikowo i wiele innych potrzebowały i potrzebują dla ustabilizowania swych załóg tysięcy nowych mieszkań.

Dotychczasowe budownictwo mieszkaniowe prowadzone w dużej mierze przez Wykroję Budowy Osiedli Robotniczych nie zdały w pełni egzaminu.

Wadliwa organizacja pracy tych przedsiębiorstw, brak ludzi, materiałów budowlanych przyczyniała się z roku na rok do nie wykonywania planów oddawania izb do użytku.

Śmiesz się występujące rok rocznie tak zw. "Peślizgi" planów budownictwa mieszkaniowego, które w efekcie nie dają możliwości wykonania zadań państwowych w zakresie budownictwa mieszkaniowego.

Nakłady państwowe przydzielane zakładom pracy na budowę domów mieszkalnych w ramach t.zw. budownictwa rozproszonego również nie rozstrząsały napiętych potrzeb mieszkaniowych.

Sytuacja ta nie odnosi się tylko do przemysłu chemicznego i pokrew. Według obliczeń Instytutu Budownictwa Mieszkaniowego, aby zaspokoić potrzeby mieszkaniowe ludności w skali państwowej, należałoby w ciągu 3-5 lat wybudować ponad 2 mil. izb. Natomiast 1.204 tys. izb przewidzianych do budowy w Planie 5-cie letnim nie może rozwiązać zagadnienia mieszkaniowego i nie zaspokoi potrzeb ludności w tej dziedzinie.

Ilość budownictwa ograniczona jest bowiem możliwościami finansowymi państwa, oraz wielkością produkcji materiałów budowlanych.

Zdajemy sobie sprawę, że państwo nie jest w stanie pokonać obecnie ani też w najbliższej perspektywie trudności mieszkaniowych własnym wysiłkiem. Powiedział o tym wyraźnie na X Plenum tow. Gomułka podając, że ani dziś ani za pięć lat nie będziemy mogli wybudować na fundusze państwowe takiej ilości mieszkań jaka jest niezbędna dla robotników i pracowników umysłowych.

Tow. Gomułka wysunął sprawy jak najszerszego rozwoju budownictwa mieszkaniowego ze środków własnych ludności, które przy pomocy państwa dadzą o duże większe i szybsze efekty.

Związek nasz i poszczególne resorty będą musiały rozpracować wspólne plany na najbliższe lata z zakresu rozwoju budownictwa mieszkaniowego. Rozwój ten musi następować równomiernie z rozwojem przemysłu, a tam gdzie istnieją szczególne dysproporcje winny być stopniowo wyeliminowane.

Jako jedną z nowych form budownictwa będziemy uważać budowę domów mieszkalnych ze środków wygospodarowanych przez zakład.

Obok remontów mieszkań poważne sumy funduszu zakładowego winny być w latach przyszłych przeznaczane na ten właśnie cel. Ambicją każdego zakładu winna być wybudowanie tym sposobem odpowiedniej ilości mieszkań.

Przy podziale funduszu zakładowego obok 13 pensji sprawy budowy zakładowych domów mieszkalnych winny znaleźć wśród założeń należyte sresumienie.

Rozwijając będziemy małe znane dotychczas formy spółdzielczego budownictwa mieszkaniowego, które przy pomocy państwa oraz miejscowych zakładów pracy winno znaleźć szerokie uszanowanie wśród robotników.

Śmiało lepiej winno rozwijać się budownictwo indywidualne, które w roku bieżącym prowadzone jest przy 1.47 naszych zakładach. Ta forma budownictwa znalazła uszanowanie wśród dużej części robotników.

Staraniem związku będzie występowanie z wnioskami by rozdział kredytów w latach przyszłych na budownictwo indywidualne stosowany był w dużej mierze za pośrednictwem resortów, a nie rad narodowych.

Widzimy w tym swoje głębokie usasadnienie, które wynika z tego, że zakład decydując o przyznaniu kredytów dla swego pracownika, przychodzi mu w ślad na tym z pomocą organizacyjną i materialną, czego nie będą mogły uczynić w takim stopniu rady narodowe.

Pomoc osobom budującym domki, widzimy ze strony zakładu jak najwięcej usasadnioną, gdyż podjęcie się niejednego robotnika budowy własnego domku, nie jest rzeczą łatwą.

Musi on bowiem oszczędzać by mieć zagwarantowane minimum 20 - 30 % własnego wkładu chcąc otrzymać kredyt państwowy.

Duże znaczenie rozwoju wszystkich form budownictwa mieszkaniowego będzie miała sprawa zaopatrzenia w materiały budowlane.

Wszystkie większe zakłady pracy winny prowadzić produkcję uboczną materiałów budowlanych o ile tylko mają do tego celu możliwości.

DALSZY CIĄG STRONA 15

Gile

TANIEJ BĘDZIEMY PRODUKOWALI, ZALEŻY
W POWAŻNEJ MIERZE DALSZY WZRÓST
STOPY ŻYCIOWEJ, ZALEŻY ROZWÓJ GOS-
PODARCZY KRAJU I UMOCNIENIA SIŁY
OBRONNEJ NASZEJ OJCZYZNY.

Dotychczasowe doświadczenia wykazały, że wiele naszych zakładów, które w roku bieżącym przystąpiły w ramach produkcji ubocznej do wyrobu prefabrykatów budowlanych, wypału cegły, wapna i t.p. ma s. tego znaczne dochody finansowe, a przystym udostępnia dla osób budujących domki po cenach sanitarnych swe wyroby budowlane.

Jako przykład w tym zakresie niech posłuży inicjatywa wysunięta przez szereg Zakładów Fajansu w Radomiu, która podjęła się prowadzić w ramach produkcji ubocznej wyrób kafli. Po kilku miesiącach prowadzonej produkcji niewielkie te zakłady posiadają już ponad milion złotych dochodów.

Za sumę tę zamierzają w roku przyszłym wybudować jeden blok mieszkalny. Możliwości takich jest wiele w naszych przemyśłach. Trzeba tylko by rady robotnicze i nasze ognia związkowa starały się rozwijać cenne inicjatywy załóg zamierzające do udzielenia pomocy państwu oraz sobie w rozwiązywaniu trudnej sytuacji mieszkaniowej.

Mówiąc o zakładowym, spółdzielczym i indywidualnym budownictwie mieszkaniowym nie oznacza to, że rezygnujemy ze środków państwowych przeznaczonych na budownictwo mieszkaniowe.

Postulujemy i postulować będziemy przed naszymi resortami by te starały się w dwóch najbliższych latach zwiększyć przynajmniej o połowę nakłady na budownictwo rozproszone.

Równocześnie musimy postulować do Rządu o zmianę systemu rozdziału izb z budownictwa ZOR. Jak wiadomo w roku bieżącym rozdziału izb z budownictwa ZOR-owskiego dokonują rady narodowe.

Zakłady pracy nie wiedzą jaka ilość izb zostanie przydzielona dla ich pracowników. Taki system rozdziału izb uważamy za wadliwy, gdyż rada narodowa wydając przydział nie zna tak dokładnie potrzeb mieszkaniowych pracownika - jak zakład pracy, w którym on jest kilka lub kilkanaście lat zatrudniony. Dlatego też zamiana uchwały Rządu w tym zakresie jest konieczna, winna ona zagwarantować zakładom odpowiednią ilość izb z budownictwa ZOR do ich dyspozycji. Uważamy, że przy pomocy zakładów państwowych na budownictwo, środków wygospodarowanych przez zakłady pracy, oraz w poważnej mierze własnych środków oszczędnościowych poczynionych przez robotników, najbliższy okres jakkolwiek niezupełnie to jednak w znacznym stopniu pomoże rozładować tę trudną sytuację mieszkaniową.

W tym wszystkim nie może zabraknąć udziału naszego Związku.

Popieranie wszystkich form budownictwa mieszkaniowego, czuwanie nad jego rozwojem, udzielanie w czasie pomocy organizacyjnej powinno stać się codziennym zadaniem działalności wszystkich ogniw związkowych, które w zakresie spraw bytowych wysuwają się na czoło zagadnień, stanowiących jeden z najtrudniejszych problemów do rozwiązania w skali krajowej.

W zakresie zaopatrzenia osiedli robotniczych w towary pierwszej potrzeby Związek nasz nie może spoglądać bezradnie na występujące okresowe braki niektórych artykułów żywnościowych.

W tych sprawach będziemy nadal interweniować u odpowiednich czynników celem zapewnienia należytej puli artykułów konsumpcyjnych dla ludzi pracy.

Wskazania Tow. Gomułki wypowiedziane na X Plenum o utrzymaniu nie zmienionych cen artykułów pierwszej potrzeby muszą być przestrzegane.

Dlatego też prowadzenie kontroli wspólnie z Państwową Inspekcją

Handlową przez grupy kontrolerów społecznych uważamy za konieczne.

Obecny system rozdziału towarów atrakcyjnych rozdzielanych przez Komisję Porozumiewawczą Związków Zawodowych jest nadal wskazany - Natomiast musi ulec zmianie sam system docelowego oszczędzania.

Termin zakupu przydzielanych towarów atrakcyjnych musi być dłuższy, by robotnik faktycznie miał możliwość odkładania zaoszczędzonych pieniędzy.

Zarząd Główny będzie musiał czynić starania w kierunku zwiększenia tych asortymentów towarów atrakcyjnych, które dla człowieka pracy są najwięcej potrzebne, a w szczególności rowerów, motorowerów, na których pracownicy będą mogli dojeżdżać do pracy.

Przejdźmy z kolei do zagadnień ubezpieczeń społecznych i trzeba stwierdzić, że ubezpieczenia społeczne w obecnym ustawieniu nie spełniają właściwego zadania.

Praktyka dowiodła, że poważnymi niedociągnięciami jest sprawa wyodrębnienia obsługi rentowej i podporządkowania tych spraw radom narodowym.

Przy obecnej organizacji związki zawodowe nie mają wpływu ani kontroli nad zagadnieniami rentowymi tak, że cierpią na tym żywotne interesy klasy robotniczej.

Braki i niedociągnięcia objawiają się w bardzo przewlekłym załatwianiu złożonych wniosków o renty i robotnicy wyczekują przeważnie do 6-ciu miesięcy na przyznanie renty.

Te niesdrowe objawy są powodem do bardzo licznych skarg i zażaleń ze strony zainteresowanych pracowników.

W tej sytuacji związek nasz uważa, że w zakresie ubezpieczeń społecznych winna być stworzona centralna instytucja ubezpieczeń społecznych z odpowiednimi oddziałami, z należytą reprezentacją związków zawodowych, prowadzącą świadczenia krótko-terminowe wykonywane dotychczas przez Wojewódzkie Zarządy Ubezpieczeń Społecznych podlegające C.R.Z.Z. /zasiłki chorobowe i rodzinne/ z świadczeniami rentowymi, których obsługą sprawują rady narodowe.

Z takim postulatem Związek nasz wystąpił już do C.R.Z.Z..

Dotychczasowy system przyznawania i wypłaty rent jest krzywdzący w odniesieniu do pracowników, którzy stali się rencistami przed 1.VII.1954 rokiem t.j. przed wprowadzeniem nowego dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin.

Chodzi tu o tzw. stary portfel rent, gdzie renta inwalidska wględnie starsza wynosi 260,-- zł a renta wdowia 180,-- zł miesięcznie.

Ponieważ ten poziom rent nie zapewnia minimum egzystencji, renciści mimo złego stanu zdrowia zmuszeni są pracować i wiadomo, że ich praca w większości przypadków nie przysparza korzyści całemu społeczeństwu.

Dyrektor zakładów pracy kierując się względami ludzkimi, nie zwalniają tych pracowników mimo, że są oni niewydajni w produkcji, ponieważ są to przeważnie pracownicy wysłużeni o długim i wzorowym stażu pracy.

Opieka nad zdrowiem pracownika to jedna z podstawowych zadań ustroju socjalistycznego.

Na przestrzeni ostatnich lat pomnożyła się kilkakrotnie kadra fachowców lekarzy w naszym kraju. Rozbudowana została również sieć obiektów leczniczych.

W przemyśle chemicznym jeśli chodzi o szkodliwą służbę zdrowia powolnych osiągnięć opieki lekarskiej nad pracownikami jest w naszym kraju niedostateczna. Odnosi się to szczególnie do zakładów położonych z dala od miast co cechuje przemysł chemiczny.

Niedociągnięcia te występują z braku dostatecznej ilości godzin lekarskich, jak również samych lekarzy, braku wyposażenia w sprzęt. Wśród wszystkich odczuwa się dotkliwy brak w terenie lekarzy specjalistów z zakresu 5-ciu głównych specjalności jak: dermatologów, neurologów, laryngologów, ginekologów i okulistów.

W praktyce wygląda tak, że nawet w miastach powiatowych nie ma wszystkich podstawowych specjalności z zakresu leczenia. Np. w wojew. kieleckim, krakowskim, wrocławskim i innych.

Lekarze na zakładach w przeważnej części nie prowadzą profilaktyki, nie interesują się oświatą sanitarną z braku odpowiedniej ilości godzin lekarskich, na skutek tego wskaźnik absencji chorobowej wzrósł przeciętnie do wysokości 5,4% w roku 1957, przy wskaźniku 4,2% w roku 1956.

Poważnym zagadnieniem w przemyśle chemicznym są występujące choroby zawodowe. Pracę lekarzy na tym odcinku utrudnia brak fachowego przygotowania w tym zakresie, oraz niedostateczna ilość odpowiedniej literatury na ten temat.

Niezależnie od tego zanikoma stędo pracowni laboratoryjnych w ambulatoriach przemysłowych nie pozwala na przeprowadzanie badań dodatkowych, które mogłyby znacznie wcześniej wykazać u zatrudnionych pracowników występowanie choroby zawodowej.

Na zachorowalność zawodową w przemyśle chemicznym rzutuje przede wszystkim przemysł włókien sztucznych w którym zanotowane w 1955 roku 778 ostre zatrucia dwusiarczkiem węgla, oraz 2.143 zatrucia ośsu siarczkowodorem, cyfry te w latach następnych mają tendencję wzrostową.

W Tomaszowskich Zakładach Włókien Sztucznych mamy około 300 osób niezdolnych do pracy ze względu na przewlekłe zatrucie dwusiarczkiem węgla.

Poważne schorzenia stwierdzono ostatnio wśród pracowników zatrudnionych w Kopalni Arsenu w Żłotym Stoku, gdzie warunki pracy są bardzo ciężkie.

Np. w przemyśle farmaceutycznym w roku 1956 było ponad 600 uczuleń skóry w związku z produkcją penicyliny, sulfathiazolu, witaminy C, w Warszawskich Zakładach Przemysłu Farmaceutycznego w kwietniu br. musiano zatrzymać produkcję largactilu ze względu na uczulenie się całej zmiany.

W przemyśle nieorganicznym występują masowe schorzenia skóry na oddziaływanie produkcyjnych związków chromu, które w swym przewlekłym przebiegu prowadzą do uszkodzenia błon śluzowych jam nosowych a nawet do przebiegu przegród nosowych jak np. w Zakładach Chemicznych w Rudnikach u około 50% zatrudnionych.

W przemyśle syntetycznym oprócz chorób dróg oddechowych następują schorzenia takie jak niedokrwistość wtórna, anemia spowodowana zatruciami tlenkami azotu i węgla.

W związku z tym jako pierwsze zagadnienie wypływa sprawa właściwego ustawienia służby lekarskiej w naszym przemyśle.

Opracowaliśmy w miesiącu marcu szczegółowy plan działania, który przedstawiliśmy jako postulat Związku - Ministerstwu Zdrowia do realizacji.

Postulat nasz obejmował potrzeby kadrowe, potrzeby wyposażenia ambulatoriów, w urządzenia i sprzęt medyczny domagaliśmy się ustalenia kryteriów częstotliwości i obowiązku badań okresowych z uwzględnieniem w nich badań specjalistycznych i laboratoryjnych.

Występowaliśmy w sprawie właściwego prowadzenia przez ambulatoria statystyki absencji chorobowej w sprawie wzmocnienia Państwowej Inspekcji Sanitarnej pod względem kadrowym i wyposażenia w aparaturę badawczą, która do chwili obecnej nie spełnia w terenie właściwie swego zadania.

Domagaliśmy się stworzenia bodźców materialnych dla przemysłowej służby zdrowia, oraz przekazania większych zakładów przemysłowych resortowi chemii z pozostawieniem w gestii Ministerstwa Zdrowia fachowego nadzoru nad tymi placówkami.

W dniu 9 maja 1957 roku zorganizowaliśmy konferencję w Ministerstwie Zdrowia z udziałem resortu chemii, CRZZ i Instytutu Medycyny Pracy na której ponownie przedstawiliśmy konkretne nasze sadania pod adresem Ministerstwa Zdrowia.

Rezultatem było załatwienie zaledwie kilku spraw dotyczących obsady lekarskiej, między innymi w Zakładach Celwiskowych w Jeleniej Górze i w Chodakowskich Zakładach Włókien Sztucznych.

Związek domaga się, aby na ten temat odbyło się posiedzenie Kolegium Ministerstwa Zdrowia z udziałem Resortu Chemii i Zarządu ulównego na którym powinno być ustalone ostateczne załatwienie naszych postulatów dotyczących lokalizacji placówek służby zdrowia, wyposażenia w sprzęt medyczny, obsady personalnej, oraz nakładów finansowych na przemysłową służbę zdrowia.

Jedną z form opieki nad zdrowiem pracowników jest kierowanie chorych na leczenie sanatoryjne. W latach 1955 do 1957 wysłaliśmy na tego rodzaju leczenie 17.725 pracowników i członków ich rodzin.

Rodzinau skierowań dokonywały komisje społeczne przy Zarządach Okręgowych w skład których wchodziłi przedstawiciele zakładów pracy komisje pracowały pod fachowym kierownictwem rzeczoznawców lekarskich konsultantów.

W dotychczasowej pracy na tym odcinku napotykalismy na szereg trudności z powodu stale odczuwanego braku skierowań sanatoryjnych.

Powazne ilości wniosków składających przez pracowników w Zarządach Okręgowych nie zostało załatwionych.

Przyjmując, że Związek nasz otrzymywał przeciętnie w skali miesięcznej do podziału jedno skierowanie sanatoryjne na około 800 zatrudnionych, rozumieliśmy staję się fakt, że nie mogliśmy zaspokoić wszystkich potrzeb naszych pracowników.

Interwencje nasze kierowane do Centralnej Rady i Ministerstwa Zdrowia w sprawie zwiększenia przydziału miejsc sanatoryjnych dla naszego Związku odniosły tylko częściowo pozytywne rezultaty.

W dalszym planie naszej pracy widzimy konieczność uruchomienia specjalistycznego sanatorium dla leczenia zatrudnionych związkami chemicznymi.

W sprawie tej przeprowadzono wstępne rozmowy z Ministerstwem Zdrowia i Centralną Radą Związków Zawodowych.

Projekt zorganizowania takiego rodzaju sanatorium jest w opracowaniu.

Widzimy konieczność organizowania przez kluczkowe zakłady pracy
względnie przemysły własnych domów profilaktycznych.

Nieodłownie od tego w dalszym ciągu będziemy postulować pod adre-
sem Centralnej Rady Związków Zawodowych aby pula skierowań sana-
toryjnych przydzielana naszemu Związkowi została zwiększona w gra-
nicach do 6 tys. sztuk w skali rocznej.

Równoległe rozwiązanie tych problemów pozwoli usunąć dotychczasowe
trudności i Związek będzie mógł przyjąć z pomocą tym chorym pracow-
nikom, którzy na tę pomoc jeszcze do dzisiaj oczekają.

Pod adresem resortu chemii stawiamy śądanie, aby w najbliższym cza-
sie znalazły się w planach finansowych resortu fundusze na budowę
w odpowiedniej miejscowości klimatycznej sanatorium specjalistycz-
nego dla leczenia pracowników przemysłu chemicznego.

Balsza sprawa to zagadnienie wczasów pracowniczych.

Przebieganie w skali rocznej około 10 tys. pracowników wysłaliśmy
na różnego rodzaju wczasy.

Największe trudności w tej akcji napotykał związek w okresie let-
nim.

W tym czasie t.j. w miesiącach od czerwca do września napływało
do związku najczęściej zgłoszeń na wczasy, których nie mogliśmy zre-
alizować z uwagi na brak miejsc, w rozwiązaniu trudności z ilość-
cią miejsc wczasowych.

Podkreślić należy inicjatywę zakładów pracy, które we własnym za-
kresie zaczęły organizować domy wypoczynkowe, aby tym samym udo-
stępnić większej ilości pracujących spędzenia wypoczynku w okresie
przyszłującego urlopu.

Do zakładów pracy, które podjęły tę słuszną inicjatywę i organizo-
wały własne domy wczasowe należą między innymi:

Sosnowskie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Asotowe w Tarnowie,
Zakłady Przemysłu Asotowego w Chorzowie, Niedomicka Fabryka Papie-
ru, Zakłady Gumowe "Stomil" w Dębicy i wiele innych.

Inicjatywa tych zakładów jest godna naśladowania i wydaje się szcze-
gólnie wskazana, aby umożliwić posiadania i wydatki się szcze-
gólnie własnego domu wypoczynkowego.

Działalność kulturalno-oświatowa to składowa część pracy związków
zawodowych nad socjalistycznym wychowaniem mas, nad wychowaniem
ludzi na świadomych i wszechstronnie rozwiniętych budowniczych no-
wego ustroju - gospodarzy swego kraju.

Rola związków zawodowych w tej szerokiej dziedzinie socjalistycz-
nego wychowania - a więc w dziedzinie pracy masowo-politycznej i
wychowawczej zostały ujęte w wielu dokumentach ruchu zawodowego.
Praca kulturalno-oświatowa była tematem ogólno-polskiej dyskusji,
tak pod względem jej form i kierunku prowadzenia.
W wyniku tego praca ta została nadal powierzona związkom zawodo-
wym, a samą sprawą ta wymaga konkretnych roboczych postanowień,
któreby wskazywały prawidłowy kierunek tej sprawy i nadały jej
niezbędny rozmach.

Jak należy ocenić obecny stan naszej pracy kulturalno-oświatowej?

Mamy niewątpliwie znaczny dorobek w dziedzinie upowszechnienia
kultury i oświaty w zakresie rozwoju ruchu amatorskiego.

Budownictwo socjalistyczne - dalszy rozwój sił wytwórczych, dal-
sze uprzemysłowienie kraju, przebudowa gospodarki na wsi wymaga
stałego wzrostu poziomu kulturalnego w klasie robotniczej.

Niesposób iść naprzód, rozwijać technikę, podnosić wydajność i dyscyplinę pracy - bez równoczesnego podnoszenia kultury, wiedzy, kwalifikacji i świadomości politycznej ludzi.

Należy dostrzec ograniczoną nierozzerwalność więzi pomiędzy walką o plany, a szeroką pracą wychowawczą, kulturalną, usbrającą moralnie i duchowo człowieka w siłę najważniejszą i decydującą.

Robotnicy i pracownicy szlusznie oczekują od nas, że potrafiemy zapewnić im szerszy dostęp do kultury, udostępnić im widowiska, teatry, kino, koncerty, że potrafiemy zorganizować ciekawe imprezy i rozrywki, że pomożemy ludziom zdobywać wiedzę, rozwijać zainteresowania i zamiłowania artystyczne, dlatego stoją przed nami w dalszym ciągu w tej dziedzinie poważne zadania.

Zagadnienie oświaty jest problemem najtrudniejszym - wielu ludzi nawet młodych w naszych zakładach nie posiada wykształcenia podstawowego. Z uwagi na to trzeba wytworzyć nowy sprzyjający pracy oświatowej klimat, pobudzić u ludzi ambicję zdobywania wiedzy, pęd do nauki, stworzyć atmosferę szacunku dla ludzi uczących się, dbać o aktywność młodzieży i Z.M.S. w tym kierunku i używać rzeczywistą pomoc administracji.

Druga z kolei sprawa to rozwój czytelnictwa, aby osiągnąć rzeczywisty postęp w tej dziedzinie, trzeba doprowadzić do tego, aby każda biblioteka, jej kierownik, jej aktyw szukali czytelnika, wychodzili mu na spotkanie, aby szli z książką na oddziały fabryczne wprost do robotników, trzeba w tym celu mieć książki aktualne, wartościowe i ciekawe, w tym celu, trzeba constannie ulepszać stan księgozbioru.

Tymczasem w rezultacie niedbalstwa i złej organizacji zakupu wielu księgozbiorów w naszych zakładach jest pozbawionych poszukiwanych nowości.

Najbardziej atrakcyjną formą pracy K.O. są amatorskie zespoły artystyczne. W okresie ostatnich lat nastąpił ich żywiołowy wzrost, a w masowości zaczęły powstawać zespoły duze "Pieśni i Tańca" nie zawsze zgodnie z możliwościami finansowymi, trudne do utrzymania, nadzwyczaj kosztowne i bardzo rzadko występujące przed publicznością.

Natomiast zespoły mniejsze wokalne, muzyczne, brygady artystyczne, orkiestry, grupy satyryczne, których utrzymanie nie pochłaniało wielkich funduszy, a które mogły być wszechstronnie wykorzystane, znalazły się w niełasce.

Obecnie duze zespoły zostały rozwiązane, jak i też zakończyła swój żywot ta część zespołów mniejszych, które powstawały na niestandowych zasadach ambicjonalności i półzawodowości.

Zachodzi konieczność otoczenia większą opieką zespołów istniejących i zapewnić im właściwego repertuaru klasycznego, folkloru wiejskiego, miejskiego własnego i innych narodów, które winny wyśtać w szerszym niż dotychczas wachlarzu odpowiednie czynniki, czy Ministerstwo Kultury, ponieważ głównym zadaniem ruchu amatorskiego staje się podniesienie poziomu artystycznego, utrwalenie osiągniętych wyników, ulepszenie repertuaru, wzbogacenie go przez nowe formy i opanowanie nowych dziedzin twórczości.

Przechodząc do omówienia zagadnienia kultury fizycznej i sportu, które zajmuje poważne miejsce w całokształcie pracy Związku. W referacie naszym niesposób jest wyszczególnić wszystkie kolejne reorganizacje, które przechodził sport związkowy.

Dosyć wspomnieć, że od ostatniego krajowego zjazdu zostały zlikwidowane Związkowe Zrzeszenia Sportowe, a powołane w ich miejsce Stowarzyszenie Związkowych Organizacji Sportowych, które po późniejszej nieudanej działalności zostało postawione w stan likwidacji.

Stało się to zresztą na skutek wysuwanych wniosków, między innymi i przez nasz Związek.

Postanowiono wrócić do brantowego kierownictwa sportem, bowiem każdy Związek znając specyfikę terenu może operatywnie kierować pracą jednostek sportowych.

W minionym okresie słabe było zainteresowanie zagadnieniem kultury fizycznej przez Związek Zawodowy, który w ówczesnej strukturze sprawował jedynie patronat nad Zrzeszeniem "UNIA".

W wyniku powyższego sport w terenie, w jego najniższych ogniwach był sprawowany do sportu wybitnie wyszynowy, oparte na kilku zawodnikach, bez należytego zaplecza i udziału pracowników naszych zakładów pracy.

Wiele naszych zakładów pracy, w których organizacje związkowe właściwie pojęły zagadnienia sportowe mają poważne osiągnięcia, zwłaszcza w organizowaniu spartakiad zakładowych, które przeprowadzane systematycznie w wielu dyscyplinach sportowych przy zdrowej rywalizacji poszczególnych oddziałów produkcyjnych, co miało miejsce w zakładach Przemysłu Gumowego w Grudziądzu, w zakładach pracy z terenu Wałbrzycha, w kombinatach Oświęcimia i Kędzierzyna, w zakładach "1 Maja" w Raciborsku i wielu innych.

Rzecz charakterystyczna, że w zakładach w których sport masowy jest należycie prowadzony, również odpowiednio zwiększa sport kwalifikowany. Awans drużyny piłkarskiej Raciborza do II ligi, zdobycie mistrzostwa III-ciej ligi przez drużynę: Tarnowa i Oświęcimia, awans Bochni Złotych do III-ciej ligi piłkarskiej, uplasowanie się trzech klubów sportowych takich jak: "Stomil"-Poznań, "Orzeł"-Suchożół-Zydomów, "Pala"-Warszawa /Zakłady Gumowe/ w pierwszej dziesiątce klubów kajakowych w Polsce - to poważne osiągnięcia pracy sportowej w terenie.

Słabe wyniki pracy masowej w sporcie miały swe źródło między innymi i w wadliwym systemie finansowania, w którym to środki finansowe przeznaczano się jedynie na sport wyszynowy. Sport masowy traktowany jak "ubogiego krewnego" - nie miał on należytych warunków rozwojowych, tym bardziej, że nie jest on w stanie wypracować żadnych dochodów własnych.

Błąd ten popełniony był począwszy od Centralnej Rady Związków Zawodowych, poprzez wszystkie instancje do kół sportowych włącznie. Obecnie stosunek ten należy zmienić, jeśli sport ma spełnić swe zadania programowe. W centrum uwagi wszystkich ogniw związkowych winien stać się sport masowy.

Sport winien stać się czynnikiem wychowawczym, źródłem możliwości właściwego wysycenia się, zwłaszcza młodzieży.

Turystyka masowa jest jedną z form realizowania postawionych zadań. Umożliwić członkom zakładów zgodnie z ich zainteresowaniem uprawianie gimnastyki sportowej, gier i zabaw ruchowych, kształtujących organizm i sprawność fizyczną.

Spartakiady zakładowe, wszelkiego rodzaju turnieje, zwłaszcza w takich dyscyplinach jak: siatkówka, tenis stołowy, piłka nożna i inne, to praktyczne formy realizacji zadań kultury fizycznej.

Rzecz jasna, że wykonanie zadań wymaga wiele pracy od działaczy sportowych i związkowych - nieodzowna jest tu pomoc administracji, świadczenia na odcinku materialnym poprzez pewne nakłady finansowe, udostępnienie środków lokomocji, remonty i konserwacja obiektów sportowych, odpowiedni stosunek do działaczy.

Chcąc realizować zadania, które wynikają z nowej struktury organizacyjnej nieodzowny jest tu wysiłek całego aktywu związkowego, doświadczonych działaczy sportowych, tym bardziej, że przechodzimy na pracę społeczną z minimalnym aparatem etatowym, dlatego rola kolektywów społecznych tak przy Zarządach Okręgowych Związku, jak i w Zarządzie Głównym jest bardzo poważna.

Drogi i formy realizacji zadań kultury fizycznej i sportu w obecnych warunkach organizacyjnych nie mogą stać się sztywnym dogmatem, ale muszą wynikać z warunków terenowych, z możliwości posiadanych przez poszczególne zakłady pracy, z tych to względów już obecnie scharakteryzować się dwa zasadnicze kierunki pracy w klubach sportowych posiadających osobowość prawną, w których działalność zasadniczo skoncentrowana jest wyłącznie na sporcie wyczynowym. W tych to jednostkach rola związku zawodowego sprowadza się zasadniczo do kontroli finansowej i gospodarczej, materiałowej i moralnej opieki bez ingerencji w sprawy techniczno-sportowe i wynika stąd statutowe uprawnienia klubu.

Drugim znacznie bliższym dla nas zagadnieniem jest praca kół sportowych i komisji ognisk krzewienie kultury fizycznej działających przy Radach Zakładowych, pracujących w oparciu o centralny regulamin.

Nie należy rozumieć, że kluby sportowe są zwolnione od obowiązku prowadzenia sportu masowego, wręcz przeciwnie należy korzystać z działaczy sportowych, aby ci całe swe bogate doświadczenie przekazali w pracy na odcinku sportu masowego.

W chwili obecnej posiadamy jeszcze wiele trudności w naszej pracy, jak brak aktywu społecznego, trudne warunki materialne, brak odpowiednich obiektów i urządzeń sportowych, kadry trenerskiej i instruktorskiej, jednak te trudności winny stać się bodźcem do wyłączonej pracy na tym odcinku.

Zarząd Główny musi w porozumieniu z C.R.Z.Z., jak i Resortami zabezpieczyć niezbędne konieczne środki do rozwoju sportu zgodnie z założonym programem.

T o w a r z y s z e

Pomyślnie realizowanie zadań Związku powyżej nakreślonych będzie wymagało od instancji i ogniw związkowych rozwinięcia wyłączonej działalności organizacyjnej i umiejętności oparcia pracy na aktywie społecznym.

Wprowadzenie takich metod działania, które umożliwią pogłębienie więzi organizacji związkowych wszystkich szczebli, z szerokimi masami związkowców.

Podstawowym zadaniem organizacyjnym wytyczającym kierunek działalności Zw.Zaw.Prac.Przem.Chemicznego będzie przyjęcie nowego Statutu Związku.

Obecny projekt Statutu wyraźnie ustala zadania wszystkich ogniw i instancji związkowych, dzięki czemu staje się dokumentem dającym odpowiedź na wiele kwestii pracy związkowej.

Dział po IX i X Plenum KC PZPR oraz XI Plenum CRZZ, które jasno określiły rolę i miejsce związków zawodowych w państwie demokratycznej ludowej, ich stosunek do państwa i jego organów - stoją przed naszym Związkiem jeszcze bardziej odpowiedzialne zadania wymagające ulepszenia i przebudowy pracy instancji i ogniw związkowych, w wielu dziedzinach, zgodnie z potrzebami mobilizacji wszelkich środków poprawy pracy i życia klasy robotniczej.

Przestrzeganie demokracji i wewnątrz - związkowej, konsekwentne realizowanie zasad demokratycznego centralizmu - zwiększy niewątpliwie aktywność załóg, które pragną widzieć w związkach zawodowych swą organizację dbającą o ich interesy codzienne - przesłuchaną, kontrolowaną i kierowaną.

Wzrastające zadania i wymogi wobec naszego Związku, nie mogą być pomyślnie realizowane tylko poprzez wąski aktyw i działacze etatowych. Do ich realizacji przyciągamy musi być szeroki aktyw, członkowie władz związkowych.

Istota i sprawność działalności związkowej opiera się na kolegalności działania. W tym też celu Zarząd Główny powołał wśród najbardziej aktywnych robotników i pracowników komisje branżowe.

Mimo krótkiego okresu wyniki działalności tych komisji, a szczególnie Komisji Biur Projektów, Przemysłu Papierniczego i Przetworów Papierowych, Przemysłu Solnego i Kopalnictwa Surowców Chemicznych - świadczą, że to najbardziej słuszną dla rozwoju pracy związkowej formą ściślejszego powiązania Zarządu Głównego z przemysłami.

Niemniej ważną rolę do spełnienia mają komisje problemowe.

Ta zasada kolegalności, musi być ściśle przestrzegana i należy tak organizować pracę instancji związkowej, od Zarządu Głównego poczynając, na radzie zakładowej kończąc.

Dla zapewnienia właściwej pracy radzie zakładowej wskazanym jest, aby przy radach zakładowych jako stałe komisje działały:

- komisja ekonomiczna,
  - " bezpieczeństwa i ochrony pracy,
  - " bytowo-socjalna,
  - " kulturalno-oświatowa i sportu,
- oraz komisja kobieca i młodzieżowa.

Aby aktyw społeczny pracujący w komisjach, mógł rzeczywiście spełnić rolę ważnego pomocnika instancji związkowych, musi się składać /jak to wykazała praktyka już istniejących komisji ze specjalistów, obeznanych z powierzonymi im zagadnieniami.

Dlatego też przydzielając zadania dla członków Plenum i aktywowi - winno się brać pod uwagę zasięg wiadomości i specjalności danego członka, oraz możliwości wyboru dziedziny pracy związkowej.

Przy wyborze do poszczególnych komisji nie zapominać o tym aktywie, który pełniąc funkcje związkowe nawet po kilka lat, nie został wybrany w ostatnio przeprowadzonej kampanii sprawozdawczo-wyborczej.

Aktywu takiego mamy w naszym Związku poważny odsetek. Wprawdzie część tego aktywu odsunęła się od pracy związkowej. Obowiązkiem jednak instancji jest zastanowić się nad tą sprawą. Zaprosić wszystkich aktywistów, którzy stanęli na uboczu i przekonać ich, że w obecnej chwili kiedy pod przewodnictwem Partii - Związki Zawodowe zaczynają w pełni rozwijać samodzielną działalność, dla stworzenia lepszych warunków - ich miejsce jest w szeregu aktywu. To oni właśnie powinni służyć radą i doświadczeniem nowym mandatarzom.

Nie wystarczy samo tylko ustawienie organizacyjne Komisji przy Zarządach Okręgowych, przy radach zakładowych - choćby nawet najlepsze.

Duży wpływ na rozwój pracy komisji zakładowych winny wykasad komisie problemowe przy Zarządach Okręgowych, one to bowiem punkt ciężkości całej swej działalności winny przenieść do zakładów pracy.

Wymaga to również od Zarządu Głównego zreformowania pracy Wydziałów, by stały się nie tylko wydziałami koncepcyjnymi, ale również umiały zaktywizować wokół różnych problemów związkowych, jak najszersze grupy aktywistów społecznych, którzy w sprawie dalszego polepszenia pracy związkowej, służyć będą swym fachowym doświadczeniem i wiedzą.

Podkreślając konieczność przestrzegania kolegiatności w kierowaniu pracą związkową, plenarne posiedzenia instancji powinny stanowić forum dla swobodnej wymiany poglądów i niekrepowanej polemiki, rzeczowej krytyki działalności związkowej - mają być przykładem demokratycznych stosunków wewnątrz - związkowych. Celowy będzie także powrót do zasady w/g której plenum zatwierdza kwartalne plany działania Prezydium Zarządów i R.Z. - a następnie wysłuchuje sprawozdań ich realizacji.

Tylko taka atmosfera plenarnych zebrań, zapewni wzrost poczucia współodpowiedzialności członków zarządów za działalność instancji i organizacji związkowych.

Każda instancja związkowa ma obowiązek wykonywanie uchwał nadrzędnych instancji przyrzesowując je do konkretnych warunków terenowych. Poza tym każda instancja związkowa musi podejmować szereg decyzji, wynikających z konieczności rozwiązania różnego rodzaju problemów i spraw.

Dlatego konieczne jest, aby cały kolektyw wybrany do zarządu instancji, brał czynny udział w kierowaniu jej działalnością.

Mając na uwadze dalsze ulepszenie stylu pracy i stosowania bardziej wypróbowanych metod - wychodząc jednocześnie z założenia, że tylko kolektywne i dobrze przemyślane decyzje gwarantują dalszą poprawę. Należy ustalić, że w Zarządzie Głównym, Zarządach Okręgowych i radach zakładowych wytyczać się będzie kierunki pracy, po uprzednim zaciągnięciu szerokiej opinii związkowców.

Przy ustalaniu tematyki posiedzeń niezbędna jest inicjatywa instancji, która w oparciu o znajomość potrzeb swego terenu - powinna uwzględniać przede wszystkim główne zagadnienia nurtujące szlaki w zakładach pracy.

Największą słabością w naszym Związku jest wciąż jeszcze niewystarczająca aktywność dołowych ogniw związkowych - rad zakładowych, a zwłaszcza rad oddziałowych i grup związkowych.

Wprawdzie ostatnio na skutek wzrostu samodzielności organizacyjnej i finansowej wiele rad zakładowych w poważnym stopniu ożywiło swą pracę.

Niektóre z nich, jak Z.P.A. - Kędzierzyn, Chorzów, w Głucholaskich Zakładach Papierniczych, w Tomaszowskich Zakładach Włókien Sztucznych i innych wykazały wiele inicjatyw w załatwianiu postulatów i innych, a co najważniejsze, że w odnowie ruchu związkowego - rady te są już właściwie stanowisko w kształtowaniu się miejsca i roli związków zawodowych.

Natomiast w tym samym okresie w wielu innych naszych zakładach obserwowaliśmy również działanie wielu tendencji pójornie znie-

zmierzających do odnowy ruchu związkowego, a w istocie sprządzających się do działania jednostronnego, niesgodnego z szeroko przyjętymi interesami całej klasy robotniczej.

Tendencje te prowadziły do zawężenia roli sw.zaw. do pozmniejszenia ich zadań w budownictwie socjalizmu, w rozwijaniu demokracji robotniczej.

Poważna część rad zakładowych, pracujących tylko w składzie statowym, gdzie nie działają komisje jest przytłoczona masą drobnych spraw co odbiera im zdolność zajmowania się ogólnymi sprawami.

Jeszcze gorzej jest w tych zakładach, w których rady zakładowe przechodzą obok istotnych spraw robotników, których załatwienie leży wyłącznie w ich kompetencji. To zniechęcenie na belagach i sprawy robotników rodzi w wielu wypadkach konflikty a nawet strajki, jak to miało miejsce w Zakładach Organicznych "Rokita" - osłabia zaufanie szerokich mas do Związku.

Stąd też obawa, a nawet bojaźń przed krytyką załóg są często przyczyną, że rady zakładowe bardzo rzadko składają sprawozdania ze swej działalności przed załogami.

Ta ucieczka przed masami, ucieczka przed odpowiedzialnością za nie wykonanie obowiązków, jest niestety charakterystyczną dla wielu jeszcze rad zakładowych.

W wyniku braku tych zadań - załogi nie są informowane w jakim stopniu realizowane są ich wnioski, bolączki, potrzeby i uwagi krytyczne.

Brak kwartalnych zebrań nie pozwala również w dostateczny sposób skontrolować działalność rad zakładowych przez Okręgi Związku, które na ogół wykazują zbyt słabe zainteresowanie tymi zebraniem.

W wielu wypadkach pomoc udzielana przez Zarządy Okręgowe radom zakładowym w przygotowaniu zebrań kwartalnych jest niedostateczna.

Należy dołożyć wszelkich starań - aby zebrania sprawozdawcze rad zakładowych przyczyniły się do rzeczywistego zacieśnienia więzi z masami i stały się trybuną umożliwiającą masom związkowym, bezpośredni udział w ustalaniu dróg dalszej pracy organizacji związkowej.

W większych zakładach pracy powinny się odbywać zebrania okresowe delegatów na konferencje zakładowe w celu skontrolowania wyborczych.

Jedną z najlepszych wypróbowanych metod pracy, którą należy kontynuować, jest sprawa odwiedzania grup związkowych na ich stanowiskach pracy, co pozwoli radom zakładowym, oddziałowym, Zarządom Okręgowym i Zarządowi Głównemu na lepsze poznanie pracy i życia załóg, oraz na szybsze usuwanie niedociągnięć i braków, jakie stale nurtują naszych członków.

W poszukiwaniu nowych i skutecznych form należy się przede wszystkim opierać na męzach zaufania, których bez zgody rady zakładowej, oddziałowej nie wolno przenosić z oddziału na oddział.

Bespośrednim kierownikiem grup związkowych są rady oddziałowe, których zadaniem jest kierować tak pracą grup związkowych, aby odsuwały one codziennie ich pomoc we wszystkich dziedzinach.

W tym celu niezbędne jest, aby odpowiednio do warunków w każdej radzie oddziałowej był konkretny plan, co robić by sprawy i potrzeby robotników były znane radzie oddziałowej, jak zabezpieczyć realizację służbnych postulatów, jak podnieść stan bezpieczeństwa i higieny pracy, kwalifikacje zawodowe robotników, lepszą organizację pracy, jak poprawić pracę wychowawczą wśród zatrudnionych młodzieży i wiele innych zadań pracy związkowej.

Są to zadania pilne, gdyż bez pełnej pracy rad oddziałowych niema i nie może być dobrej i prawidłowej działalności grup, związkowych.

Podstawowym zadaniem rad zakładowych jako kierownictwa zakładowej organizacji związkowej winna być praca nad tym, aby coraz więcej robotników i pracowników brało czynny udział w życiu związkowym.

Od tej pracy zależy siła mobilizacyjna i organizacyjny Związek.

Praca Zarządów Okręgowych winna się szczególnie skupić w tych zakładach pracy, w których w ostatniej kampanii sprawodawczo-wyborczej załogi powierzyły nowemu aktywowi funkcje związkowe.

Dodać należy, że takiego aktywu w naszym Związku mamy poważny odsetek, który nie jest dostatecznie przygotowany do pełnienia powierzonych im przez załogi funkcji.

W tym celu też Zarząd Główny jeszcze w roku bieżącym zorganizuje 2-tygodniowy kurs dla przewodniczących i sekretarzy rad zakładowych, dotychczas nie przeszkolonych.

Natomiast z pozostałym aktywem trzeba organizować w Zarządach Okręgowych i zakładach pracy szkolenie w formie odpraw seminaryjnych.

Tematyką seminariów i szkoleń powinny być aktualne zagadnienia związkowe, z którymi należy zapoznawać aktywny związkowy, a równocześnie wskazywać na formy ich realizacji.

Organizować na wszystkich szczeblach spotkania członków instancji z aktywem, informując go o pracach tych instancji, oraz wysłuchiwać jego uwag.

podnoszeniem poziomu politycznego i kwalifikacji aktywu związkowego osiągnąć można również drogą organizowania samokształcenia i stażowego czytelnictwa prasy związkowej.

Jedno z ważnych problemów w procesie naszego życia, jest sprawa zwiększenia uprawnień dla rad zakładowych, dlatego też domagamy się od Centralnej Rady Związków Zawodowych, aby projekt ustawy o radach zakładowych jak najszybciej został zatwierdzony przez Sejm P.R.L.

Zadaniem każdej organizacji związkowej jest przede wszystkim dążyć do tego, żeby wszyscy pracownicy zakładu pracy należeli do Związku.

W tym celu należy prowadzić wśród załogi pracę wyjaśniającą i agitacyjną, aby cyfra 19 tys. robotników naszych zakładów pozostających jeszcze poza Związkiem wstąpiła w poczet naszych szeregów związkowych.

Dla zabezpieczenia działalności związkowej, konieczne jest posiadanie odpowiednich środków finansowych.

Gwarancją realizacji naszych samorządów organizacyjnych są składki członkowskie.

Wysokość składek związkowej w chwili obecnej wynosi 1 % od zarobku brutto po potrąceniu podatku od wynagrodzeń.

Po decentralizacji finansów związkowych rady zakładowe zatrzymują u siebie z zebranych składek członkowskich 60 %. W dysponowaniu tymi funduszami posiadają one całkowitą samodzielność.

Dzięki dokonanej w bieżącym roku radykalnej zmianie podziału wpływu składek członkowskich - rady zakładowe w porównaniu do ubiegłych lat posiadają dużo więcej środków finansowych do swej dyspozycji, co daje im możliwość udzielenia wydatniejszej pomocy członkom związku, pełnego wywiązywania się z wypłat świadczeń statutowych, oraz pokrywania wszystkich wydatków na swą działalność organizacyjną.

Opłacanie składki niższej niż 1 % nie gwarantowałoby w pełni wypłacania świadczeń statutowych w wysokości obecnych, a pomoc członkom Związku rady zakładowe w postaci zapomóg bezwrotnych musiałyby poważnie ograniczyć.

Jak wiadomo badaniem Związku nie jest zmniejszenie udzielania pomocy członkom Związku, lecz odwrotnie - stały wzrost jej poprawy.

Np. dzięki utrzymywaniu składki na dotychczasowej wysokości - Zarząd Główny proponuje, że swych funduszy przeznaczyć 500 tys. zł na doradczą jednorazową pomoc emerytom znajdującym się w trudnych warunkach materialnych.

W związku z tym uważamy, że wysokość składki należy utrzymać na dotychczasowym poziomie 1 % a pojawiające się tendencje do obniżenia wysokości składek uważać należy za nieuzasadnione.

Jednym z niezwykle ważnych elementów ściślejszej więzi związków zawodowych a masami pracującymi - jest dokładne poznanie i szybkie reagowanie przez ognia związkowe na wszelkie troski i kłopoty ludzi pracy.

Te bóleski i kłopoty znajdują swój wyraz między innymi w skargach i zażaleniach, jakie napływają do wyższych instancji partyjnych i związkowych, oraz innych instancji a szczególnie w ostatnim okresie. W pismach tych zawarte są dla związków zawodowych sygnały o najprzeróżniejszych niedociągnięciach i brakach utrudniających życie ludziom pracy. Dlatego też, przed aktywnym naszym Związku stoi zadanie bardziej stanowczej niż dotąd walki z przejawami biurokracizmu w niektórych ogniwach administracji, bardziej wnikliwego rozpatrywania wszystkich skarg i głosów robotników i pracowników.

Trzeba również, aby nasze instancje związkowe w interesie załóg nawiązały ściślejszą współpracę z terenowymi organami władzy państwowej. Doświadczenie wykazało, że w wielu dziedzinach objętych naszą działalnością, ta współpraca przynosiła już obopólne korzyści.

Działacze związkowi coraz wyraźniej widzieć zaczęli, że współpraca z radami narodowymi ma większe możliwości polepszenia warunków bytowych i socjalnych robotników.

Jako celową i wypróbowaną formę utrzymania stałej więzi między zatrudnionymi członkami rad narodowych - a załogami, rady zakładowe powinny wsnąć i wprowadzić stałe dyskursy radnych podczas których przyjaśnialiby oni skargi i zażalenia.

W ten sposób z jednej strony radni wnikną bliżej w troski i potrzeby załogi, z drugiej strony załoga pozna lepiej swych przedstawicieli wchodzących w skład terenowego organu władzy.

Ważnym problemem w naszym Związku jest sprawa związana z pracą kobiet i młodzieży, które to zagadnienia będziemy się starać rozwiązać poprzez działalność Komisji Kobięcych i Młodzieżowych.

Komisje te mają pomagać radom Zakładowym w wykonaniu zadań w zakresie pracy wśród kobiet i młodzieży.

Zarząd Główny ustalając wytyczne w oparciu o uchwały Sekretariatu CRZZ - dla pracy wśród kobiet i młodzieży zobowiązuje wszystkie instancje i ognia związkowe do traktowania zagadnień pracy wśród kobiet i młodzieży, jako szczególnie ważnej części składowej pracy związkowej.

Rolę związków zawodowych w umacnianiu demokracji robotniczej, oraz ich pozycji w dziedzinie obrony interesów ludzi pracy, określiło jasno i konkretnie XI Plenum C.R.Z.Z.

Realizacja jednak tych zadań wymaga dużego wysiłku organizacyjnego, wymaga, aby członkowie Plenum instancji osłali się odpowiedzialni za działalność organizacji związkowych w swoich zakładach pracy.

Reasumując te przedstawione wyżej w wielkim skrócie wnioski, które niewątpliwie zostaną pogłębione przez delegatów w dyskusji - uważamy, że w obecnej sytuacji gospodarczej kraju najważniejszą zadaniem jest, aby 230 tyś. rzesza robotników i pracowników naszych przemysłów w sposób o wiele bardziej zdecydowany i ofiarny niż dotychczas szukała dróg polepszenia gospodarności zakładów, co z kolei pozwoli na dalszą poprawę bytu ludzi pracy.

Wierzymy, że delegaci jako działacze związkowi wykażą świadectwo dojrzałości politycznej, właściwie pojmą rolę reprezentanta i obrońcy interesów ludzi pracy.

W dyskusji nad sprawozdaniami i referatem programowym, jasno określić pozycję i funkcję Zw.Zaw., biorąc pod uwagę, że jako organizacja klasy rządzącej w kraju nie mogą one stanowić strony w stosunku do władzy ludowej, że i one przecież są odpowiedzialne co w kraju się dzieje, za całość polityki i jej zgodność z zainteresowaniami wszystkich pracujących.

Nie oznacza to jednak wcale, że Związek nasz nie ma mieć własnego punktu widzenia na wszystkie sprawy, które wiążą się z całokształtem położenia szerokich mas.

Trzeba, żeby Zjazd przeanalizował i ustalił jak w lepszym jeszcze stopniu organizacja Z.Z.P.Chem. spełniać mogą swe funkcje, jak się ma wyrażać realizacja wskazań Partii, której podstawowe idee w naszym projekcie Statutu uznane zostały za przewodnie linie działalności Związku.

Walczymy O URUCHOMIENIE I UMASOWIENIE WSZYSTKICH DŹWIGNI WZROSTU PRODUKCJI.

Pamiętajmy, że WOKÓŁ NAS NA KAŻDYM ODCINKU PROCESU PRODUKCYJNEGO ZNAJDUJĄ SIĘ NIE WYKORZYSTANE REZERWY - BIJEMY SIĘ WIĘC NIEZMORDOWANIE O ICH UJAWNienie I SKUTECZNE WYKORZYSTANIE

25X1

VI-TY KRAJOWY ZJAZD DELEGATÓW
ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOW.
PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO
P. R. L.

SPRAWOZDANIE

ZWIĄZKU ZAWODOWEGO PRACOWNIKÓW PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO w POLSCE

ZA OKRES OD 1955-1957 R.

I	Zagadnienia ekonomiczne
II	" bytowo - socjalne
III	" ochrony pracy
IV	" kulturalno - oświatowe
V	" kultury fizycznej i sportu
VI	" organizacyjno - finansowe

K a t o w i c e

16, 17, 18 listopad 1957 rok.

Wstęp

Sprawozdanie niniejsze obejmuje całokształt działalności Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego w okresie, między odbytym w czerwcu 1955 roku V-tym, a obradującym w dniach 16 - 18 listopada 1957 roku VI-tym Krajowym Zjazdem Delegatów Związku.

Z danych zawartych w poszczególnych działach sprawozdania wynika, że dzięki wysiłkom aktywu związkowego, działającego we wszystkich instancjach od szczebla zakładowego poprzez Okręgi do Zarządu Głównego włącznie, Uchwała V Krajowego Zjazdu została w całości zrealizowana, a uzyskane rezultaty wykraczają znacznie poza jej zasięg.

Obradujące w atmosferze wielkich przemian w Polsce, których wyrazem było VIII Plenum K.C. P.Z.P.R., rozszerzone listopadowe Plenum Zarządu Głównego zmieniło zasadniczy kierunek działania Związku, skupiając jego działalność przede wszystkim na realizacji ekonomicznych i socjalno-bytowych potrzeb załóg. Szereg postulatów, wysuniętych przez Plenum listopadowe w 1956 roku zostało już do tej pory załatwionych.

Ustalenie środków realizacji pozostałych oraz nakreślenie nowych zadań Związku na okres najbliższych lat, będzie przedmiotem obrad obecnego VI Krajowego Zjazdu Delegatów Związku Zawodowego Pracowników Przemysłu Chemicznego.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

porozumienia
EKONOMICZNE

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia **EKONOMICZNE**

Uchwała V Krajowego Zjazdu szczególną uwagę zwróciła na sprawy ekonomiczne, a przede wszystkim na pogłębienie działalności Związku w zagadnieniach produkcyjnych i obrony codziennych interesów mas pracujących.

Wychodząc z założenia, że rozwój produkcji stanowi podstawę dla polepszenia warunków materialnych klasy robotniczej Związek nasz w okresie sprawozdawczym przywiązywał wielką wagę do mobilizacji załóg w wykonywaniu i przekraczaniu planowych zadań produkcyjnych.

Prowadzona w tym czasie przez Związek mobilizacja załóg poprzez pracę polityczną, organizowany ruch współzawodnictwa i racjonalizacji, przyczyniła się do osiągnięcia poważnych wyników w rozwoju przemysłu i wzrostu produkcji.

Dlatego też, mimo trudności gospodarczych, wynikających z braku funduszy inwestycyjnych, opóźnianie dostaw maszyn i urządzeń zarówno krajowych jak i z importu, oraz w opanowywaniu niektórych nowych procesów technologicznych i nieterminowego przekazywania do eksploatacji obiektów inwestycyjnych, osiągnięto jednak poważne wyniki.

W roku 1956 produkcja przemysłu chemicznego w porównaniu z rokiem 1955 wzrosła o 12,6 %.

W roku 1957 przemysł chemiczny pracuje jeszcze lepiej. Produkcja towarowa w pierwszym półroczu w porównaniu do analogicznego okresu 1956 wzrosła o 15 % poważnie podniosła się również wydajność pracy.

Na wyniki te wpłynęło również uruchomienie szeregu nowych obiektów produkcyjnych.

- 2 -

W przemyśle celulozowo-papierniczym nie było tak szybkiego wzrostu produkcji, mimo wysokich założeń planu.

Nie uruchamiano przewidzianych planem nowych obiektów takich jak np. Celulozownia w Kostrzynie, Ostrołęce i Drawskim Młynie.

Trudności również wystąpiły w istniejących zakładach z powodu niedostatecznej modernizacji urządzeń, niemożności przeprowadzania remontów i braku dostatecznej ilości kwalifikowanych kadr.

Stan ten wymagał specjalnej troski ze strony Partii i Rządu a ze strony Związku, mobilizacji załóg do zrealizowania nakreślonych zadań.

W przemyśle szklarskim przeprowadzono modernizację zakładów produkcyjnych, wprowadzono nowe metody pracy, poprawiono technologię produkcji, oraz wysoko przekreślono wydajność pracy w stosunku do roku 1954r.

Podobna sytuacja jest w przemyśle ceramicznym i materiałowym izolacyjnych.

Związku z tym, że cała uwaga władz skupiała się wokół wykonania ostatniego roku Planu 6-letniego i wynikające z tego zaangażowanie poważnych środków finansowych na cele inwestycyjne. Związek natrafiał na duże trudności w realizacji wniosków dotyczących poprawy warunków płacowych.

W roku 1955 z uwagi na specyficzną sytuację w przemyśle papierniczym zdołano jedynie uzyskać wydatniejszą podwyżkę płac dla załóg tego przemysłu.

W roku 1956 po dokonaniu przez Partię i Rząd zmian w podziale dochodu narodowego uwzględniających zwiększenia środków na poprawę stopy życiowej kosztem inwestycji, Zarząd Główny po usilnych staraniach uzyskał podwyżkę płac dla ponad 200.000 pracowników.

Zasadniczy przełom w pracy naszego Związku nastąpił dopiero po Październiku ubr.

- 3 -

W tym czasie zrealizowano otrzymaną większość postulatów załóg.

Na prawie rocznych staraniach podpisane zostały Zbiorewe
ustawy pracy dla przemysłów: Chemicznego, Papierniczego i
Przetworów Papierowych.

Objęto dalszą znaczną część załóg podwyżki płac, oraz uregu-
lowano cały szereg nabrzmiałych spraw wacnych z punktu widze-
nia socjalnego.

Zagadnienia płacowe w Przemysle Chemicznym

W okresie sprawozdawczym ruch płac objął wszystkie niemal
jednostki przemysłu chemicznego od przedsiębiorstw przemysto-
wych poczynwszy poprzez jednostki handlowe, instytuty naukowo-
badawcze do Centralnych Zarządów i centrali Ministerstwa włącz-
nie.

W jednostkach tych ruch płac objął wszystkie kategorie pra-
cowników tj. robotników, szefów, pracowników straży i ob-
sługi oraz pracowników umysłowych, /inżynieryjno-technicznych
i administracyjno-biurowych/.

Ruch płac w poszczególnych jednostkach przemysłowych przed-
stawia się następująco:

- Przedsiębiorstwa przemysłowe.

Wzrost płac w Chemii w 1955 r. dokonywał się tylko jednocześ-
nie ze wzrostem wydajności pracy i przekraczaniem zadań
produkcyjnych.

W okresie tym przy udziale Związku w ramach globalnego fundu-
szu płac resortu przeprowadzono w szeregu zakładów usprawnie-
nia organizacji płac.

W ich wyniku nastąpił wzrost wydajności pracy przez lepsze
wykorzystanie aparatury, usprawnienie procesu technologiczne-
go i wzrost wydajności surowcowej, a także poprawa jakości
produktów.

- 4 -

Dotyczy to w szczególności takich zakładów jak ZPA "Kędzierzyn", Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych, Szczecińskich Zakładów Włókien Sztucznych, Tomaszowskie Zakłady Włókien Sztucznych, oraz Zakładów Przemysłu Kwasu Siarkowego.

Równocześnie przeprowadzono wycinkową regulację płac, połączoną z podwyżką zarobków:

- a/ w przemyśle solnym z ważnością od dnia 1.X.1955r.
- b/ w Wytwórni Karbidu Zakładów Chemicznych "Oświęcim" z ważnością od dnia 1.XI.1955r.

Poziom płac sarówno robotników jak i pracowników umysłowych w zakładach przemysłu Solnego, które z dniem 1.I.1955 r. przeszły z resortu górnictwa do resortu chemii - w wysokim stopniu różnią się od poziomu płac w pozostałych branżach przemysłu chemicznego. Stąd też przeprowadzona regulacja miała za zadanie zmniejszyć istniejące dysproporcje.

W wyniku przeprowadzonej regulacji nastąpiła podwyżka średnich płac robotników z 1.129 zł. na 1.245 zł. tj. o 22 %, w tym przy pracach dobowych z 1.120 na 1.412 zł. tj. o 26 %, u pracowników umysłowych z 1.388 zł. na 1.479 zł. tj. o 6,6 %.

Regulacja płac robotników - Zakładów Chemicznych "Oświęcim", zatrudnionych w Wydsiale Karbidowni przeprowadzona została w celu wyrównania tabeli płac i wprowadzenia zasad wynagradzania analogicznych jak na wydziale karbidowni Z.P.A. Chorzów.

Regulacja zakładała podwyżkę płac średnich o 20 %. Sprawa ta była szczególnie ważna z uwagi na konieczność skompletowania załogi na będącym w rozruchu wydziale karbidowni.

Pierwszy rok Planu 5-cio letniego stoi pod znakiem szerokiego ruchu i dużej dynamiki płac.

Od 1.I.1956r. wprowadzono wycinkową regulację płac robotników zatrudnionych na przędzalni w Jeleniogórskich Zakładach Celulozy i Włókien Sztucznych.

- 5 -

Bardzo wysoka bo wynosząca średnio 26,7 % podwyżka płac wpłynęła w decydującym stopniu obok innych świadczeń jak: skrócony czas pracy, edywanie ochronne, półzanalerium itp. na akompletowanie i stabilizację załogi.

Przyniosło to również wzrost wydajności pracy, wzrost produkcji, a przede wszystkim poprawę jakości włókna.

Zapoczątkowana w Jeleniej Górze regulacja płac objęta z dniem 1.VI.1956 r. cały przemysł włókien sztucznych.

Przyniosła ona w rezultacie wzrost zarobków oraz usprawnienie istniejącej organizacji płac. Ponieważ przemysł włókien sztucznych, przejęty w roku 1951 przez resort chemiczny z resortu lekkiego cechował niski w porównaniu do innych branż chemii poziom płac, przeprowadzona regulacja miała również na celu zlikwidowanie tych dysproporcji.

W zakresie płac robotników regulacja wprowadza branżowy taryfikator kwalifikacyjny, stanowiący prawidłową podstawę szeregowania.

Podwyższono i zróżnicowano również stosownie do warunków pracy tabele płac, które podwyższają znacząco zasadniczą część płac, a ^{prawy} ~~organizacja~~ natomiast ich część ruchomą. W systemach płac obok akordu prostego wprowadzono w szerokim zakresie premiowanie parametrowe za wskaźniki technologiczne, oszczędnościowe i jakościowe.

Również w płacach pracowników umysłowych zmniejszono ruchomą ich część na korzyść płac stałych drogą wprowadzenia podwyższonych stawek zasadniczych, zmniejszenia premii za wykonanie i przekroczenie planu.

W ramach przeprowadzonej regulacji płac unormowano bolący problem deputatów węglowych, przysnażając pracownikom przemysłu Włókien Sztucznych prawo do otrzymywania deputatu węglowego w wymiarze przewidzianym Układem Zbiorowym Pracy dla Przemysłu Chemicznego. Z uwagi na trudną sytuację węglową w kraju, deputat węglowy realizowany jest w formie ekwiwalentu pieniężnego.

- 6 -

Regulacja płac przyniosła robotnikom przemysłu Włókien Sztucznych podwyżkę o 15 % tj. wzrost średniej miesięcznej płacy z 1.018 zł. na 1.171 zł. - natomiast pracownikom umysłowym wzrost płac o 12,5 % tj. z planowanej z 1.375 zł. na 1.545 zł.

Wraz z przeprowadzoną regulacją płac unormowano również sprawę zasad wynagradzania robotników przenoszonych na zlecenie lekarza do innych prac niżej opłacanych. Ustalono, że w tym przypadku przeniesiony robotnik zachowuje płacę godzinową obliczoną jak za urlop, to jest pł. na okres trzech miesięcy.

Przepis ten będący nowością w przemyśle, ma bardzo duże znaczenie zarówno dla robotnika jak i zakładu pracy.

Zabezpiecza on bowiem robotnika przed utratą zarobku na skutek zmiany stanowiska pracy, równocześnie zaś dzięki zagwarantowaniu zarobku pozwala na utrzymanie robotnika w zakładzie i zatrudnienie go po powrocie do zdrowia z powrotem na poprzednim stanowisku.

Z dniem 1 października 1956 r. przeprowadzono generalną regulację płac w przemyśle chemicznym. Była to pierwsza tego rodzaju regulacja co do jej zasięgu, charakteru i stałej podwyżki płac w przemyśle chemicznym od roku 1951. Przy opracowywaniu regulacji płac w całej chemii kierowano się zasadami stosowanymi poprzednio przy regulacji płac w przemyśle włókien sztucznych.

Regulacją objęto z górą 95 tys. robotników, oraz około 22 tys. pracowników umysłowych.

Podwyżka płac wynosiła u robotników 13,6 %, co dało wzrost miesięcznej średniej płacy z 1.218 zł. na 1.409 zł., oraz u pracowników umysłowych o 7,7 % /wzrost miesięcznej planowanej średniej płacy z 1.582 zł. na 1.713 zł./

Należy nadmienić, że w stosunku do pracowników przemysłu solnego regulacja ta była już drugą regulacją w okresie jednego roku.

- 7 -

W grudniu 1956 r. podpisano protokół dodatkowy, wprowadzający z dniem 1 października regulację płac pracowników finansowo-księgowych na zasadach stosowanych dla pozostałych pracowników przedsiębiorstwa. Protokół ten zrywał z dotychczasową zasadą odrębnej tabeli płac dla personelu finansowo-księgowego, która stwarzała nieuzasadnioną dysproporcję płac i była krzywdząca dla tej kategorii pracowników. Omawiana regulacja, pierzga w przemyśle, stworzyła podstawy do zrównania płac pracowników finansowo-księgowych z płacami pracowników pionu ekonomicznego.

W miesiącu marcu 1957 r. z ważnością od 1.I.1957r. uregulowano płacę robotników, zatrudnionych w zakładach obróbki metalu, znajdujące się w resorcie chemii.

Regulację przeprowadzono na zasadach obowiązujących w przemyśle maszynowym. W jej rezultacie nastąpił wzrost zarobków robotników średnio o 10 %.

Z dniem 1 czerwca 1957 r. przeprowadzono zasadniczą regulację płac pracowników umysłowych przemysłu chemicznego. Punktem wyjścia tej regulacji była przede wszystkim stabilizacja budżetu pracownika poprzez ograniczenie ruchomej części płac, przy odpowiednim zwiększeniu płac zasadniczych.

Aczkolwiek założeniem regulacji nie była podwyżka płac pracowników umysłowych, to jednak przy tej okazji wyrównano dysproporcje powstałe wskutek wypłacania wysokich premii uzyskiwanych przez nierównomierne napięcia planów produkcyjnych.

Podkreślić należy, że poraz pierwszy przy regulacji płac pracowników umysłowych ustalono średnie płace w zależności od zaloczenia zakładu do kategorii zaszerelowania, ilości pracowników umysłowych zakładu jak i innych okoliczności /położenie geograficzne, profil produkcyjny zakładu, perspektywy rozwojowe itp/.

Uporządkowano również płace pracowników zatrudnionych w Oddziałach Zaspotrzenia Robotniczego. Pracowników Zarządu tych oddziałów objęto zasadami wynagradzania obowiązującymi dla

- 8 -

pozostałych pracowników umysłowych przedsiębiorstw. Dla pracowników aklepow, bufetów i stołówek wprowadzono zasady wynagradzania stosowane dla analogicznych placówek w resorcie Ministerstwa Handlu Wewnętrznego.

We wrześniu podpisano protokół dodatkowy regulujący z ważnością od 1 lipca 1957 r. zasady wynagradzania pracowników rolnych w resorcie. Protokołem tym wprowadzono zasady stosowane w gospodarstwach rolnych, podległych Ministerstwu Rolnictwa.

Tak przedstawia się ruch płac w przedsiębiorstwach przemysłowych w okresie 1955 r. - 1957 r. tj. od poprzedniego Zjazdu.

Płace ogółem dla zatrudnionych w działalności przemysłowej wrosły w roku 1957 o 38,7 % w stosunku do roku 1954, w tym płace robotników o 34,5 %. Oznacza to praktycznie wzrost średnich płac z 13.331 zł. w roku 1954 na 18.499 zł. w roku 1957, co daje przeciętnie 430 zł. na pracownika. Przedstawiony wyżej wzrost średnich płac osiągnięty został przede wszystkim w rezultacie wprowadzonych regulacji płac. Regulacjami objęto również inne jednostki jak: Centralne Zarządy, Ministerstwo, częściowo Instytuty oraz ostatnio Biura Projektowe.

Przemysł Papierniczy i Przetwórnictwo Papierowe

Po przeprowadzeniu w roku 1955 gruntownej analizy działalności ekonomicznej i produkcyjnej zakładów przez Komisję Partyjno-Rządową przy udziale Zarządu Głównego, podjęta została Uchwała Rządu Nr 99 w sprawie zasad wynagradzania robotników i pracowników umysłowych w tym przemyśle. Aktem tym zakończony został pierwszy okres usilnych starań Związku o podwyżkę płac w przemyśle papierniczym.

Zasadniczym celem zmiany zasad wynagradzania było:

- a/ podwyższenie płac robotników
- b/ uporządkowanie obowiązującego systemu płac.

Na przeprowadzoną wówczas regulację płac przemysł papierniczy został dofinansowany ze skarbu Państwa sumą 25.923 tys. zł. na okres od 1.III. do 31.XII.1955 r.

- 9 -

Z powyższej kwoty dla robotników grupy przemysłowej przeznaczono sumę zł. 21.260.000 natomiast dla pracowników umysłowych 4.876.000 zł. Miesięczne płace przedstawiały się wówczas następująco:

grupa zatrudnienia:	zarobek przed regulacją	zarobek po regulacji	% wzrostu
robotnicy produkcyjni	885	982	11 %
adm. biurowi	1000	1046	4,6 %
techn.-inżynier.	1355	1592	17,5 %

Omawiana wyżej podwyżka wynagrodzenia dotyczyła jedynie pracowników zatrudnionych w systemie akordowym od III kategorii wyż.

Niezależnie od podwyższenia zasadniczego wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w produkcji wprowadzono regulaminy premiovania za przekraczanie planów produkcyjnych. Regulaminy te stworzyły możliwości dalszego wzrostu zarobków poprzez szeroko stosowany system premiovania progresywnego.

Zasadnicze płace pracowników umysłowych kształtowały się przed regulacją od zł. 366 w kategorii pierwszej do zł. 1.681 w kategorii piętnastej, po regulacji natomiast od zł. 420 do zł. 2.100.-

W roku 1955 również przeprowadzono regulację płac dla niektórych pracowników finansowo-księgowych, którą objęto załadwie 65 pracowników tj. głównych księgowych, zastępców głównych księgowych, oraz kierowników komórek finansowych. Regulacja weszła w życie z dniem 1 października 1955 r. i przyniosła w rezultacie wzrost wynagrodzenia tych pracowników średnio o 250 zł. miesięcznie.

Ponieważ omawianymi regulacjami płac nie objęto wszystkich pracowników zatrudnionych w przemyśle papierniczym, dlatego też cały wysiłek i starania Zarządu Głównego poczynawszy od roku 1956 szły w kierunku uzyskania od Rządu dalszego dofinansowania przemysłu.

- 10 -

Osynione przez Zarząd Główny starania znalazły pozytywne rozwiązanie w Uchwale Nr 449/56 z dnia 14 lipca 1956 r. o regulacji płac w przemyśle papierniczym. Na podstawie tej Uchwały średnia podwyżka płac w przeliczeniu na jednego robotnika wynosiła dla pracowników zatrudnionych w systemie dniówkowym 30 %. W systemie akordowym natomiast podwyżka wynosiła 4,8 %, a w systemie akordowym z progresją 12,4 %.

W Przemysle Przetworów Papierowych i Materiałów Biurowych przeprowadzono z dniem 1 kwietnia 1955 r. regulację płac w grupie pracowników umysłowych.

Planowana średnia płaca miesięczna przy wykonaniu planu w 100 % wynosiła :

pracownicy	przed regulacją	po regulacji	% wzrostu
inż.-techniczni	1216	1343	10,4
admin. biurowi	943	977	3,6

Ponadto od 1.X.1955 r. wprowadzono regulację płac dla niektórych pracowników finansowo-księgowych podwyższając im płace o średnie 200 zł. miesięcznie.

Równolegle z przeprowadzoną w roku 1956 regulacją płac w przemyśle papierniczym podwyższono o 14 % płace pracowników fizycznych, zakładów podległych Centralnemu Zarządowi Przemysłu Przetworów Papierowych i Materiałów Biurowych.

Z dniem 1.VI.1957 r. uregulowano również płace pracowników umysłowych w tym przemyśle.

W wyniku tych posunięć planowane średnie płace miesięczne pracowników inżyniersko-technicznych podwyższono o 25 %, a administracyjno-biurowych o 23,9 %.

- 11 -

Przemysł Saklarski

W okresie sprawozdawczym w Przemysle Saklarskim nie udało się Zarządowi Głównemu wywalczyć generalnej podwyżki płac.

Wzrost płac następował jedynie na skutek wzrostu wydajności pracy i kształtował się w granicach średnio rocznie 1.000 zł. na pracownika. W ciągu ostatniego roku wybitnie rażąco wypadki niskich płac szczególnie w działościach pomocniczych regulowane były pojedynczo przez C.Z.P. Saklarskiego.

Zarząd Główny znając sytuację w przemyśle saklarskim występował zarówno w latach ubiegłych jak i w roku bieżącym o 90 mil. zł. na podwyżkę płac, oraz usunięcie dysproporcji w zarobkach, które krzywdziły niektóre kategorie robotników.

Niestety wysiłki podejmowane przez Zarząd Główny pozostały bez powodzenia zarówno wskutek istniejącej sytuacji gospodarczej naszego kraju, jak również braku pełnego zrozumienia dla tej sprawy w Ministerstwie Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych.

Jakkolwiek nie udało nam się przeprowadzić generalnej regulacji płac w przemyśle saklarskim z wyżej przytoczonych powodów jednakże w wyniku starań tak Zarządu Głównego jak i Centralnego Zarządu Przemysłu Saklarskiego zrealizowano pod dużym naciskiem ze strony załóg uzyskano w ostatnim czasie zgodę Ministerstwa na poprawę sytuacji w dzisiejsze płac.

Z dniem 1 października br. dzięki zastosowaniu tabeli "T" 2444 robotników uzyskano podwyżkę wynoszącą średnio 200 zł. miesięcznie. A mianowicie: obsługi gazogeneratorów, elektrycy, pracownicy zatrudnieni w warsztatach mechanicznych przy robotach budowlanych, remontowych i konserwacji, oraz topienia szkła.

- 1 2 -

Ceramika

Przemysł Ceramiczny mimo wysiłków Zarządu Głównego był najbardziej zaniedbanym pod względem płac. Wymagał on poprawy zarówno w systemie wynagradzania jak i wydatnego podniesienia zarobków.

Stosowane w Przemysle Ceramicznym niskie stawki godzinowe powodowały, że robotnicy w celu zapewnienia minimum egzystencji samorzutnie pracowali w godzinach nadliczbowych aby przekraczać normy produkcyjne i w ten sposób podnosić zarobki, jakkolwiek za czas pracy w godzinach nadliczbowych nie otrzymywali 50 % względnie 100 % dodatku.

Aby utrzymać załogi, administracje zakładów zmuszone były do zaniżania norm i ułatwiania robotnikom wysokiego ich przekraczania dochodzącego niejednokrotnie do 500 %. Prowadziło to do chaosu w płacach i dysproporcji w zarobkach.

Wysiłki jakie dla zmiany tego nienormalnego stanu podejmował Zarząd Główny, zakończone zostały pełnym powodzeniem dopiero w ubiegłym roku, kiedy to w czerwcu przeprowadzono regulację płac połączoną z wydatną, bo sięgającą około 22 %, podwyżką. Na jej pokrycie wydatkowano 36.938 tys. zł. w rezultacie miesięczna płaca pracowników fizycznych i umysłowych wzrosła średnio o 320 zł.

Równocześnie przeprowadzono poważne zmiany w taryfikatorskiej klasyfikacyjnym, podwyższając płace szczególnie pod tym względem upośledzonych grup robotników jak: formierze porcelany oraz modelarze, których praca wymaga wysokich kwalifikacji.

Po przez przeprowadzoną regulację usunięto ponadto dysproporcje w płacach między poszczególnymi oddziałami i stanowiskami jak również i w cenach jednostkowych produkowanych artykułów.

Ostatnio podobnie jak w przemysłach Chemicznym i Papierniczym przeprowadzono również regulację płac pracowników umysłowych w tym przemyśle.

- 13 -

Przemysł Materiałów Izolacyjnych

W podobnej sytuacji płacowej jak w ceramice znajdował się również przemysł materiałów izolacyjnych.

Płace zarówno pracowników fizycznych jak i umysłowych pozostały na najniższym poziomie wśród branz resortu materiałów budowlanych.

Starania osynione przez Zarząd Główny znalazły częściowe rozwiązanie przez uregulowanie w roku ubiegłym zarobków pracowników umysłowych, których średnia płaca wzrosła o 19 %.

Płace pracowników fizycznych w rezultacie naszych starań zostały podwyższone dopiero w ostatnim czasie. Na ten cel przeznaczono 6 mil. zł. co pozwoliło podnieść średnią płacę pracowników fizycznych o 14 %.

Międzybranżowe zagadnienia płac

Nie zależnie od starań o podwyżki i regulacje płac dla poszczególnych przemysłów, Zarząd Główny stale postulował o rozwiązanie problemów płacowych, regulowanych w skali ogólnokrajowej.

Z dniem 1.IV.1956 r. Uchwałą Prezydium Rady podwyższono do 500 zł. płacę dla najmniej zarabiających. W późniejszym terminie uregulowano płace asocjerów, straży przemysłowej i przeciwpożarowej.

Zbiorowe Układy Pracy

Podpisane w 1949 r. Zbiorowe Układy Pracy w krótkim czasie przestały praktycznie obowiązywać wskutek niewłaściwie interpretowanej teorii, że w systemie władzy ludowej nie ma sprzeczności antagonicznych, a zatem nie istnieje potrzeba umownego regulowania stosunku pracy.

- 24 -

W tych warunkach wynikające potrzeby z naszej konkretniej sytuacji polityczno-ekonomicznej kraju w zakresie zmian: ustawy o pracy, czasu pracy, urlopów itp. nie regulowane były protokółami dodatkowymi do branzowych zbiorowych układów Pracy tylko jednolicie w całym kraju. Uchwałami Rady lub zarządzeniami P.K.P.G. w porozumieniu z C.R.Z.Z., a wybitnie branzowe uzgodnienia niekiedy uzgadnianie były ze Związkami Branzowymi.

Centralistyczne regulowanie tych spraw przez Radę i P.K.P.G. w konsekwencji doprowadziło do poważnych ograniczeń lub likwidacji przywilejów branzowych, a na zakładach do magnanimożmania ustawodawstwa pracy, które przepisy stały się wprost niedostępne dla pracowników.

W wyniku rewizji poglądów na tę sprawę w Partii i Ruchu Związkowym, Zarząd Główny od połowy roku 1956 przywrócił właściwą pozycję układom zbiorowym, wypowiadając stare, nieaktualne już Układy, oraz wspólnie z resortami Chemii i Przemysłu Drzewnego podjął pracę nad opracowaniem nowych.

Podpisanie nowych Zbiorowych Układów Pracy dla przemysłu chemicznego i papierniczego nastąpiło w ostatnim okresie bieżącego roku.

Nowe Zbiorowe Układy Pracy nie tylko sankcjonują dotychczasowy stan prawny ujęty protokółami dodatkowymi w okresie ostatniego roku, ale poważnie go rozszerzają, przynosząc tym samym zastępowane przywileje robotnikom i pracownikom umysłowym tych przemysłów.

Ze względu na dużą ilość zmian wprowadzonych w tym zakresie omówimy tylko niektóre najistotniejsze z nich.

W rozdziale I-ymy traktującym o przyjmowaniu i zwalnianiu pracowników zawarty jest przepis który mówi:

"Zakład przyjmuje i zwalnia pracowników po uprzednim uzgodnieniu na piśmie z Radą Zakładową. W przypadku nie osiągnięcia porozumienia - spór rozstrzygać ostatecznie organa kierownicze zakładu i Rady Zakładowej".

- 15 -

Nowym postanowieniem w tym rozdziale jest przepis który mówi:
"Zakład pracy obowiązany jest przy przyjmowaniu do pracy zapewnić pierwszeństwo inwalidom z wypadków przy pracy i choroby zawodowej, oraz żonom i dzieciom, a także wdowom i sierotom po zmarłych pracownikach zakładu".

Na podkreślenie zasługują przepisy regulujące pracownikowi przed przystąpieniem - warunki pracy, miejsce pracy oraz warunki płacy. Wymienić tu należy między innymi:

a/ "Przed podjęciem pracy zakład określi pracownikowi na piśmie stanowisko, miejsce pracy i warunki płacy".

Rozszerza się również postanowienia zabraniające rozwiązywania umowy o pracę w odniesieniu do pracowników, którym brak jest dwóch lat pracy do nabycia uprawnień emerytalnych, oraz w odniesieniu do kobiet, których małżonkowie odbywają zasadniczą służbę wojacką lub ćwiczenia wojskowe.

W rozdziale o czasie pracy uwagę zwracają dwa przepisy.

W pierwszym przypadku daje się prawo wnioskowania załóżce w sprawie częściowego lub całkowitego zwalniania od pracy pracowników w dniach 24 i 31.XII. /o ile nie przypadają one w niedzielę/ oraz w soboty poprzedzające dwa kolejne dni świąteczne pod warunkiem odpracowania godzin przypadających na te dni, płatnych jako normalnych godzin pracy.

W drugim przypadku zobowiązuje się zakład do opracowywania i wywieszenia na tablicy ogłoszeń harmonogramów pracy zmianowej, w odniesieniu do pracowników w ruchu ciągłym nie później niż na 5 dni przed rozpoczęciem miesiąca kalendarzowego z tym, że każdemu pracownikowi przysługuje jeden dzień wolny od pracy w tygodniu.

W rozdziale o płacach i wynagrodzeniu dodatkowym na szczególną uwagę zasługują przepisy, regulujące następujące sprawy, które stanowiły przedmiot sporów pomiędzy pracownikami, a administracją zakładów, oraz rozszerzające dotychczasowe uprawnienia.

1. Zakład pracy zobowiązany jest robotnikowi wynagradzanemu według akordowego systemu płacić przed przystąpieniem do pracy -

- 16 -

podać na piśmie w sposób jasny i niebudzący wątpliwości wynagrodzenie za daną pracę.

2. Robotnicy stale zatrudnieni przy obsłudze agregatów produkcyjnych, otrzymują za czas pracy przy remoncie tych agregatów, jeżeli nie wykonują remontu w systemie akordowym - 100 % przeciętnego zarobku godzinowego z ostatnich trzech miesięcy.
3. Robotnik przeniesiony czasowo na inne stanowisko robocze i pełniący funkcję związane z tym stanowiskiem przy pracy w systemie czasowym - otrzymuje w okresie przeniesienia wynagrodzenie wg. szaszeregowania przysługującego na obsługiwanym stanowisku, nie niższe jednak od pobieranego na stałe zajmowanym stanowisku roboczym.
4. Robotnikom zatrudnionym przy pracach szkodliwych dla zdrowia, a przeniesionym na inne stanowiska dla regulacji zdrowia, przedłuża się okres wynagrodzenia średnim zarobkiem godzinowym z poprzedniego stanowiska z obowiązujących dotychczas 3-oh na 6 miesięcy.
5. Pracownikom jubilatów wypłacane dotychczas nagrody pieniężne podwyższa się z dniem 1.I.1958 r.
  - za 25-letnią nieprzerwaną pracę
z 2-oh tygodniowego na 0,75 miesięcznego zarobku
  - za 35-letnią nieprzerwaną pracę
z 4-oh tygodniowego na 1,5 miesięczny zarobek
  - za 40-letnią nieprzerwaną pracę
z 6 tygodniowego na 2-miesięczny zarobek

W rozdziale o deputatach węglowych jakimkolwiek nie wprowadzono żadnych zmian w zakresie wymiaru deputatu. Czas reprezentowania uprawnień do deputatu w naturze, to jednak wprowadzono szereg nowych korzystniejszych postanowień od stanu dotychczasowego, a mianowicie:

- 17 -

2. Za głowę rodziny obecnie uważa się:

- a/ pracowników samotnych,
- b/ pracownice samotne, które posiadają na utrzymaniu niespeł-
nnych do pracy mężów lub których mężowie z tytułu umowy
o pracę nie otrzymują deputatu węglowego.
- c/ pracowników nieślubnych lub pracownice niesamotne, wido-
wów i wdowy, którzy posiadają na utrzymaniu dzieci/ rów-
nież posamodzielników lub przybranych/ albo utrzymują niespeł-
nnych do pracy rodziców, dziadków, teściów, rodzeństwo, -
i mieszkają razem z nimi.

- 2. Pracownica samotna, której mąż otrzymuje deputat węglowy, ma
prawo do pobierania deputatu węglowego w wymiarze przewidzia-
nym dla samotnych, prowadzących własne gospodarstwo domowe.
- 3. Pracownik nie traci prawa do deputatu węglowego w ilości
przysługującej mu jako głowie rodziny w przypadku, gdy utrzy-
mujący przez niego członkowie rodziny powołani zostali do czyn-
nej służby wojskowej. Deputat węglowy w omawianym wymiarze
przysługuje pracownikowi przez cały czas czynnej służby woj-
skowej utrzymywanego członka rodziny.
- 4. Węgiel, dostarczony pracownikowi w ramach deputatu węglowego
w naturze, musi być takiego gatunku i jakości, by nadawał
się na opał domowy i nie może zawierać asortymentu drob-
niejszego niż 30 mm, oraz więcej niż 10 % podziarna.

W rozdziale o urlopach wypoczynkowych i okolicznościowych
wprowadza się między innymi następujące nowe postanowienia:

- Pracownikowi umysłowemu, który przechodzi do pracy fizycznej
gwarantuje się wykorzystania urlopu wynikającego z uprawnień
pracownika umysłowego.
- W przypadku nie wykorzystania przez pracownika urlopu w okre-
sie dwóch lat na jego prośbę zakład pracy zobowiązany jest
wypłacić mu ekwiwalent pieniężny.
- Jeżeli na podstawie przepracowanego okresu czasu robotnik
nabywa w ciągu roku kalendarzowego prawo do urlopu w więk-
szym wymiarze, a urlop za dany rok kalendarzowy wykorzystał

- 30 -

już w wymiarze dotychczasowym, przewidywano na prawo do wykorzystania urlopu uzupełniającego w ilości dni, stanowiącej różnicę między urlopem dotychczasowym, a wymagającym z nowonabytych uprawnień.

- W zakresie urlopów ośmiemnastoletnich nowy Zbiór Wykazu Pracy daje prawo pracownikowi do wykorzystania z dwóch dni urlopu w wypadku śmierci rodziców i rodziców, oraz jeden dzień urlopu w wypadku śmierci i pogrzebu dziadków.

W rodzinie spraw socjalno - bytowych wymierzano wiele zgłaszanych przez załogi postulatów na które których wysuwają się następujące postanowienia:

- Leczenie pracowników na podstawie cennika lekarskiego w sanatoriach w następstwie chorób zawodowych, wypadków przy pracy i gruźlicy - nie może być zaliczone na koszt urlopu wypoczynkowego.
- W przypadku nabycia przez pracowników uprawnień do renty inwalidzkiej lub starszej, bieżące winno być wypłacone za miesiąc wszelkie formalności związane z uzyskaniem należnych pracownikowi świadczeń.

Dotychczasowy wymiar spraw podmiotowych dla pracowników fizycznych wypłacanych rodzinie zmarłego podlegał się o 100 %. Powyższym postanowieniem zmniejszono różnicę w istniejących uprawnieniach pomiędzy pracownikami fizycznymi, a umysłowymi.

Zakładowe Komisje Rozjemcze

Lat 1955 i 1956 stanowiły okres w którym szczególnie dużą rolę miały do spełnienia Komisje Rozjemcze.

Regulowane w tym czasie w centralizującym sposób sprawy dotyczące pomiędzy pracownikami, o umiarkowanych prawach z zakresu: pracy, urlopów, płac i wynagrodzeń dodatkowych, oraz świadczeń socjalnych stworzyły podany grunt do budowy państwa prawnego, co wykształciło wódcę pracowników społecznie niezależnego.

- 19 -

W tym stanie rzeczy powołane w roku 1954 Komisje Rozjemcze stały się najbliższą instytucją dla pracowników rozstrzygającą istotnie spory pomiędzy pracownikami, a administracją zakładów pracy.

Okresem, który zdecydowanie przyczynił się do wzmocnienia aktywności i działalności komisji rozjemczych był historyczny przełom październikowy, sesyjający na naprawienie szeregu krzywd wyrządzonych przez administrację zakładów pracy naszym pracownikom - krzywd powstałych na skutek łamania praworządności i nieprzestrzegania ustawodawstwa pracy, oraz postanowień Zbiorowych Układów Pracy.

Wzmocnioną działalność komisji rozjemczych można by scharakteryzować chociażby na podstawie rozpatrywanych przez Prezydium Zarządu Głównego odwołań od orzeczeń wydawanych przez komisje rozjemcze.

Podczas, gdy w roku 1954 i 1955 wpłynęło w sumie 258 odwołań to w roku 1956 wpłynęło 273 odwołania, a więc więcej niż raz w obu wymienionych latach.

Z liczby tej Prezydium Zarządu Głównego zatwierdziło 102 orzeczenia, a uchyliło 132.

Tak w jednym jak i w drugim przypadku zatwierdono pozytywnie 124 odwołania, natomiast w 111 przypadkach zgłoszone pretensje uznano za nieuzasadnione.

Ze zgłoszonych przez dyrekcje 138 odwołań Prezydium uznało 82 odwołania za uzasadnione, natomiast pozostałe odwołania nie stanowiły podstawy do uchylenia orzeczeń komisji rozjemczych, gdyż orzeczenia były podjęte prawidłowo.

Na poważną część zgłoszonych odwołań składały się orzeczenia komisji rozjemczych dotyczące zaległych roszczeń, a napływały one szczególnie w drugiej połowie 1956 roku.

Na 60 odwołań 39 zostało zatwierdzonych pozytywnie, natomiast 11 odrzucono oraz 19 umorzono w wyniku podjętej przez Sejm ustawy o umorzeniu zaległych roszczeń.

- 20 -

Na 60 rozpatrywanych przez Prezydium Zarządu Głównego odwołań dotyczących salogłych rozrachunków 41 dotyczyło wyrównania niewypłaconego ekwiwalentu pieniężnego za deputaty węglowe, natomiast pozostała ilość dotyczyła niewłaściwie potrącanego podatku od wynagrodzeń w odniesieniu do pracowników fizycznych, którym przysługiwała 30 % zniżka z tytułu uczestniczenia we współzawodnictwie pracy. Pozostałe odwołania dotyczyły nieprawidłowe obliczonych premii, nie zostały one jednak zaakceptowane pozytywnie na skutek ogłoszonego oświadczenia premiera Rządu, zawiązującego wszelkie wypłaty z tego tytułu do czasu wydania w tej sprawie wyjaśnień przez Kolegium Sędziów Sądu Najwyższego.

Pozostałe rozpatrywane odwołania w roku 1956 dotyczyły w większości:

- wynagrodzenia i przeszerzowania	- 47
- premii	- 44
- deputatów węglowych	- 43
- wynagrodzenia za godziny nadliczbowe	- 32
- urlopów	- 22

W roku 1957 za pierwsze półrocze wpłynęły do Zarządu Głównego 94 odwołania, z czego zatwierdzono 27, uchylono 55.

Dotyczyły one między innymi:

- wynagrodzeń i przeszerzowań	- 30
- zwolnień	- 15
- premii	- 11
- deputatów węglowych	- 7

Z rozpatrywanych odwołań 33 zaakceptowano pozytywnie dla pracowników, pozostałą ilość negatywnie.

Wyżej podane materiały omawiają tylko sprawy, które wpłynęły do Zarządu Głównego w trybie odwoławczym.

Aby jednak zdać sobie sprawę z całokształtu działalności komisji rozjemczych należy wziąć pod uwagę cyfry obrazujące w ogóle rozpatrywane wszystkie sprawy przez komisje rozjemcze w naszym Związku.

- 21 -

W roku 1955 Zakładowe Komisje Rozjemcze rozpatrzyły ogółem 1604 sprawy z czego załatwiono pozytywnie 596 roszczeń pracowniczych, natomiast 410 oddalono jako bezpodstawne i nieuzasadnione.

Na ogólną ilość przyjętych spraw - 360 załatwiono w drodze bezpośredniego porozumienia, natomiast 200 wniesionych sporów oddalono wobec braku kompetencji w zakresie ich rozstrzygania.

Podobnie kształtował się rok 1956.

Ogółem wpłynęło do zakładowych komisji rozjemczych - 1587 wniosków, z tego załatwiono pozytywnie 761 wniosków pracowniczych, a 463 oddalono naskutek ich bezpodstawności.

W drodze bezpośredniego porozumienia komisje rozjemcze załatwiły 290 spraw, a 173 oddaliły z braku kompetencji do ich rozpatrywania.

Wniesione spory w latach 1955 - 1956, a załatwione pozytywnie dotyczyły w szczególności:

	1955	1956
płao	202	301
godzin nadliczbowych	57	90
urlopów	88	88
przesunięć i zwolnień	112	83
różnych innyk jak: nagród jubileuszowych, węgla deputatowego itp.	114	200

Przedłożony obraz najwyraźniej wskazuje na doniosłą rolę komisji rozjemczych w załatwianiu sporów między pracownikami, a administracją naszych zakładów pracy, a tym samym potwierdza konieczność istnienia tych komisji.

Obok odwołań od decyzji komisji rozjemczych w latach 1955 - 1957 wpłynęło do Zarządu Głównego z prośbą o rozpatrzenie i załatwienie setki interwencji i skarg i zażaleń, od spraw bardzo drobnych i możliwych do załatwienia w zakładach pracy przez rady zakładowe, do spraw istotnie skomplikowanych i trudnych.

- 22 -

W samym tylko 1956 r. Zarząd Główny otrzymał 376 skarg do załatwienia, z tego 193 w sprawach ekonomicznych, które dotyczyły

- premii	14
- wynagrodzeń i przesyereg.	45
- zwolnień	36
- deputatów węglowych	19
- urlopów	15
- nadgodzin	6
- różne inne	35

Niezależnie od powyższych skarg wpłynęło do poszczególnych Wydziałów:

- Organizacyjny	8
- Inspektoratu Ochrony Pracy	12
- Socjalno - Bytowego	57
- Finansowego	83
- Kulturalno - Oświatowego	10

Z wymienionych skarg załatwiono pozytywnie 265. Pozostałych skarg nie załatwiono na skutek braku podstaw do ich załatwienia.

Zagadnienia produkcyjne.

Do naczelnych zadań Związku, a mocno akcentowanych w latach 1955 - 1956 należały zagadnienia produkcyjne.

W centrum uwagi pracy Związku stała wówczas sprawa rozwoju współzawodnictwa pracy, postępu technicznego, a w szczególności poprawa ekonomiki przemysłu jako bazy wyjściowej do poprawy warunków materialnych mas pracujących.

W okresie zmian październikowych w naszym Kraju między innymi dokonano rewizji działalności Związku na odcinku produkcyjnym.

Prawdą jest, że prowadzony przez nas ruch współzawodnictwa pracy posiadał wiele błędów i wypaczeń polegających przede wszystkim

- 23 -

na centralistycznym kierowaniu, odgórnym narzucaniu zadań, form organizacyjnych, metod pracy itd., ograniczając w ten sposób w wielu wypadkach inicjatywę robotników i pracowników inżynieryjno-technicznych.

Niezmiejsz jednak nie wolno nam przemiłować pozytywnych cech i osiągnięć tego ruchu, do których należy musiny powstawanie w wyniku rzeczywistej inicjatywy robotników i pracowników inżynieryjno-technicznych przodujących metod pracy, usprawnień i pomysłów racjonalizatorskich, oraz sebowiązań, których efektem było przekraczanie zadań produkcyjnych o setki ton dodatkowej produkcji i wiele milionów złotych oszczędzonych na surowcach, materiałach itp.

Jedną z lepszych form tego ruchu były Zakładowe Umowy Zbiorowe, które Zarząd Główny naszego Związku mocno popierał w latach 1955 - 1956, ponieważ przez tę działalność doprowadzaliśmy do zaktywizowania całego szeregów w dokonywaniu głębokich analiz produkcyjno-ekonomicznych, na każdym stanowisku pracy, oraz do polepszenia warunków socjalno-bytowych i kulturalnych.

Organizowany przez nas ruch współzawodnictwa pracy obok wymienionych osiągnięć przynosił również bezpośrednie korzyści robotnikom.

Przez stałe podnoszenie wydajności pracy w wyniku współzawodnictwa, systematycznie wrosła zarobki robotników i pracowników umysłowych.

Zakłady podległe Centralnemu Zarządowi Przemysłu Szkłarskiego stanowią typowy przykład, gdzie płace zatrudnionych w tym przemyśle robotników i pracowników umysłowych w okresie 1955 - 1957 wrosłały nie wskutek dofinansowania i budżetu, lecz na drodze podnoszenia wydajności pracy.

Przedkładając poniżej dane o wartościach płac w tym przemyśle przyjmujemy za punkt wyjściowy rok 1954 w którym to czasie dokonano wydatnej podwyżki płac związanej ze zmianą systemu i zasad wynagradzania.

- 24 -

I tak: gdy w roku 1954 średnia płaca robotników grupy przemysłowej wynosiła w skali rocznej zł. 12.777, to w roku 1955 wynosiła już 13.583 zł., w roku 1956 14.432 zł., a za pierwsze półrocze roku bieżącego wynosi 7.761.

Współzawodnictwo w chwili obecnej zaczyna nabierać nowych kształtów. Ścisła rywalizacja trwa nadal o każdą dodatkową tonę produkcji, o lepszą jakość i potaniecie produkcji. W nowej sytuacji motorem tej walki stały się rady robotnicze, powołane z inicjatywy załóg.

Rady Robotnicze

Poparty przez nasz Związek program Partii w dziedzinie Rad Robotniczych wkrótce zamienił się w konkretną praktyczną działalność.

Uchwała Plenum Zarządu Głównego o poparciu rad robotniczych i obowiązku współdziałania aktywności związkowej w organizowaniu rad robotniczych spotkała się z należytym zrozumieniem w radach zakładowych.

Wszędzie tam, gdzie organizowane były rady robotnicze, aktywność związkowa brała aktywny udział w pracach przygotowawczych do wyborów.

Nie wszędzie jednak rady robotnicze od pierwszej chwili rozpoczęły swoją działalność w oparciu o wyraźnie sprecyzowany program działania. W pogoni za popularnością wśród załóg, rady robotnicze przejmowały kompetencje rad zakładowych w sprawach obrony interesów mas pracujących, przeciwstawiając nieraz bezwiednie, robotników organizacji związkowej.

W tej sytuacji poważnie zastanawiano się w Związku nad sposobami udzielenia istniejących stosunków i znalezienia odpowiednich form współpracy i pomocy radom robotniczym.

Zagadnieniem tym parokrotnie zajmowało się Plenum i Prezydium Zarządu Głównego.

- 25 -

Jedną z podród wielu decyzji w tych sprawach, powołano po IX Plenum ...C. PZPR Zespół do Rad Robotniczych i nakreślono przed nim zadania: organizowanie szkolenia dla rad robotniczych, oraz upowszechnianie pozytywnych osiągnięć lepiej pracujących rad robotniczych.

Kwestia szkolenia rad robotniczych wyszła już ze stadium organizacyjnego.

Program szkolenia opracowany przy pomocy Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Chemicznego przesłany został za pośrednictwem zarządów okręgowych na zakłady pracy.

Na wielu zakładach szkolenie rozpoczęło się jeszcze w październiku i obejmuje 10 tematów z ekonomiki przemysłu.

Zarząd Główny równocześnie współdziała z Centralnymi Zarządami Przemysłu w akcji szkolenia członków prezydium rad robotniczych.

Wiele uwagi Zarząd Główny poświęcił sprawie przenoszenia doświadczeń dobrze pracujących rad robotniczych. Wymiana tych doświadczeń prowadzona była dotychczas na szczeblu zarządów okręgowych dla wszystkich rad robotniczych jednocześnie. Ta forma nie zdała w pełni egzaminu, ponieważ trudno jest ustalić problemy do dyskusji, aby interesowały zarówno przedstawicieli rad robotniczych z wielkich i małych zakładów, oraz z różnych branż przemysłowych tak jak dla przykładu szkło i chemię.

W poszukiwaniu lepszych form Zarząd Okręgu w Katowicach prowadzi wymianę doświadczeń z większym powodzeniem. Na posiedzeniu rady robotniczej w określonym zakładzie zapraszani są towarzysze z innych zakładów tej samej branży, aby wzięli bezpośredni udział w pracach tej rady i wymienić swoje doświadczenia w rozwiązywanych problemach.

Dla pokazania możliwie pełnego obrazu z dotychczasowej sytuacji rad robotniczych trzeba ustosunkować się również do ich pracy na przestrzeni ostatniego półrocza.

26 -

W tym to czasie większość rad robotniczych przeszła do konkretniej działalności nad poprawieniem ekonomiki zakładów. Trudno nie przypisać udziału radom robotniczym w poważnych sukcesach produkcyjnych w chemii. Jak wiadomo pierwsze półrocze w tym przemyśle zamknięte zostało poważnym przekroczeniem zadań.

Wzrost produkcji nastąpił o 15 % w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego.

Z miesiąca na miesiąc rozszerza się produkcja uboczna i rosną ponadplanowe zyski. Trzynasta pensja nabiera w olbrzymiej wielkości zakładów realnych kształtów.

Rady Robotnicze w świetle tych faktów krzepną w swej pracy przy szerokim poparciu załóg i stają się rzeczywistym motorem w zarządzaniu uspołecznionymi zakładami pracy.

Fundusz Zakładowy

Zarząd Główny w trosce o stałe podnoszenie stopy życiowej mas pracujących, które możliwe jest jedynie poprzez rozwój produkcji, wiele uwagi poświęcił bodźcom ekonomicznym, a szczególnie funduszowi zakładowemu.

Obowiązujące przepisy o funduszu zakładowym w latach 1955 - 1956 nie stwarzały w pełni warunków do wykorzystania wszystkich możliwych bodźców zawartych w tej instytucji.

Dowodem tego było, że wiele zakładów pracy nie osiągnęło odpisów na fundusz zakładowy z przyczyn od nich niezależnych. Zarząd Główny w takich wypadkach każdorazowo zmuszony był interweniować u resortowych wice-premierów w celu uruchomienia funduszu zakładowego dla tych zakładów.

Wadliwie również ustalona była sprawa wysokości odpisów na fundusz zakładowy. Nawet najlepiej pracujące zakłady pracy, aby uzyskać maksymalny procent odpisu na fundusz zakładowy musiały starać się poprzez Zarząd Główny o zgodę Ministra.

- 27 -

Te względy zdecydowały, że Zarząd Główny domagał się w tym czasie zasadniczych zmian w kierunku podwyższenia odpisów i swobodniejszego niż gospodarowania na zakładach pracy.

Przy poparciu C.R.Z.Z. w ubiegłym roku dokonano tych zasadniczych zmian.

Uchwalona przez Sejm ustawa o funduszu zakładowym z 19.XI.1956r. uregulowała te sprawy na rok 1957.

Jakie korzystne zmiany nastąpiły w tym zakresie w roku bieżącym dostatecznie ilustrują poniższe dane.

Wysokość odpisów za pierwsze półrocze 1957 r. przekracza o 31,2 mil. zł. łączną sumę odpisów za lata 1955 - 1956, co daje w przeliczeniu średnio 723 zł. na jednego pracownika.

Ponadto jeżeli weźmiemy pod uwagę, że obecnie rady robotnicze kładą główny nacisk na fundusz zakładowy, to należy się spodziewać jeszcze większych osiągnięć w drugim półroczu dających pewność pracownikom osiągnięcia trzynastej pensji.

Podobno osiągnięcia istnieją również w pozostałych przemysłach objętych działalnością naszego Związku.

Jak wynika z przedłożonego materiału w sprawach ekonomicznych program pracy Związku nakreślony na Zjeździe i uzupełniony przez załogi i plenarne posiedzenia został w zasadzie zrealizowany.

Niestety nie udało się jednak Zarządowi Głównemu w aktualnej sytuacji gospodarczej załatwić do dzisiejszego Zjazdu "Karty Chemicznej" podwyższenia wymiaru węgla deputatowego w naturze i innych spraw o charakterze ogólnopolskim.

Niezakończona powyższe sprawy z przytoczonych powodów nie przesądza jednak o niemożliwości ich załatwienia w najbliższym czasie.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
BYTOWO-SOCJALNE

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 30 -

zagadnienia BYTOWO-SOCJALNE

Problematyka szczególnie nurtującymi załogi zakładów objętych działalnością naszego Związku były zagadnienia budownictwa mieszkaniowego, opieki lekarskiej, ubezpieczeń społecznych oraz zaopatrzenia w towary pierwszej potrzeby...

Toteż sprawy te obok zagadnień ekonomicznych, były w okresie sprawozdawczym podstawowymi w pracy i działalności Związku. Przy ich rozwiązywaniu, z uwagi na trudną sytuację gospodarczą kraju, napotymano na szereg trudności.

Kowszechnie znanym jest trudny problem mieszkaniowy, wynikający z niewykonywania planów przez przedsiębiorstwa budowlane.

Nierozwiązany również w skali krajowej zagadnieniem jest sprawa właściwego zaopatrzenia emerytalnego pracowników i ich rodzin.

Wymowniejszy Związek, w miarę możliwości dążył do zrealizowania słusznych postulatów załóg w tym zakresie.

Budownictwo mieszkaniowe

Szybki rozwój naszych przemysłów, zwłaszcza chemii i związany z tym wzrost liczebności załóg spowodował wyjątkowo trudną sytuację mieszkaniową wśród pracowników i ich rodzin.

Budownictwo mieszkaniowe nie nadąża z zaspokajaniem potrzeb przemysłów. W latach 1955 - 1956 zakłady objęte działalnością naszego Związku otrzymały z budownictwa DOKR i budownictwa rozproszanego łącznie 5.233 mieszkań, co nie było zaspokoić śledwie w 1/4 najpilniejsze potrzeby. Załogi naszych zakładów wzrosły w tym czasie o blisko 40 tys. osób.

- 31 -

Powierzona przez Państwo budowa mieszkań przedsiębiorstwom Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych nie zdaje w pełni egzamina.

Nie terminowe dostawy materiałów budowlanych, brak ludzi itp. przyczyniają się z roku na rok do niepełnego wykonania planów budownictwa mieszkaniowego oraz złej jakości wznoszonych budynków.

W latach 1955 - 1956 jak wiadomo, przydziały izb z budownictwa DBOR dokonywane były za pośrednictwem resortów dla poszczególnych zakładów.

Otrazuje to poniższe zestawienie:

Przydziały izb z budownictwa DBOR w latach 1955 i 1956

	1955	1956
Ministerstwo Przem.Chemicznego /całość/	3.649 izb	3.762
Min.Przem.Przewn.Papiern. / 2 CZ /	276	206
Min. Przem.Mater.Budowl. / 3 CZ /	211	103
	4.136	4.071

W roku bieżącym system rozdziału izb uległ zmianie. Na podstawie Uchwały Rządu z dnia 1 kwietnia br. rozdziału izb z budownictwa DBOR dokonują rady narodowe. Jednakże rady narodowe rozpatrują indywidualnie składane podania o przydziały mieszkań, ułatwiają je najczęściej bez porozumienia z zakładami pracy.

W ogólnej ilości izb dzielonych przez rady narodowe pewien procent zostaje wyłączonej do dyspozycji resortów: Górnictwa Węglowego, Obrony Narodowej i Spraw Wewnętrznych.

W niecce węglowej na potrzeby górnictwa przeznaczają się z ogólnej puli 75-85 % oddawanych izb. Stwarza to dla nas specyficzną trudną sytuację na terenie Śląska, części okręgu krakowskiego i wałbrzyskiego. Nie lepiej sytuacja przedstawia się na terenach miast Wrocławia, Jeleniej Góry, Łodzi, Krakowa, Poznania,

- 32 -

gdzie rady narodowe przydzielają znikomą ilość izb pracownikom naszych zakładów, ponieważ muszą przesiedlać osoby mieszkające w zagrożonych budynkach, suterynach itp.

W rezultacie zakłady pracy nie mają możliwości w roku bieżącym otrzymania nawet 40 % tej ilości mieszkań, którą otrzymywały w latach ubiegłych od swych resortów.

Związek nie neguje całkowicie słuszności przekazania radom narodowym kompetencji w zakresie rozdziału izb, lecz uważa za konieczne zaciśnienie współpracy pomiędzy radami narodowymi a zakładami pracy.

Zarząd Główny wystąpił do Centralnej Rady Zw. Zawodowych z wnioskiem w sprawie dokonania zmian w zakresie sposobu rozdzielania izb z budownictwa DBOR.

Łowną część w zaspakajaniu potrzeb mieszkaniowych stanowi budownictwo rozproszone.

Nakłady na budownictwo rozproszone przedstawiają się następująco:

	1955		1956		1957		plan 1958	
	zł.	izb	zł.	izb	zł.	izb	zł.	izb
Min. Przem. Chem.	25.879	1.144	41.048	1.887	101.080	2.561	130.917	3.086
Min. Przem. Wapier. Budow. (3 62)	8.113	380	19.855	816	14.460	824	13.783	540
Min. Leśn. Przem. Drzewnego (2 62)	4.058	160	3.450	130	13.520	584	79.630	679
	37.850	1.684	64.353	2.821	129.060	2.759	181.840	5.312

Należy stwierdzić, że niektóre zakłady pracy dotychczas traktowały budowę domów mieszkalnych jako dodatkowy balast. Świadczą o tym niewykorzystywane w pełni nakłady przeznaczone na ten cel.

Również instancje związku niedostatecznie interesowały się przebiegiem inwestycji mieszkaniowych.

W ostatnim okresie czasu dużego znaczenia nabiera budownictwo indywidualne.

- 33 -

Wakłady w latach 1955 - 1957 przedstawiają się następująco:

	1955		1956		1957	
	zł.	domków	zł.	domków	zł.	domków
Min.Przem.Chem.	1.000	25	2.200	45	21.300	304
Min.Bud.i Mater. Bud. /3 CZ/	-	-	-	-	1.700	26
Min.Leśn.i Przem. Drzewn./2 CZ/	400	10	-	-	1.065	15
	1.400	35	2.200	45	24.065	345

Z kredytów przeznaczonych na ten cel w roku bieżącym korzysta 47 zakładów objętych działalnością naszego Związku, w których przewiduje się wybudowanie około 350 domków jednorodzinnych 3 - 5 izbowych. Ponadto duża część pracowników skorzystała z pożyczek w ramach tychże kredytów, przeznaczając je na dokonanie budowy domków rozpoczętych w latach ubiegłych. Należy stwierdzić, że w porównaniu do lat ubiegłych pracownicy budujący domki mogą obecnie łatwiej otrzymać materiały budowlane takie jak elementy prefabrykowane oraz wapno i cement. Szereg zakładów prowadzi uboczną produkcję prefabrykatów budowlanych jak np. ZPA Chorzów, Tarnów, Zakłady Chemiczne Oświęcim, Zakłady Elektrod Węglowych Racibórz, Łódzkie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Sodowe Łatwy, Stomil Poznań, Zakłady Fajansu Radom i wiele innych. Produkcja ta jest jeszcze w niektórych zakładach za droga i pod względem jakości nie zawsze odpowiednia.

Należy dołożyć starań, aby przeszkody te usunąć do końca i udostępnić budującym domki dobry i tani materiał budowlany. Czynnikiem opóźniającym rozwój budownictwa indywidualnego są trudności związane z załatwieniem formalności u władz terenowych oraz uzyskaniem terenu i pozwolenia na budowę. Rady narodowe często zwlekają z wydawaniem odnośnych decyzji. Z tego też powodu część zakładów nie mogła wykorzystać otrzymanych kredytów na budownictwo indywidualne i musiała przekazać je na rzecz innych zakładów.

- 34 -

Pomoc naszego Związku w zakresie budownictwa indywidualnego szła w kierunku kontroli rozdziału kredytów, pomocy zakładom pracy w nabywaniu dokumentacji, przeprowadzaniu interwencji w sprawach przydziału terenów pod budowę i materiałów budowlanych itp.

Widząc trudności na jakie napotykają zakłady pracy w związku z rozpoczętą budową domków jednorodzinnych i w celu dokonania wymiany doświadczeń, Zarząd Główny zorganizował dwie narady z udziałem zainteresowanych zakładów przedstawicieli resortu chemii i fachowców inżynierów budowlanych.

Wystąpiono również z wnioskiem do resortu o dokonanie przerzutów kwot z zakładów, które nie mogą wykorzystać pieniędzy przeznaczonych na budowę domków indywidualnych, na rzecz tych które mają możliwości ich wykorzystania. Przerzuty takie zostały już dokonane.

Związek stoi na stanowisku, że budownictwo indywidualne powinno w latach następnych stanowić poważne uzupełnienie budownictwa mieszkaniowego prowadzonego dotychczas w głównej mierze przez Państwo. Zasługuje ono na pełne poparcie z tej racji, że zmniejsza znacznie nakłady państwowe, jest tańsze, stwarza możliwości wykorzystania miejscowych surowców, uczy ludzi oszczędności itp.

W związku z decentralizacją i rozszerzeniem uprawnień rad narodowych system rozdziału kredytów na budownictwo indywidualne w latach następnych ma ulec zmianie. Projektuje się rozdział kredytów tylko przez rady narodowe. Taki sposób rozdziału może się okazać krzywdzącym załogi naszych zakładów, a zatem wymaga uprzednio wszechstronnego rozpatrzenia.

Związek wypowiada się za utrzymaniem obecnego sposobu rozdziału kredytów za pośrednictwem resortów i objęcia nimi większej ilości zakładów.

Remonty mieszkań pracowniczych

Rokrocznie w pozycjach budżetu zakładów figuruje dość poważne sumy na remonty mieszkań. Do nakładów na ten cel dochodzą

- 35 -

Jeżeli w wielu zakładach pieniądze uzyskane z funduszu zakładowego.

W latach 1955 - 1957 Ministerstwo Przemysłu Chemicznego wydatkowało na przeprowadzenie kapitalnych remontów sumę 15.245 tyś. zł. Porównując jednak efekty przeprowadzonych remontów z wydatkowanymi na ten cel środkami należy stwierdzić, że dotychczasowa gospodarka remontowa była niewłaściwa. Związek zbyt mało uwagi zwracał na celowość przeprowadzanych remontów.

Braku bieżącej kontroli nad remontami mieszkań świadczy przykład z Zakładów Sodowych Mławy. W roku bieżącym zakłady te przeznaczyły z funduszu zakładowego na remonty mieszkań sumę 410 tyś. zł. Na skutek braku kontroli właściwego ich wykorzystania doszło do tego np. że Ob. Mieczysław Posadzy pracownik maziarni, zwrócił się do Rady Zakładowej w sprawie zapewnienia dla wykonawców do przeprowadzenia remontu dachu, przy pomocy posiadanych przez niego materiałów. Robotnicy skierowani przez Dyrekcję przeprowadzili przy tej okazji remont sąsiedniego budynku z materiałów zakładu, w rezultacie administracja obciążyla konto Rady Zakładowej sumą 33.370 zł. W tymże zakładzie za pomalowanie 12 pokoi w budynku fabrycznym zapłacono aż 16.838 zł.

Przy zakładach objętych działalnością naszego Związku istnieje 86 hoteli robotniczych, z czego 23 zostało w 1956 roku przekazanych z Domów Młodego Robotnika. Praktyka wykazała bowiem, że DMR nie spełniały należycie swojej roli w stosunku do dużych kosztów ich budowy i utrzymania. Ostatnio ograniczono również nakłady na budowę hoteli na rzecz budowy mieszkań dla pracowników.

Opieka nad robotnikami

Niedociągnięcia w dziedzinie dystrybucji niektórych artykułów masowego użytku, zwłaszcza o środkach położeń z dala od większych miast, a takich przypadków w naszym przemyśle jest dużo, stwarzając konieczność stworzenia specjalnego systemu rozpatrywania tych miejscowości. Rolę tę miały spełnić powołane przy większych zakładach przychodnie Sanitarnie Robotnicze.

- 36 -

W roku 1955 istniało 84 stołówek OZR, 325 placówek handlowych (sklepów, kiosków, bufetów), 34 punkty przetwórcze, 215 punktów usługowych oraz 74 gospodarstwa pomocnicze o łącznym obszarze 12.500 ha. Personal OZR wynosił 6.400 osób. Stołówki wydawały dziennie ok. 24 tys. obiadów w cenie 3, 5, 5-5 zł. za obiad. Wydawane w stołówkach posiłki poniżej ceny kosztów surowca nie zachęcały specjalnie robotników do masowego korzystania z nich. Z drugiej strony stołówki przynosiły dosyć znaczne tak zw. planowane straty, które miały być pokrywane z działalności innych agend OZR, a w szczególności z gospodarstw rolnych. Te natomiast przynosiły i dotychczas przynoszą największe straty. Ponadto punkty usługowe a nawet część placówek handlu detalicznego były również deficytowe.

Państwo rok rocznie płaciło setki milionów złotych na pokrycie powstałych w OZR ponadplanowych strat.

Tak np. w roku 1954 OZR-y działające w naszych przemysłach przyniosły 28.986 tys. strat, a w roku 1955 - 34.459 tys. zł. Na skutek tak wysokich deficytów Zarząd Główny zaakceptował w roku 1956 likwidację części OZR oraz reorganizację zarządzania pozostałymi.

Z 69 istniejących w roku 1955 zlikwidowano dotychczas 33 OZR-y pozostawiając jedynie stołówki i bufety, które obecnie prowadzone są przez spółdzielnie lub zakłady we własnym zakresie. Ponadto część OZR zrezygnowała z prowadzenia nierentownych oraz odległych od zakładów gospodarstw rolnych. Po likwidacji w ubiegłym roku Zarządów Zaopatrzenia Robotniczego, OZR-y przeszły całkowicie pod administrację zakładów. Wiele z nich pracuje obecnie zadawalająco. NP. OZR-y przy Zakładach Chemicznych (Święcim, który w roku 1955 miał największe straty wynoszące 2.531 tys. zł., obecnie po likwidacji 500-set ha gospodarstwa rolnego Mikuszowice, odległego o 200 km. od zakładu oraz wyłączeniu sklepów na Osiedlu, pracuje dobrze. Ilość wydawanych tam obiadów na stołówkach powiększyła się o 300 na 1.100 dziennie. Straty w r.b. w tym OZR będą nieznaczne.

Również w latach ubiegłych jak i obecnie konieczna jest systematyczna kontrola wszystkich placówek OZR, o ile w latach ubiegłych funkcje te, sprawdził dotychczas, sprawowały SKKZ, to

- 37 -

po ich likwidacji rady zakładowe często zapominają o obowiązkach w tym zakresie. Jednakże kontrola jest nadal potrzebna tym bardziej, że cała działalność OZR obciąża obecnie zakłady. Stwierdza się również słabe zainteresowanie Centralnych Zarządów tymi sprawami.

W ostatnim okresie czasu dało się zaobserwować szereg przypadków samowolnego podnoszenia cen za usługi oraz na niektóre towary. W tej sprawie Plenum Zarządu Głównego wystąpiło do Centralnej Rady Zw.Zawodowych z uchwałą domagającą się konieczności uwzględnienia w takich przypadkach stanowiska związków zawodowych.

W tym celu dla zwiększenia nadzoru w handlu i zaopatrzeniu robotniczym w miejsce zlikwidowanych SKKZ, Związek powołał przy zakładach pracy grupy kontrolerów społecznych, które w odróżnieniu od dawnych SKKZ pracują wyłącznie pod kierownictwem PIH.

Stwierdzić należy, że w sprawie przydziału towarów atrakcyjnych Związek nasz nie był nigdy uprzywilejowany. Przydziały towarów w roku 1955 i 1956 były bardzo małe. Interwencje Zarządu Głównego czynione w Prezydium Rządu i Ministerstwie Handlu Wewnętrznego nie dały bezpośrednich wyników.

Wprowadzony w roku bieżącym system rozdziału towarów atrakcyjnych za pośrednictwem Komisji Porozumiewawczych Związków Zawodowych na książeczki docelowego oszczędzania jest w zasadzie słuszny. Nie można natomiast pogodzić się z faktem, aby uprawnienia na zakup były wydawane na krótko przed terminem zakupu danego artykułu, jak to miało miejsce np. z towarami przydzielonymi na IV kw.br.

Pod adresem Ministra Handlu Wewnętrznego Związek wysuwa postulat zwiększenia importu rowerów, na których robotnicy chcą dojeżdżać do pracy, zamiast samochodów osobowych, które i tak ze względu na wysokie ceny są praktycznie nieosiągalne przez człowieka pracy.

W związku z podniesieniem cen na wyroby drzewne Związek nasz uzyskał z Centralnej Rady Zw.Zawodowych w roku bieżącym na zapomogi dla młodych małżeństw zakupujących meble sumę 1,080 tys. zł.

- 38 -

która poprzez zarządy okręgowe rozprowadzana jest dla poszczególnych zakładów pracy. Przydzielone fundusze są niewystarczające na pokrycie istotnych różnic cen dla wszystkich uprawnionych do korzystania z tego przywileju i dlatego też dzielone są wśród osób najmniej zarabiających. Obecny stan jest przedmiotem licznych nieporozumień w zakładach. Centralna Rada Zw.Zawodowych o ile uznała takie rozwiązanie sprawy za właściwe winna podjąć starania o zwiększenie funduszu meblowego.

W zaopatrzeniu robotniczym dodatkową pomocą stanowią pracownice ogródki działkowe.

Finansowa pomoc resortów w uzbrajaniu terenów ogródków działkowych była w ostatnich latach dość znaczna. Natomiast występowały trudności w uzyskaniu takich materiałów jak: siatka ogrodzeniowa, instalacja wodna i inne elementy metalowe, które utrudniały pełne wykorzystanie kredytów. W okresie poprzednim opiekę nad P.O.D. sprawowały specjalne komórki WRZZ-ów. Po zniesieniu Wojewódzkich Rad Zw.Zaw. obowiązki w tej dziedzinie przejęły związki branżowe.

Ostateczne ustalenie organizacyjne tego zagadnienia są natomiast rozważań w Centralnej Radzie Związków Zawodowych.

Lecznictwo sanatoryjne

W latach 1955 - 1957 Związek nasz uzyskał 17.725 skierowań leczniczych dla pracowników objętych działalnością Związku i członków ich rodzin.

Rozdziału puli skierowań dokonywały komisje społeczne przy Zarządach Okręgowych, złożone z przedstawicieli poszczególnych zakładów. Komisje podejmowały decyzję kierując się przede wszystkim orzeczeniami lekarzy konsultantów, wyznaczonych przez Wydziały Zdrowia Wojewódzkich Rad Narodowych.

Z wyżej podanej liczby 12.666 osób skierowano na 28-dniowe leczenie sanatoryjne, 4.338 - wyjechało na 21-dniowe leczenie profilaktyczne, 655 na zapobiegawcze leczenie przeciwgruźlicze, oraz 66 osób przebywało na leczeniu w uzdrowiskach zagranic-

- 39 -

nych, w Czechosłowacji i Związku Radzieckim.

Wykorzystanie poszczególnych rodzajów skierowań w latach poprzednich przedstawia się następująco:

28-dniowe leczenie sanatoryjne

Rok	Ogółem	w tym: czł. rodzin
1955	4.106	379
1956	4.193	475
1957	4.367	469

21-dniowe profilaktyczne

28-dniowe przeciwgruźlicze

Ogólna ilość wysłanych pracowników

1955	1.365	212
1956	1.373	223
1957	1.600	220

Przeciętnie Związek nasz otrzymywał w skali miesięcznej do podziału jedno skierowanie sanatoryjne na około 800 zatrudnionych. Jest to stanowczo za mało, jeżeli uwzględnimy specyfikę produkcji w naszych przemysłach i związane z nią stałe narażenie pracowników na szkodliwość dla zdrowia. Zwłaszcza zbyt małą liczbą skierowań dysponowano dla osób cierpiących na choroby dróg oddechowych i przewodu pokarmowego, które najczęściej występują wśród naszych pracowników.

Według poszczególnych rodzajów schorzeń przewiduje się w 1957 roku następujące wykorzystanie miejsc:

choroby reumatyczne	2.119 osób
choroby sercowe	598 "
choroby żołądkowe	972 "
choroby dróg oddechowych	505 "
inne schorzenia	173 "

Ze względu na stale rosnącą liczbę składanych wniosków na leczenie, Zarząd Główny kilkakrotnie występował do Centralnej Rady o powiększenie puli skierowań sanatoryjnych. Mimo to nie udało się uzyskać poważniejszego zwiększenia ilościowego skier-

- 40 -

bowan. W związku z tym w zarządach okręgowych ilość niezadowolonych wniosków stale wzrasta powodując napływ interwencji i skarg z zakładów pod adresem Centralnej Rady, Ministerstwa Zdrowia, Zarządu Głównego i Zarządów Okręgowych. Jedną z przyczyn takiego stanu jest fakt, że od czasu przejęcia leczenia sanatoryjnego przez związki zawodowe lekarze wystawiają wnioski na leczenie bez ograniczeń, natomiast w czasie kiedy skierowania sanatoryjne wydawały Wydziały Zdrowia ilość wystawianych wniosków przez lekarzy była przez te wydziały ograniczona. Pomimo tych trudności od czasu kiedy Związki wydają skierowania, znacznie więcej pracowników korzysta z leczenia.

Np. z Tomaszowskich Zakładów Włókien Sztucznych o ile przedtem wyjeżdżało przeciętnie 60 pracowników rocznie na leczenie sanatoryjne, to w roku 1955 wysłano 162 pracowników w 1956 - 178, a w roku 1957 już 198 pracowników. Podobnie z Chorzowskich Zakładów Przemysłu Azotowego w latach 1952/53 wyjeżdżało przeciętnie od 20 do 25 pracowników, a roku 1955 wysłano 115 osób, w 1956 - 110 i w 3-ch kw. 1957 roku wyjechało już 90 pracowników na leczenie. Zmienił się również skład społeczny wyjeżdżających. Obecnie więcej wyjeżdża robotników i członków ich rodzin.

Z puli skierowań sanatoryjnych, którą dysponuje Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe korzystają również w miarę naszych możliwości emeryci.

Stwierdzić należy, że Związek uzyskuje za mało skierowań do takich miejscowości atrakcyjnych jak: Krynica, Ciechocinek, Polanica, a zwłaszcza w miesiącach letnich.

Ponadto w sprawie skarg, wnoszonych przez pracowników na niedostateczną opiekę lekarską i złe wyżywienie w okresie leczenia w sanatoriach, Związek kilkakrotnie przeprowadzał kontrolę bezpośrednio na miejscu oraz interweniował w Ministerstwie Zdrowia.

- 41 -

Ubezpieczenia społeczne

Starunia Związku w zakresie zabezpieczenia emerytalnego dla pracowników i ich rodzin aszy w kierunku podwyższenia wydatków rentowego i uspołecznienia trybu załatwiania tych świadczeń.

Niedociągnięcia przy załatwianiu wniosków w tych sprawach powstały od czasu, kiedy zmieniła się struktura ubezpieczeniowa przy byłych Zakładach Ubezpieczeń Społecznych, w skład których wchodziła przedstawicielstwo związków zawodowych, a organami rozpatrującymi wnioski stały się wyłącznie Wydziały Rent i Pomocy Społecznej przy radach narodowych.

Poważne niedociągnięcia istnieją w pracy terenowych komisji do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia zorganizowanych przy radach narodowych które orzekają stopień kalectwa i przyznają renty inwalidzkie.

Również wiele spraw wnoszonych przez naszych pracowników do Sądów Ubezpieczeń Społecznych czeka od roku na załatwienie i smutna Zarząd Główny do ciągłych interwencji.

Także sprawy skierowane do Trybunału Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie leżą od 2-ech lat smutnie według kolejności zostają rozpatrzone i załatwione. Ten stan spowodował wystąpienie Zarządu Głównego do CKE w sprawie reorganizacji instytucji przyznających świadczenia rentowe - starosze i inwalidzkie. Związek nasz domaga się wyodrębnienia tego zagadnienia z rad narodowych i utworzenia samodzielnej instytucji do spraw świadczeń emerytalnych posostającej we współpracy ze związkami zawodowymi. Jak dotychczas sprawa ta nie została załatwiona.

W ostatnim czasie rozszerzono uprawnienia w zakresie rent dla pracowników zespołów formujących zakłady zatrudnionych w hutach zakła, przez salionienie do karty hutnika nowych stanowisk pracy. Wydziały świadczeniami emerytalnymi objęto równocześnie pracowników wysuniętych awansom społecznym, którzy przepracowali co najmniej 20 lat w zawodzie hutnika.

Nie uzyskano natomiast włączenia do karty zakłarsze takich stanowisk jak: krajacze zakła i obsługa gazogeneratorów, mimo starań Związku prowadzonych za pośrednictwem Komisji Sejmowej.

- 42 -

W ubezpieczeniu emerytalnym powszechnym wprowadzone zostały dodatki do rent wynoszące 20 % zarobku przekraczającego podstawę wymiaru renty t.j. od 1.200 do 2.000 zł. oraz 15 % od nadwyżki przeciętnego zarobku ponad 2.000 zł.

Nimo starań zmierzających w kierunku podwyższenia rent obowiązujących przed rokiem 1954 /czyli tzw. staro portfela/ nie zdołano dotąd tej sprawy uregulować. Częściową poprawę sytuacji stanowi możliwość przeliczania rent dla tej części pracowników, którzy od 1954 roku do lipca 1957 r. byli w dalszym ciągu zatrudnieni.

Na skutek starań Związku w przemyśle chemicznym i materiałów budowlanych podwyższone zostały odszkodowania za wypadki przy pracy do:

15 tys. zł. za wypadek śmiertelny
30 " " zł. za spowodowanie trwałego kalectwa

Świadczenia te w przemyśle materiałów budowlanych obowiązują od dnia 1.IV.1957 r. natomiast w chemii wprowadzone zostaną z dniem 1.I.1958 r. w Przemyśle papierniczym odszkodowania wynoszące

10 tys. zł. za wypadek śmiertelny
20 " " " za trwałe kalectwo

Dalsze podwyższenie odszkodowań jest w toku załatwienia.

W przemyśle naszym pracownicy są podzieleni na dwie kategorie zatrudnienia, które są podstawą przy przyznawaniu wyższych świadczeń rentowych.

Wydane bez porozumienia ze związkiem rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 1956 r. w sprawie zaliczenia pracowników do kategorii zatrudnienia nie obejmowało poważnej części naszych pracowników. Zarząd Główny wystąpił z protestem do Prezesa Rady Ministrów domagając się rozszerzenia wykazu produkcji uprawniających do zaliczenia do I kategorii zatrudnienia w dziale przemysłu chemicznego, materiałów budowlanych, papierniczego. Opracowany nowy projekt wykazu produkcji i stanowisk które winny być objęte świadczeniami w tym zakresie, po skonsultowaniu z resortami został skierowany do Ministerstwa Pracy i Opieki Społecznej, aby po dokonaniu

- 43 -

ostatecznej analizy i ustalaniu środków finansowych potrzeb-
nych na jego pokrycie został przedłożony do zatwierdzenia
Radzie Ministrów.

Wobec pilności tej sprawy i licznych naszych starań władze państwowe odwołają ostateczne załatwienie.

Przebieg przez złąskę zawodowe kompetencji w zakresie świadczeń krótkotermiowych wykazuje, że posunięcie to było słuszne. Zarządy Okręgowe i Zarząd Główny wydają ostateczne decyzje w sprawach odwołań dotyczących zasiłków chorobowych i rodzinnych. Decyzje te nie podlegają rewizji przez sądy ubezpieczeń społecznych. Komisje rozpatrujące odwołania pracowników kierują się względami społecznymi działając na podstawie przepisów prawnych obowiązujących w tym zakresie.

Wota wypłaconych zasiłków rodzinnych zostają ostаточно swię-
czona. Podniesione zasiłki dla rodzin wielodzietnych. Obecnie
w skali miesięcznej kwota wypłacana z tytułu zasiłków rodzin-
nych na zakładach pracy wynosiła 17,5 mil. zł.

Spiele und mathematische Probleme

Przemysł nasz zatrudnia poważną ilość kobiet. Ogółem w trzech resortach jest zatrudnionych około 70 tys. kobiet, co stwarza konieczność organizowania placówek akcji społecznej takich jak: żłobki, przedszkola i świetlice dziecięce.

W okresie międzywojennym następuje wzrost tego rodzaju plac-
wów. Powstaje również rozwinęta sieć akcji kolonij letnich
dla dzieci naszych pracowników.

- Rozwój techn. wykształcenie: poniższe zestawienie:

100-443881

- 1955 r. zorganizowanych było 51 klubów obejmujących 2,02% dzie

1956 Impresario "A" • 53 • 3.11.61

58 3.525

Preradakola

1993 r. ogółem przedszkoli 109 korzystało 7.468 dzieci

1996-1997	114	7.036
-----------	-----	-------

2957 F.	118	7.93%
	119	8.49%

- 44 -

Punkty kolonijne

1955 r. ilość placówek	67	korzystających	14.530 dzieci
1956 r. " "	73	"	15.130 "
1957 r. " "	79	"	17.192 "

W okresie sprawozdawczym wybudowano dla naszych zakładów 16 dobrze wyposażonych obiektów socjalnych. Duża część funduszy przeznaczona była na modernizację placówek, zakup nowego sprzętu itp.

Rola instancji związkowych była raczej organizacyjno-kontrolna. Wnioski i interwencje nasze przyczyniły się do poprawy doboru personelu w żłobkach i wychowawczyń w przedszkolach. Część personelu poddano specjalnemu przeszkoleniu. Obecnie kierowniczkami placówek socjalnych, takich jak żłobki są przeważnie dyplomowane pielęgniarki, znające dobrze zakres swojej działalności i obowiązków. Podobnie jest z personelem wychowawczym w przedszkolach. Zmiany te miały miejsce w ciągu ostatnich 3-ech lat i wpłynęły na podniesienie opieki nad dziećmi. Tak więc szereg tych placówek, które przedtem niedomagały pracują obecnie zadowalająco. Związek nasz sprzeciwił się propozycjom w sprawie likwidacji posiłków w przedszkolach oraz ograniczenia pracy przedszkoli tylko do 5 godzin dziennie. Wydanie takiego zarządzenia przez Ministerstwo Oświaty wpłynęło by na pogorszenie sytuacji tych matek pracujących, które w czasie pracy oddają dzieci do placówek.

Wczasy pracownicze

W okresie od 1955 do 1957 roku /do miesiąca września/ poprzez Zarządy Okręgowe i rady zakładowe wydano 26.633 ulgowych skierowań na 14-dniowe wczasy dla naszych pracowników i ich rodzin. Wykorzystanie wczasów w poszczególnych latach przedstawia się następująco:

- 43 -

R o d z a j s k i e r o w a n					
latach	wczas 10- dniowe	wczas 10- dniowe	rodzinne wydanie skierowań	matki z dziećmi	wczas 10- dniowe
1955	9.153	-	852	81	-
1956	8.376	-	696	351	36
1957	9.166	957	1.163	223	24
Razem	26.633	957	2.647	655	54

U w a g a : Rok 1957 obejmuje wykorzystanie do miesiąca września, (plan roczny wynosi 12.031 skierowań).

Z wczasów rodzinnych /w Pobierowie nad morzem/ korzystało 720 rodzin. W tabeli w rubryce wczasów rodzinne podano łącznie ilość wysłanych pracowników, zoni i dzieci.

W roku bieżącym w porównaniu do lat ubiegłych napłynęło więcej zgłoszeń na wczas i dlatego przewidujemy wyższe wykorzystanie liczby skierowań w stosunku do lat ubiegłych.

Rokrocznie miesiące letnie są okresem w którym ilość skierowań jaką dysponuje Związek jest za mała. Jest to zrozumiałe z uwagi na pełny okres urlopowy przypadający na te miesiące.

W latach 1955 - 1956 wykorzystanie skierowań w skali rocznej kształtowało się w granicach 90 % w stosunku do planu. Wynika to z faktu, że w I i IV kwartale mniej pracowników wyjeżdża na wczas, natomiast w kwartałach II i III do związku napływa z zakładów szereg interwencji o zwiększenie puli skierowań. Zarząd Główny dysponuje określoną ilością skierowań, którą otrzymuje z Centralnej Rady Zw-Zawodowych dlatego nie ma większych możliwości dokonywania zmian w rozdzielniku.

Wydawaniem skierowań w terenie zajmują się Biura Skierowań Powiatowych Zakładów Pracy, sk. Skierowań. Działalność tych biur ogranicza, że są to plan. bi. administracyjne nie mające charakteru związkowego i wywołujące reorganizację.

- 46 -

Wśród wyjeżdżających na wczasy stwierdzamy nadal przewagę pracowników umysłowych, którzy chętniej niż robotnicy korzystają z wczasów.

Dla poprawy organizacji wypoczynku i udostępnienia go większej liczbie pracujących rozwinięto ostatnio formę organizowania własnych domów wczasowych przez poszczególne zakłady pracy. W chwili obecnej kilkanaście zakładów pracy posiada już takie domy, a między innymi Szczecińskie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Azotowe w Tarnowie, Zakłady Przemysłu Azotowego w Chorzowie, Zakłady Gumowe "STOMIL" w Dębicy, Niedomicka P-ka Papieru.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zagadnienia
OCHRONY
PRACY

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 49 -

zagadnienia **OCHRONY PRACY**

Ogrom zaniedbań z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy w przemysłach objętych działalnością Związku zdecydował, że zagadnienia ochrony pracy zajęły jedno z czołowych miejsc na V Krajowym Zjeździe w roku 1955.

W tej dziedzinie Uchwała zobowiązała Zarząd Główny oraz wszystkie instancje Związku do spowodowania radykalnej poprawy istniejącego stanu, poprzez uwzględnienie potrzeb bhp. w narodowych planach gospodarczych, szybką likwidację produkcji stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia, względnie modernizację zakładów i obiektów szczególnie zaniedbanych, usunięcie niedociągnięć w projektowanych i nowo-oddanych do ruchu inwestycjach, zatrudnianie kobiet i młodocianych zgodnie z przepisami, urealnienie tabeli norm odziety, wprowadzenie urlopów profilaktycznych, zaostreżenie walki z wypadkowością oraz wzmocnienie szkolenia bhp.

Realizacji tego programu sprzyjało posiadanie przez Związek technicznej inspekcji pracy - stanowiącej kadrę specjalistów o wysokich kwalifikacjach zawodowych i szerokich uprawnieniach państwowych.

Zasadniczą działalność technicznej inspekcji pracy obejmuje poniższe zestawienie liczbowe:

1/ ilość przeprowadzonych wizytacji	1.471
2/ Ilość wydanych zarządzeń przez T.I.P.	37.116
a) z bezpieczeństwa pracy	24.169
b) z higieny pracy	12.949
3/ Liczba przypadków wykorzystania uprawnień:	
a) wstrzymanie niebezpiecznych robót	219
b) niedopuszczenie do eksploatacji nowo-wybudowanych lub przebudowanych zakł.pracy	27
c) przesunięcie pracowników do innych robót	128

- 90 -

4/	Udział w Komisjach Oceny Projektów Inwestycyjnych	106
5/	Udział w odbiorach obiektów przekazanych do eksploatacji	48
6/	Liczba przeprowadzonych wykładów oraz udział w egzaminach i weryfikacjach zakresu znajomości zagadnień bhp.	412
7/	Ilość przeprowadzonych dochodzeń powypadkowych	430
8/	Ilość wydanych orzeczeń karno-administracyjnych	
a)	za niewykonanie nakazu techn.insp.pracy	59
b)	w związku z wypadkiem przy pracy	111
c)	za nieprzestrzeganie przepisów bhp.	65
d)	za nieprzestrzeganie ustawy o ochronie kobiet i młodocianych	4
e)	za niewykonanie zaleceń Zakł.Społ.Insp.Pracy	70

Działalności naszej technicznej i społecznej inspekcji pracy sprzyjała korzystna atmosfera i formy pracy stosowane przez Zarząd Główny i poszczególne instancje Związku, które do sprawy ochrony pracy odnosiły się ze szczególną troską.

Po V Krajowym Zjeździe drugie Plenum Zarządu Głównego, odbyte 19 lipca 1955 r., poświęcone było wyłącznie sprawom ochrony pracy. Realizując Uchwałę Zjazdu, nakreśliło ono zadania Związku w dziedzinie dalszej poprawy warunków bezpieczeństwa i higieny pracy.

Odtąd we wszystkich Zarządach Okręgowych odbywają się minimum dwa w roku planarne posiedzenia, poświęcone wyłącznie sprawom ochrony pracy w zakładach, zostają powołane i prowadzą skuteczną działalność Komisje Ochrony Pracy przy Okręgach. Następuje polepszenie działania zakładowych komisji ochrony pracy i zakładowych społecznych inspektorów pracy.

Równocześnie Prezydium Zarządu Głównego stawia sprawę ochrony pracy w centrum uwagi kierownictwu administracji wszystkich szczebli.

Na wniosek Prezydium, odbyły się w Resortach specjalne Kolegia dotyczące rocznych i długofalowych planów poprawy warunków b.h.p., podczas których postulaty Związku całkowicie zostały uwzględnione.

- 51 -

Prezydium Zarządu Głównego w okresie międzyszyjadowym odbyło 41 posiedzeń, na których w obecności odpowiedzialnych Podsekretarzy Stanu, dyrektorów Centralnych Zarządów Przemysłów i dyrektorów zakładów podjęto szereg wiążących decyzji z zakresu ochrony pracy.

Tematem posiedzeń były:

- 1/ Analiza stanu b.h.p. w przemyśle włókien sztucznych,
- 2/ ustalenie rozbiórki grotącej zawaleniem Huty Szkła "Dubeczno",
- 3/ ustalenie warunków dalszej produkcji w nowoprzyjętym do eksploatacji oddziale tekturnicy w Warszawskich Zakładach Papierniczych Jeziorna w związku z wadliwą wentylacją i uciążliwym procesem produkcyjnym,
- 4/ ocena przebiegu realizacji zaleceń Prezydium z dnia 20 kwietnia 1955 roku dotyczących polepszenia stanu b.h.p. w przemyśle syntezy chemicznej,
- 5/ analiza stanu b.h.p. w zakładach przemysłu gumowego,
- 6/ ocena realizacji uchwał II Plenum Zarządu Głównego, dotyczących zadań Związku w zakresie ochrony pracy,
- 7/ sprawa wstrzymania na skutek zagrożeń budowlanych produkcji w Zakładach Porcelany "Bykowina",
- 8/ ocena realizacji Uchwał Prezydium, dotyczących poprawy b.h.p. w przemyśle gumowym,
- 9/ ocena stopnia realizacji zobowiązań z zakresu ochrony pracy zawartych w Zakładowych Umowach Zbiorowych,
- 10/ rozpatrzenie stanu b.h.p. w Zakładach Chemicznych "Alwernia", "Aniołów", i "Rudniki",
- 11/ konferencja u V-ce Premiera Zapota w sprawie "Celwiskozy" i Poznańskich Zakładów Nawozów Fosforowych,
- 12/ ocena rocznej działalności technicznej i społecznej inspekcji pracy za rok 1955 oraz omówienie planu pracy Technicznej Inspekcji na rok 1956 i form współdziałania instancji Związkowych ze społeczną inspekcją pracy
- 13/ analiza stanu b.h.p. w przemyśle gazów technicznych

- 52 -

- 14/ ocena realizacji Uchwał Prezydium z 22 listopada 1955 r. w sprawie polepszenia stanu bhp w przemyśle włókien sztucznych,
- 15/ analiza wypadkowości za rok 1955 w przemyśle chemicznym i ocena udziału technicznej inspekcji pracy w jej zwalczaniu,
- 16/ ocena realizacji Uchwały Rady Ministrów z 31 grudnia 1955r. o urlopach profilaktycznych w chemii,
- 17/ analiza realizacji przez zakłady pracy Uchwały Kolegium Ministra Przemysłu Chemicznego w sprawie nakładów na inwestycje b.h.p. w planie 5-letnim,
- 18/ ocena stanu b.h.p. w Gliwickich Zakładach Budowy Urządzeń Chemicznych,
- 19/ analiza stanu b.h.p. w Zakładach Przemysłu Azotowego Chorzów i Zakładach Przemysłu Barwników Wola Krzysztoporska. Na jej podstawie Prezydium poleciło zainteresowanym Centralnym Zarządom Przemysłów i Dyrekcjom powyższych zakładów opracować harmonogram prac związanych z usunięciem usterek i zaniedbań,
- 20/ omówienie stanu b.h.p. w przemyśle materiałów budowlanych, ze szczególnym zwróceniem uwagi na przemysł ceramiczny,
- 21/ analiza stanu b.h.p. w oddziale Bazwodnika Kwasu Ftalowego w Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie,
- 22/ omówienie stanu b.h.p. w przemyśle papierniczym i przetworów papierowych,
- 23/ analiza stanu b.h.p. w Zakładach Przemysłu Tworzyw Sztucznych i Lakierów,
- 24/ konferencja z udziałem naczelników intywnierów zakładów w sprawie wykonawstwa postanowień dotyczących 12 najbardziej zaniedbanych zakładów w przemyśle nieorganicznym,
- 25/ ocena wykazu stanowisk przewidzianych do skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych,
- 26/ ocena realizacji postulatów wyłożonych przez Plenum Zarządu Głównego z listopada 1956 r. a dotyczących ochrony pracy,

- 53 -

- 27/ analiza stanu bhp w przemyśle izolacyjnym.
- 28/ rozpatrzenie stanu b.h.p. w Gliwickich Zakładach Izolacyjnych, w Hucie Szkła Zabrze i Wymiarki oraz w Zakładach Elektrood Węglowych Racibórz.
- 29/ analiza stanu b.h.p. w Dolnośląskich Zakładach Chemicznych "Barów" i Naodrzańskich Zakładach Przemysłu Organicznego "Rokita" w Brzegu Dolnym,
- 30/ rozpatrzenie i przyjęcie harmonogramu gruntownej modernizacji Zakładów Barwników i Półproduktów w Woli Krzysztoporskiej.
- 31/ konferencja w Zakładach Przemysłu Azotowego Chorzów. Jej rezultatem było przyjęcie i zatwierdzenie planu w sprawie modernizacji oddziału salmiaku, kwasu azotowego, odpylanie karbidozni, mechanizacji odfutłowania kotłowni oraz zbadanie stanu wszystkich budynków i usunięcia zagrożeń budowlanych.

Niezależnie od powyższych posiedzeń Prezydium - Zarząd Główny delegował swoich przedstawicieli na wszystkie ważniejsze konferencje i narady na temat bhp. organizowane w przemyśle.

I tak np. w związku z niezadawalającym stanem b.h.p. w przemyśle włókien sztucznych - została zorganizowana w Łodzi w listopadzie 1956 roku specjalna konferencja robocza z udziałem wybitnych specjalistów z zakresu higieny pracy i technologii przemysłu włókien wiskozyowych N.R.D. i P.R.L., w której uczestniczył Zarząd Główny.

W Resorcie Chemii i Materiałów Budowlanych wprowadzono systematyczne kwartalne posiedzenia Kierownictwa Resortów i Centralnych Zarządów, na temat ochrony pracy w podległych zakładach. W czasie posiedzeń każdorazowo przedkłada się i uwzględniane są szczegółowe postulaty Zarządu Głównego.

Zarząd Główny załatwił liczne, wysuwane przez załogi zakładów pracy, konferencje delegatów w Zarządach Okręgowych, komisje ochrony pracy lub indywidualnie przez pracowników skargi, załatwienia, interwencje i wnioski. Dotyczyły one najczęściej takich spraw, jak: polepszenie zaopatrzenia w odzież ochronną, środki

- 54 -

do mycia i środki ochrony osobistej, przyznanie dodatków za pracę w warunkach szkodliwych i uciążliwych, odciążających środków profilaktycznych, skrócenie czasu pracy i urlopów dodatkowych, polepszenie warunków higieny pracy, poprawy opieki lekarskiej, przyspieszenia wykonawstwa inwestycji ważnych pod względem bhp, przysięstwu trudnych do nabycia materiałów budowlanych lub instalacyjnych, urządzeń kontrolno-pomiarowych itp. Łączna ilość załatwionych tego rodzaju spraw w omawianym okresie wynosi 673.

Prezydium Zarządu Głównego rozpatrzyło 112 odwołań od nakazów i 142 odwołań od orzeczeń karno-administracyjnych T.I.P.

Zarząd Główny spowodował podjęcie przez administrację przemysłową decyzji w sprawie modernizacji, rekonstrukcji lub likwidacji najbardziej saniedbanych lub zagrożonych obiektów przemysłowych, a mianowicie:

1. Dolnośląskie Zakłady Chemiczne "Jarów".
2. Zakłady Chemiczne "Azot" w Jawornie.
3. Zakłady Barwników i Półproduktów "Wola Krzywostoporska".
4. Zakłady Chemiczne "Rudniki".
5. Zakłady Chemiczne "Aniołów".
6. Zakłady Chemiczne "Alwernia".
7. Zakłady Superfosfatu "Uboos".
8. Pomorskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Luboniu.
9. Zakłady Włókien Sztucznych "Celwiskosa" w Jeleniej Górze.
10. Zakłady Przemysłu Azotowego w Chorzowie.
11. Zakłady Elektrod Węglowych "Racibórz".
12. Zakłady Porcelany "Koło".
13. Zakłady Porcelany "Bykowina".
14. Zakłady Materiałów Izolacyjnych "Isola" w Gliwicach.
15. Zakłady Płytek Kamionkowych "Opoczno".
16. Wata Saska "Zabeczno".
17. Warszawskie Zakłady Przemysłu Gumowego.

- 55 -

18. Krakowskie Zakłady Przemysłu Gumowego.
19. Zakłady Tworzyw Sztucznych w Pustkowie.
20. Huta Szkła "Kadbutanka".
21. Huta Szkła "Ruda Opalin".
22. Huta Szkła Bełków.
23. Huta Szkła "Skierniewice".
24. Fabryka Farb i Lakierów "Helenówek".
25. Zakłady Przemysłu Azotowego "Kędzierzyn" - Bezwodnik Kw.
Ftalowe
26. Krakowskie Zakłady Sodowe - oddział Czadnic.
27. Krakowskie Zakłady Farmaceutyczne - oddział chloromecytyny
i drobnej syntezy i inne.

Dolnośląskie Zakłady Chemiczne "Zarów" w Żarowie

znajdowały się w katastrofalnym stanie ze względu na nadmier-
nie wyeksploatowaną aparaturę, brak hermetyzacji i skutecznie
działających urządzeń wentylacyjnych, istnienie niebezpiecz-
nych zagrożeń budowlanych oraz brak odpowiednich warunków hi-
gieniczno-sanitarnych.

Dlatego też techniczna inspekcja pracy była zmuszona wstrzymać
niektóre produkcje, a mianowicie: sól anilinową, redukcję
i nitrację, pigmenty, produkcję farb suchych, kwasu solnego
oraz przyspieszaczy.

Zakład i C.E.P. Organicznego został zobowiązany przez Prezydium
Zarządu Głównego do opracowania planu modernizacji całego
zakładu. Plan ten został rozpatrzony i przyjęty przez Zarząd
Główny, natomiast administracja przemysłowa zapewniła środki
finansowe na jego realizację.

W chwili obecnej trwa generalna przebudowa oddziałów: soli
anilinowej, redukcji i nitracji oraz farb suchych.

W toku budowy jest również bocznicą kolejowa oraz wentylacja
na wydziale półproduktów. Ponadto nastąpiła likwidacja oddzia-
łu kwasu solnego oraz zmodernizowano produkcję ztłoczeni chro-
mowej.

- 56 -

Zakłady Chemiczne "Azot" w Jaworznie

Na podstawie protokołu technicznej inspekcji pracy, Zarząd Główny spowodował wyłączenie z eksploatacji oddziałów: cyjanowodoru i cyjanofumu, oraz wstrzymanie na pewien okres dla poprawy warunków pracy produkcji azotynu i środków ochrony roślin.

Niezależnie od tego spowodowano opracowanie przez kierownictwo zakładu planu modernizacji i poprawy warunków bhp. w bieżącej 5-letce dla całości zakładu.

Plan modernizacji został przeanalizowany i przyjęty przez Związek, Centralny Zarząd Przemysłu i Resort do realizacji.

Do chwili obecnej oprócz cyjanowodoru i cyjanofumu zlikwidowano produkcję siarczynu miedzi, przeprowadzono kapitalny remont aparatury kondensacji na oddziale azotynu, przeprowadzono remont oddziału chlorowego /chlorobenzenu/, przystąpiono do zainstalowania wentylacji mechanicznej dla obu elektroliz, rozpoczęto przebudowę oddziału środków ochrony roślin połączoną z unowocześnieniem technologii. W stadium przebudowy i modernizacji procesu znajduje się również stara chlorownia. Przystąpiono wreszcie do budowy dróg komunikacyjnych o trwałej nawierzchni /główna droga gotowa/ i uregulowano koryto rzeki przepływającej przez teren zakładu.

Nadodrzańskie Zakłady Przemysłu Organicznego "Rokita" brzeg Dolny

W zakładach tych szereg oddziałów znajdowało się w katastrofalnym stanie pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

W Oddziale nitrozwiazków występował nadmierne zagęszczenie aparatury. Aparatura była wyeksploatowana i niehermetyczna, a równocześnie przy tak toksycznym procesie produkcyjnym brak było w ogóle urządzeń wentylacyjnych.

Podobnie i oddział produkcji fenolu nie spełniał wymagań przepisów. Niezgodna z przepisami była instalacja elektryczna, nadmierne zagęszczenie aparatury, brak skutecznie działającej wentylacji, a ponadto występowały poważne zagrożenia budowlane.

- 57 -

W podobnym stanie znajdował się oddział B-naftolu, warsztat ołowiarski nie był przystosowany do prac z ołowiem. Nienaletyte warunki technicznego bezpieczeństwa pracy w całym zakładzie, a przeważnie brak osłon części wirujących i sprawnie działających urządzeń pomiarowych, nły stan urządzeń higieniczno-sanitarnych, występujące szczególnie do połowy roku 1956, były tolerowane przez ówczesne kierownictwo i personel inżynieryjno-techniczny zakładu.

Dając do zmiany tego stanu rzeczy, zorganizowano w roku 1955 na terenie zakładów naradę technicznej inspekcji pracy, na której w oparciu o szczegółową wizytację, ustalono z kierownictwem i aktywnym kierunki działania. W stosunku do winnych lekceważenia przepisów b.h.p. zastosowano sankcje karno-administracyjne.

Do chwili obecnej przebudowano gruntownie oddział produkcji fenolu, a mianowicie: wykonano czerpanie powietrza z wentylacji nawiewnej, przebudowano instalację elektryczną, rozluźniono park maszynowy, przystąpiono do wprowadzenia mechanizacji procesu technologicznego.

Oddział nitrozwiazków, zgodnie z nakazem technicznego inspektora pracy poddano kapitalnemu remontowi, który obecnie jest na ukończeniu. W czasie remontu zostanie zainstalowane również wentylacja mechaniczna oraz wuzłqdnione bqdzie rozluźnienie aparatury wirowni mieszarek nitrujących. Wybudowano również nowy warsztat ołowiarski, który z początkiem IV kwartału b. roku zostanie przekazany do eksploatacji oraz przeprowadzono remont oddziału B-naftolu. Zarządzono przyśpieszenie budowy instalacji wody pitnej i wody sanitarnej dla ogólnozakładowych urządzeń higieniczno-sanitarnych. Ze względu na rtęć ustalono konieczność doprowadzenia do należącego stanu higienę pracy na oddziale elektrolizy.

Wolskie Zakłady Barwników "Wola Krzysztoporska"

Podstawowe zaniedbania pod względem b.h.p. w tym zakładzie wyrażały się w nadmiernym zagęszczeniu aparatury produkcyjnej, braku mechanizacji dozowania szkodliwych surowców, braku odpowiednich magazynów, niedostatecznej hermetyzacji urządzeń.

- 58 -

braku wentylacji. Nie stosowano również indywidualnych napędów urządzeń, nie przestrzegano izolowania produkcji bardziej szkodliwych od mniej toksycznych.

Niewłaściwy był stan techniczny budynków produkcyjnych.

Występowały poważne braki urządzeń higieniczno-sanitarnych itp. Na podstawie sporządzonych przez techniczną inspekcję pracy materiałów - Prezydium Zarządu Głównego wspólnie z dyrekcją C.Z.P. i Zakładu podjęto decyzję gruntownej modernizacji i przebudowy zakładu.

Do chwili obecnej zlikwidowano produkcję naftolu AS, przeprowadzono kapitalny remont pomieszczeń produkcji naftolu BS i SW, wymieniono w większości budynków produkcyjnych drewniane podesty na inne z płyt prefabrykowanych. Przebudowano budynek, w którym prowadzona jest produkcja kwasu Tobiassa i unowocześniono proces technologiczny. Przeprowadzono remont połączony z podwyższeniem budynku, w którym produkuje się kwas sulfanilowy.

Przebudowano budynek A 1. Zlikwidowano produkcję metanitroaniliny. W toku realizacji jest kapitalny remont, połączony z unowocześnieniem aparatury budynku L. Dokonano remontu kapitalnego wraz z podwyższeniem budynku P.

Zakłady Chemiczne "Rudniki"

Zostały do tego stopnia wyeliminowane, że przed Zarządem Głównym stanęły do wyboru dwie alternatywy - gruntowna modernizacja całego zakładu łącznie z terenem i magazynami, względnie jego całkowita likwidacja.

Dotyczyło to przede wszystkim oddziału produkcji kwasu siarkowego, którego aparatura była zniszczona, a groźące w każdej chwili zawaleniem budynki, stwarzały niebezpieczeństwo dla życia załogi.

Również w pozostałych oddziałach stan aparatury budził poważne zastrzeżenia na skutek zniszczenia jej przez korozję, brak hermetyzacji, nadmierne zagęszczenie parku maszynowego itp. Zakład nie posiadał odpowiednich urządzeń higieniczno-sanitarnych.

Teren zakładu był nieskanalizowany, drogi komunikacyjne oraz składowiska nieutwardzone.

- 59 -

Zarząd Główny przeprowadził na terenie zakładu konferencję z udziałem Ministra Kowalakię, Dyrekcji C.Z.Przemysłu Nieorganicznego w wyniku której ustalono plan usunięcia wszystkich zaniedbań. Do chwili obecnej zlikwidowano produkcję kwasu siarkowego, rozebrano grożący zawaleniem budynek, zmechanizowano dół fryty z piecowi na składowisko w oddz. dwuchromianu, a także zasyp pieców prałalnych rudy. Zainstalowano również urządzenia odpylające młyną rudy w nowym oddziale dwuchromianów oraz urządzenia wentylacyjne, poprawiono absorbcję chloro-wodoru na oddziale kwasu solnego przez dobudowanie końcowych wień absorbcyjnych, wybudowano żaźnię i szatnię zakładową, a także utwardzono nawierzchnię części dróg komunikacyjnych i składowisk. Przewiduje się, że ustalony plan zostanie całkowicie zrealizowany w I-szej połowie 1958 roku.

Zakłady Chemiczne "Aniołów"

przedstawiły się pod względem b.h.p. podobnie jak Zakłady Chemiczne Rudniki. W oddziałach dwuchromianów, kwasu chromowego i szkła wodnego istniały poważne zagrożenia budowlane, a proces technologiczny prowadzony był systemem bardzo prymitywnym.

Administracja przemysłowa do Ministerstwa włącznie nie próbowała podjąć decyzji, dotyczącej dalszych perspektyw istnienia tego zakładu.

W tej sytuacji Zarząd Główny wystąpił do Centralnego Zarządu Przemysłu Nieorganicznego i Ministerstwa Przemysłu Chemicznego z żądaniem podjęcia konkretnych prac i przeprowadzenia modernizacji tego zakładu.

Do chwili obecnej usterki objęte nakazami technicznej inspekcji pracy zostały usunięte.

Zlikwidowano produkcję dwuchromianu sodu, produkcję kwasu chromowego zlokalizowano w innym przystosowanym do wymagań procesu pomieszczeniu. Prowadzona jest również rekonstrukcja produkcji szkła wodnego uwzględniająca remont budynku oraz modernizacja produkcji kwasu fluorowodorowego.

- 60 -

Zakłady Chemiczne "Alwernia"

były po wyzwoleniu eksploatowane bez ^uwzględnienia przez jednostki nadrzędne konieczności prowadzenia jakichkolwiek remontów i inwestycji, nie mówiąc już o asygnowaniu środków finansowych na cele bezpieczeństwa i higieny pracy /poza eksploatacją/.

Po dokonaniu przez techniczną inspekcję pracy - Zarząd Główny spowodował podjęcie przez Nierownictwo Resortu i C.Z.P. decyzji odnośnie modernizacji i rozbudowy tegoż zakładu.

Do chwili obecnej wybudowano i oddano do eksploatacji nowy oddział siarczku sodu, zlikwidowano stary, zmodernizowano produkcję kwasu solnego i przystąpiono do zainstalowania pieca rotacyjnego do prażenia rudy chromowej. Wypalanie rudy chromowej zostanie całkowicie zmechanizowane. Zainstalowano także wentylację mechaniczną przy wyparkach, wybudowano warsztaty mechaniczne oraz przekazano nowe urządzenia higieniczno-sanitarne dla oddziału siarczku sodu.

Dalsze prace nad modernizacją i rozbudową Zakładów Chemicznych "Alwernia" są w toku.

Zakłady Superfosfatu "Ubocz"

najbardziej katastrofalnie pod względem bezpieczeństwa technicznego w tym zakładzie przedstawiał się stan komór do produkcji kwasu siarkowego. W każdej chwili groziły one zawaleniem. Zaznaczyć należy, że produkcja kwasu siarkowego metodą komorową uznawana jest obecnie za przestarzałą.

Wciążliwym dla obsługi jest transport wypalek pirytowych sposobem ręcznym oraz ręczny dowóz surowców na piecownię.

Na zarobialni oddz. superfosfatu brak było wentylacji oraz nie prowadzono neutralizacji ścieków ogólnozakładowych.

Na skutek nakazów technicznej inspekcji pracy spowodowano likwidację zagrożeń budowlanych na szeregu oddziałach oraz usunięto i zlikwidowano niebezpieczeństwo ze strony groźących zawaleniem komór ołowiowych. Spowodowano także przejście z metody komorowej na wieżową, wykonano stację neutralizacji ścieków ogólnozakładowych, wybudowano chłodnię ociekową i ambulatorium.

- 61 -

Uzupełniono osłony części ruchomych i miejsc niebezpiecznych itp.

Poznańskie Zakłady Nawozów Fosforowych w Luboniu

w rezultacie tolerancyjnego traktowania zagadnień b.h.p. przez kierownictwo zakładów, jak również i C.Z.Przemysłu Nieorganicznego należały do najbardziej zaniedbanych pod tym względem na terenie województwa poznańskiego.

Dla zlikwidowania tego stanu rzeczy Zarząd Główny spowodował konferencję w tym zakładzie z udziałem Ministra Kowalskiego i Dyrektora Centralnego Zarządu Przemysłu Nieorganicznego Rozmusa, na której ustalono rodzaj i terminy wykonania posze-
gólnych prac oraz przydzielono dodatkowe fundusze w wysokości 6,1 mil. złotych, w tym na inwestycje bhp 3,5 mil.zł.

Do chwili obecnej między innymi oddano do eksploatacji neutralizatory ścieków, zmechanizowano wywóz wypałów pirytowych, a w najbliższym czasie zostanie oddana do eksploatacji kolejka surowców siarkonośnych. Wykonanie wszystkich prac związanych z poprawą warunków pracy nastąpi w ciągu roku 1958.

Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych "Celwiskoza"

Jaskrawym przykładem niedoceny warunków bezpieczeństwa i higieny pracy przez administrację przemysłową w ubiegłym okresie były warunki pracy w wymienionych zakładach. Zakłady te już w chwili oddania ich do eksploatacji nie odpowiadały wymogom b.h.p.

Zainstalowane urządzenia wentylacyjne, wkrótce uległy korozji. Maszyny przędzalnicze oddano do eksploatacji bez należytej hermetyzacji, a szereg wydziałów w ogóle nie posiadało urządzeń higieniczno-sanitarnych.

Zły stan bezpieczeństwa i higieny pracy w jakim oddano te zakłady do eksploatacji - pogorszył się stopniowo w późniejszym okresie na skutek braku całkowitej troski ze strony ówczesnego kierownictwa zakładu i kierowników wydziałów.

- 62 -

Aby doprowadzić do radykalnej poprawy warunków bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników Jeleniogórskich Zakładów Włókien Sztucznych - Zarząd Główny spowodował w roku 1955 specjalną nadzór technicznej inspekcji pracy, połączoną ze szczegółową wizytacją zakładów. W oparciu o materiały powizytacyjne i wnioski miejscowej organizacji związkowej i partyjnej oraz przy wydanej pomocy kierownictwa C.R.Z.Z. przeprowadzono konferencję z Vice Premiera Zapota, na której zobowiązano Resort i Centralny Zarząd do szybkich posunięć i likwidacji istniejącego w zakładach katastrofalnego stanu b.h.p.

Dla tego celu zaangażowano najwybitniejszych naukowców i specjalistów w tej dziedzinie, a między innymi prof. Ferencowicza, którzy podjęli się opracowania systemów wentylacyjnych i klimatyzacyjnych. Spowodowano również przydzielenie funduszy w wysokości około 21 milionów zł., z których 11 milionów zużyto w roku 1956 na zainstalowanie wentylacji na oddziale przędzalni i innych. Zakładom w pierwszej kolejności przyznano reglamentowane materiały, takie jak: blacha kwasoodporna itp. Bierny i lekceważący stosunek kierownictwa zakładu został przedstawiony sankcjami karno-administracyjnymi technicznej inspekcji pracy. Wszystkie te poczynania spowodowały wyraźną poprawę stanu higieny i bezpieczeństwa pracy w tym zakładzie. Zainstalowane w 1956 roku urządzenia wentylacyjne zdały egzamin, co stwierdzili nawet eksperci zagraniczni. Dalsza poprawa warunków pracy w tym zakładzie jest w centrum uwagi Związku.

Zakłady Przemysłu Azotowego im. P. Pindera w Chorzowie

Jedne z najstarszych zakładów podległych Centralnemu Zarządowi Przemysłu Syntezy Chemicznej, należą do najbardziej zaniedbanych pod względem bezpieczeństwa i higieny pracy.

Stan ten tolerowany był do 1956 roku przez kierownictwo Resortu i Centralny Zarząd Przemysłu, a kierownictwo zakładu, przyzwyczajone do długoletnich zaniedbań, opieszale przystępowało do likwidacji tego stanu rzeczy.

- 63 -

Zarząd Główny spowodował w zakładach konferencję z udziałem kierownictwa Resortu i Centralnego Zarządu Przemysłu na której podjęto decyzje rozpoczęcia budowy komina dla odpylenia oddziału karbidowni, mechanizacji oddziału kotłowni niako prężnej, przeniesienia w roku 1958 produkcji kwasu azotowego do Zakładów Przemysłu Azotowego Kędzierzyn, dokonania remontu budynku produkcji salmiaku i unowocześnienia jego technologii, a także natychmiastowego wprowadzenia skróconego czasu pracy dla odżuźlaczy.

Poprawa stanu technicznego bezpieczeństwa pracy oraz warunków higieniczno-sanitarnych, jak również modernizacja niektórych procesów i aparatury usankcjonowana jest nakazami technicznej inspekcji pracy, które będą konsekwentnie egzekwowane.

Zakłady Materiałów Izolacyjnych "Izola" w Gliwicach

Wyjątkowo katastrofalny stan b.h.p. tych zakładów musiał techniczną inspekcję pracy Zarządu Głównego do wstrzymania produkcji. Administrację zakładu, C.Z.P. Izolacyjnego oraz Resort usankcjonowano do opracowania planu modernizacji budynków produkcyjnych i procesu technologicznego.

Jako doraźny środek profilaktyczny, w celu ochrony zdrowia pracowników zatrutowanych w wymienionym zakładzie wprowadzono skrócony czas pracy do 6-ciu godzin.

Huta Szkła Dubeczno

Należy do najstarszych zakładów polskiego hutnictwa szkła. Z chwilą objęcia tej huty działalnością naszego Związku stwierdzono, że jej budynki produkcyjne znajdują się w stanie zagrożonym utratą życia zatrudnionych w niej robotników. Zatem huta nie miała zagwarantowanych najelementarniejszych warunków higieniczno-sanitarnych.

Zarząd Główny poprzez techniczną inspekcję pracy, podjęcie sprzeciwu władz terenowych spowodował wstrzymanie produkcji, dokonanie doraźnych zabezpieczeń oraz podjęcie decyzji przez kierownictwo

- 64 -

niostwo Resortu Przemysłu Materiałów Budowlanych, w sprawie budowy nowej hali wianien oraz wydziałów pomocniczych, uwzględniających przepisy b.h.p. Od dnia 15 stycznia 1957 roku załoga Huty Żelaza Dubosno pracuje już w nowych obiektach gwarantujących bezpieczeństwo pracy oraz należyte warunki higieniczno-sanitarne.

Zasadnicze kierunki działania dla poprawy technicznego bezpieczeństwa i higieny pracy.

Dla należytej poprawy stanu technicznego o bezpieczeństwu i higieny pracy w obiektach i przy urządzeniach grożących powstaniem wypadków natręciem czy wywołaniem chorób zawodowych, technicy inspektorzy pracy zmuszeni byli oprócz wydawania nakazów przebudowy i modernizacji, stosować szczególnie ostre środki egzekucyjne. Nie cofano się przed wstrzymaniem prac, niedopuszczeniem do eksploatacji, nakładaniem sankcji karno-administracyjnych na osoby odpowiedzialne oraz kierowaniem spraw do prokuratury.

Środki te były konieczne, ponieważ administracja przemysłowa przez dłuższy okres czasu uznawała priorytet produkcji nad zagadnieniami bezpieczeństwa i higieny pracy i w licznych wypadkach odnosiła się z niesrosumieniem do poczynań Związku.

Zasadnicze problemy i kierunki działania technicznej inspekcji pracy w dziedzinie technicznego bezpieczeństwa pracy obejmowały zabezpieczenie, przebudowę lub likwidację budynków produkcyjnych i pomocniczych, grożących niebezpieczeństwem, mechanizację transportu wewnątrz-zakładowego oraz mechanizację dozowania surowców do aparatury. Odnosiło się to przede wszystkim do transportu i dozowania substancji toksycznych oraz tych, którymi zagrożone w dużych ilościach. Przykładem tego może być mechanizacja odciążania kotłowni starożytnego typu pracujących w naszych zakładach, mechanizacja wywozu wypieków parytowych z piecowni koksowniczych oraz mechanizacja dozowania rakotwórczego paku do aparatury.

Ważnym zadaniem było też rozwiązanie nadmiernego zagęszczenia aparatury, ponieważ to występowało szczególnie w przemyśle organicznym, w odciążeniu konfekcji w przemyśle gumowym, w przedzielniach

- 65 -

zakładów przemysłu włókien sztucznych oraz na oddziałach syntez w przemyśle farmaceutycznym.

Wielką wagę przywiązywano również do wymiany przestarzałych i wyeksploatowanych urządzeń na aparaturę nowego typu, remontu aparatury, zmiany systemu napędów uwzględniających wprowadzanie w miejsce zespołowych, napędów indywidualnych, zakładania przeciwwybuchowych instalacji elektrycznych, stosowania narzędzi nieiskrzących przy produkcjach specyficznych oraz doboru lepszych tworzyw dla budowy i wyposażenia aparatury, przede wszystkim ze względu na korozję.

Uwzględniano ponadto sprawy wprowadzenia urządzeń kontrolno-pomiarowych i sygnalizacyjnych dla urządzeń nie objętych nadzorem U.D.T., sprawy przestrzegania i poprawy z punktu widzenia b.h.p. parametrów technologicznych jak np. przestrzegania obowiązującego procentu wilgotności wsadu dla pieców karbidowych, czy przechodzenia w miarę możliwości na korzystniejsze pod względem b.h.p. zakresy ciśnień i temperatur.

Dla zmniejszenia uciążliwości pracy uznano za konieczne przedłużenie czasokresu prowadzenia pewnych cykli technologicznych oraz przedłużenia przerw przed przystąpieniem do urabiania po odstrzałach w kopalniach surowców mineralnych. Czuwano także nad prowadzeniem w ustalonych terminach kontroli dźwigów, wytrzymałości lin, łańcuchów i naczyń ciśnieniowych, kontroli stanu uziemień itp.

Na czoło zagadnień z dziedziny higieny pracy wysunęły się sprawy zmniejszenia szkodliwości dla zdrowia wynikających z procesów produkcyjnych. Osiągano to poprzez hermetyzację aparatury, przechodzenie na procesy ciągłe i mokre, zastępowanie w procesach technologicznych bardziej szkodliwych dla zdrowia substancji, przez inne o mniej szkodliwym działaniu.

Przykładem tego rodzaju posunięć może być hermetyzacja rozdrabniania fryty chromowej w przemyśle nieorganicznym, utrwalanie włókien białkowych i obudowa maszyn przedziałowych w przemyśle włókien sztucznych i zastosowanie bezpyłowego wiercenia otworów strzałowych w niektórych kopalniach surowców mineralnych oraz wyeliminowanie szkodliwego dla zdrowia paku i zastąpienie go

- 66 -

nieškodliwym lepikiem naftopochodnym przy produkcji papierów bitumowanych w Zakładach Celulozowo-Papierniczych Kalety. W jednej z Wytwórń Chemicznych wskazano również na konieczność wyeliminowania z produkcji szkodliwego antracenu na rzecz sześciocloroetanu.

Szczególne uwagę skierowano na zapewnienie należytej wentylacji we wszystkich zakładach, a głównie w przemyśle chemicznym. W tym celu Zarząd Główny wystąpił do Kierownictwa Resortu Chemii z postulatem powołania specjalnego zakładu projektowania i budowy urządzeń wentylacyjnych dla potrzeb chemii. Problem ten był rozważany również przez Radę Ministrów, jednakże na skutek braku w kraju specjalistów z tej dziedziny, nie został dotychczas rozwiązany. Utworzono natomiast, w zakładach podległych Resortowi Chemii, stanowiska inżynierów do spraw wentylacji oraz zorganizowano w większych zakładach laboratoria toksykologiczne dla dokonywania pomiarów stężeń substancji szkodliwych. Przeprowadzono liczne interwencje w sprawie realizacji inwestycji dotyczących urządzeń wentylacyjnych, a w licznych przypadkach również w sprawie przyspieszenia budowy tych urządzeń, świadcza przez wykonawców z innych resortów.

Na skutek nacisku Związku zaspokojono najpilniejsze potrzeby z zakresu budowy i wyposażenia urządzeń higieniczno-sanitarnych. Miało to miejsce m.in. w Zakładach Elektrod Węglowych Racibórz, w Zakładach Chemicznych Oświęcim, Zakładach Przemysłu Azotowego Kędzierzyn, w "Celwiskozie", Rudnikach, "Borucie" i innych.

Przedłożono także postulaty w sprawie polepszenia gospodarki wodnej i ściekowej ze szczególnym uwzględnieniem zaopatrzenia zakładów w wodę sanitarną oraz zagadnień kanalizacji zakładów i neutralizacji ścieków technologicznych.

Dla rozwiązania tych problemów Resorty zleciły Instytutom podjęcie szeregu badań naukowych. Przeprowadzane są również w Zakładach poważne inwestycje w tej dziedzinie. Ma to np. miejsce w "Rokicie", Blachowni Śląskiej, Zakładach Chemicznych Oświęcim, Poznańskich Zakładach Naftowych Pasażerowych, Tarchomińskich i Jeleniogórskich Zakładach Farmaceutycznych, Zakładach Elektrod Węglowych Racibórz i innych.

- 67 -

W Resortach Przemysłu Papierniczego i Materiałów Budowlanych na skutek wprost katastrofalnego stanu budynków przemysłowych, przestarzałego parku maszynowego, prymitywnych i niebezpiecznych urządzeń dźwigowych oraz złego stanu instalacji energetycznych, jaki zastała w tych przemysłach techniczna inspekcja pracy naszego Związku, działalność jej zwróciła się przede wszystkim w kierunku likwidacji tych niedociągnięć.

Na naradzie z techniczną inspekcją pracy, przeprowadzonej w grudniu 1955 roku na terenie Kaletajskich Zakładów Celulozowo-Papierniczych ustalono główne kierunki działania w tej dziedzinie. Sprawy te stanęły również na fporum posiedzeń prezydium Zarządu Głównego z udziałem Resortu i C.Z.P. oraz w stanowczej formie stawiane były bezpośrednio przed kierownictwem poszczególnych zakładów.

W efekcie tych poczyniń wykonane zostały ekspertyzy zagrożonych obiektów, a na tej podstawie opracowano harmonogramy usunięcia zagrożeń.

W wielu zakładach, jak w Fabryce Celulozy w Bardo Śląskim, Pabianickiej Fabryce Papieru, Fabryce Celulozy w Malczycach, Kaletach Fabryce Papieru w Borusowicach, Zakładach Ceramiki w Kole, Cmielowie, Włocławku, Chodzieży, Jaworzynie, Wałbrzychu, Hutach Szkła w Piechowicach, Szklarskiej Porębie, Stroniu Śląskim, Żabkowicach, Wołominie, i innych, obiekty zagrożone uległy rozbiórce, zabezpieczeniu lub przebudowie na skutek wydanych w tym kierunku zarządzeń nakazowych przez T.I.P.

Wydano szereg nakazów polecających wyłączenie z eksploatacji niebezpiecznych maszyn i urządzeń dźwigowych w zakładach papierniczych w Myszkowie, Kaletach, Jeziornie, Miłkowie, Jeleniej Górze, Janowicach, Drezdenku, Zakładach Ceramicznych w Wałbrzychu, Chodzieży, Kole i innych, w wyniku czego większość tych zakładów otrzymało nowe urządzenia, względnie doprowadzane zostały one do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami. Można stwierdzić, że stan technicznego bezpieczeństwa poprawia się z roku na rok. Do rzadkości należą dziś maszyny lub urządzenia nie posiadające prawidłowych zabezpieczeń. Podobnie poprawie uległa sytuacja w dziedzinie higieny pracy.

- 68 -

Stwierdzić należy, że realizacja zarządzeń nakazowych w dziedzinie b.h.p. napotyka na trudności. Jest to między innymi rezultatem częstego skreślania przez jednostki nadrzędne, odnoszących się do poprawy warunków b.h.p. składników planów inwestycyjnych przedsiębiorstw, jako pozycji nieprodukcyjnych. W innych przypadkach, szczególnie w dziedzinie klimatyzacji i wentylacji, realizacja postanowień T.I.P. napotyka natomiast na trudności, wynikające z braku odpowiedniego doświadczenia projektantów. W związku z tym powstaje najczęściej wadliwa dokumentacja, zaś likwidacja braków ulega przesuwaniu z roku na rok. Częstym zjawiskiem jest ponadto niedostateczne zaopatrzenie w materiały potrzebne dla celów b.h.p.

Nakazy wstrzymania produkcji.

Nakazy wstrzymania produkcji wynikające z konieczności natychmiastowego zapobiegania niebezpieczeństwu życia i zdrowia pracowników, były równocześnie jednym z najskuteczniejszych środków walki o poprawę warunków b.h.p. Niezależnie od podjęcia tego rodzaju decyzji w wypadkach poprzednio wymienionych zakładów zaniedbanych, nakazami tymi objęte zostały ponadto następujące produkcje:

- łańcownia tlenu i urządzenia skipowe na oddziale pieców wapiennych - Zakłady Chemiczne Oświęcim
- bezwodnik kwasu ftalowego, sprężarki gazu do syntezy - Zakłady Przemysłu Azotowego Kędzierzyn,
- oddział drobnej syntezy - Krakowskie Zakłady Farmaceutyczne,
- produkcja formaliny - Grodziskie Zakłady Farmaceutyczne,
- produkcja sublimatu i octanu fenylortęciowego - Fabryka Odczynników Chemicznych Gliwice,
- Oddział superfosfatu granulowanego - Szczecińskie Zakłady Nawozów Fosforowych,
- osadnice - Krakowskie Zakłady Sodowe,
- oddział wapna chlorowanego - Zakłady Elektrochemiczne Żąbkowice,
- oddział lakierów bitumicznych - Wrocławska F-ka Farb i Lakierów,

- 69 -

- urządzenie do produkcji ceratki - Gliwickie Zakłady Tw. Sztucznych,
- znajdujące się w suterynach laboratorium - Instytutu Farb i Lakierów w Gliwicach,
- oddział konfekcji - Grudziądzkie Zakłady Przemysłu Gumowego,
- część oddziału nr.2 - Instytut Chemii Stosowanej,
- oddział tekturnicy - Warszawskie Zakłady Papiernicze Jeziorna,
- oddział produkcji ubocznej - Miłkowskie Zakłady Papiernicze,
- oddział tektury w Rudzie Pabianickiej - Pabianickie Zakł. Papiernicze
- aparatura ciśnieniowa Doerfla - Pruszkowskie Zakł. Mater. Biuro- wych,
- oddział fryty ołowiowej - Zakłady Fajansu Włocławek,
- likwidacja kwasniarni - Zakłady Szklarskie "Hortensja",
- część produkcji - Huta Szkła Wymiarki,
- hala produkcyjna - Huta Szkła Antoninek,
- żuraw obrotowy - Zakłady Remontowo-Montażowe Barcinek,
- cały zakład - Łódzkie Zakłady Papy,
- cały zakład - Warszawskie Zakłady Papy.

Wyłączono z eksploatacji cały szereg dźwigów, a m.in. w "Rokicie" Zakładach Porcelany Wałbrzych i Chodzież, Zakładach Fajansu Wrocław, w Krakowskich Zakładach Sodowych i innych.

Należy stwierdzić, że nakazy wstrzymania prac, techniczni inspektorzy pracy stosowali jako środek ostateczny, wobec faktów biurokratycznego podchodzenia osób odpowiedzialnych do zagadnień bezpieczeństwa życia ludzkiego.

Nagminnie występujące zjawisko nieprzestrzegania przepisów ochrony pracy w zakładach, nie wpływa na poprawę tej sytuacji przez administrację i personel kierowniczy, wielokrotnie tolerowanie zła przez byłą państwową inspekcję pracy spowodowało, że zaniedbania b.h.p. miały charakter powazechny. Dlatego też,

- 70 -

wzmoczenie nadzoru nad ochroną pracy stało się nader koniecznym. Sprzyjało temu pełne przejęcie zadań w tym zakresie przez związki zawodowe. Dla ciągłości nadzoru powołano i wyszkolono w zakładach szeroką kadrę społecznych inspektorów pracy. Trzeba stwierdzić, że dzięki oparciu o instancje związkowe i pomoc technicznej inspekcji pracy, część społecznych inspektorów pracy przyczyniła się w znacznym stopniu do poprawy stanu b.h.p. Współdziałanie technicznej i społecznej inspekcji pracy umożliwiło szybsze reagowanie Związku na występujące niedociągnięcia b.h.p. i ich likwidację. Przez komisje ochrony pracy w zakładach zostało rozpracowanych szereg ważnych problemów z zakresu ochrony pracy. Oczywiście osiągnięcia te byłyby większe, gdyby udało się wciągnąć do pracy wszystkich społecznych inspektorów pracy. Jednakże działalnością wykazywała się jedynie część zakładowych społecznych inspektorów pracy i niektórzy oddziałowi. Ogólny spadek liczby poleceń notuje się na przestrzeni ostatniego roku. Również administracyjna służba b.h.p. nie wykorzystywała wszystkich swoich uprawnień. Niewątpliwie niedociągnięcia te wynikają z pewnych braków organizacyjnych. Zarówno więc w stosunku do administracyjnej służby b.h.p. jak i społecznej inspekcji pracy, konieczna jest obecnie pewna reorganizacja, a w szczególności zniesienie nadmiernej zależności od administracji w dziedzinie sprawowania nadzoru nad wykonywaniem ustawodawstwa ochrony pracy. Nie zawrze z należyтым zrozumieniem do powyższych zagadnień odnosiły się również rady robotnicze. Dowodem tego były np. przypadki likwidacji etatów służby b.h.p. tendencje do ograniczenia nakładów na b.h.p. itp.

Działalność zapobiegawcza

Likwidacja już istniejących zagrożeń dla zdrowia pracowników w zakładach to tylko część zadań w dziedzinie ochrony pracy. Równorzędne znaczenie ma działalność zapobiegawcza, której zadaniem jest niedopuszczenie do powstawania ważliwych pod względem b.h.p. nowych inwestycji. Z tego względu Związek nasz ze szczególnym zainteresowaniem śledził prace instytutów naukowo-badawczych, biur projektowych, oraz za pośrednictwem technicznej inspekcji pracy dokonywał ocen, dokumentacji projektowej w części dotyczącej bezpieczeństwa i higieny pracy.

- 71 -

Techniczni inspektorzy pracy uczestniczyli w licznych posiedzeniach Komisji Oceny Projektów Inwestycyjnych na szczeblu Centralnych Zarządów Przemysłów i zakładów, przekazując swe zastrzeżenia dotyczące prawidłowości rozwiązań z punktu widzenia b.h.p. Zapewniono również administracyjnej służbie b.h.p. udział przy dokonywaniu oceny projektów. Ponadto Zarząd Główny spowodował powołanie w biurach projektowych, najpierw w przemyśle syntezy chemicznej, a następnie w całym resorcie Chemii, specjalnych weryfikatorów do spraw b.h.p.

Na przełomie roku 1956/57 Zarząd Główny dokonał wstępnego rozważania zadań i możliwości Instytutu Chemii Ogólnej, Instytutu Farmacji i Instytutu Medycyny Pracy w zakresie rozpracowywania problematyki ochrony pracy i ze swej strony zgłosił tematykę do planu naukowego na rok 1957, a częściowo i na lata następne.

Inicjatywy ta realizowana przez Instytut Syntezy Chemicznej nie dała spodziewanego rezultatu z winy administracji przemysłowej zakładów, która w odpowiedzi na ankietę zgłosiła zbyt bliską tematykę do planu naukowego.

Problemy zgłoszone ze strony Zarządu Głównego dotyczyły m.in. zagadnień opracowania postaci układu i sposobu dosowania katalizatorów, metod badania stężeń substancji szkodliwych, zastosowania skutecznej absorpcji gazów odlotowych do atmosfery, jak tlenki azotu, czy dwusiarczki węgla, siarkowodoru itp. oraz zmian procesów technologicznych. Przykładem mogą być wprowadzanie fluidalnych metod dla ciągłych reakcji heterogenizacyjnych, np. utleniania naftalenu do bezwodnika kwasu ftalowego, utleniania pirytów itp.

Szczególne bliski kontakt nawiązał Zarząd Główny z Instytutem Medycyny Pracy. Ta ważna placówka z winy Resortu Chemii przez wiele lat nie była związana z przemysłem, mimo tego, że powołano ją specjalnie dla rozpracowywania problemów profilaktycznych przemysłu chemicznego. Ministerstwo Przemysłu Chemicznego nie zadało sobie trudu przedłożenia problematyki z zakresu ochrony zdrowia, mimo wyraźnych błagań Instytutu. W tej sytuacji Zarząd Główny zmuszony był przejąć rolę administracji i przedstawić do rozpracowania problematykę przemysłową. Część zagad-

- 72 -

nieni została włączona do planu naukowego na rok 1957 i 1958. Obejmuje ona m.in. takie problemy jak: wpływ bezwodnika kwasu ftalowego, dowthermu, substancji sterczanych w technologii włókna poliamidowego, tworzyw sztucznych, środków ochrony roślin, azydów, nitroaminowizychów oraz innych na organizm w środowisku pracy. Niezależnie od tego Instytut Medycyny Pracy współdziałając z techniczną inspekcją pracy przeprowadził wizytację szeregu zakładów i opracował dla nich zalecenia profilaktyczne. Pracami tymi objęte zostały m.in. Jeleniogórskie Zakłady Celulozy i Włókien Sztucznych "Celwiskoza", Zakłady Chemiczne "Azot" w Jaworznie, Zakłady Przemysłu Azotowego "Kędzierzyn" Zakłady Chemiczne "Oświęcim", Gorzowskie Zakłady Włókien Sztucznych, Zakłady Chemiczne "Radniki", Przemysł Arsenowy "Żłoty Stok".

Szereg niedociągnięć z dziedziny b.h.p. powstało podczas wykonawstwa obiektów inwestycyjnych. Uczestnicząc w komisjach odbioru inwestycji techniczna inspekcja pracy powodowała, aby wykonywano wszystkie zaprojektowane oraz zastrzeżone w odpowiednich przepisach b.h.p. urządzenia, przed przekazaniem obiektu do eksploatacji. Na skutek zdecydowanego stanowiska technicznego inspektora pracy przeprowadzono np. pokrycie posadzek wykładziną gumową na halach elektrolizy w Zakładach Chemicznych Oświęcim, spowodowano zainstalowanie urządzeń wentylacyjnych na oddziale tekturnicy w Zakładach Papierniczych Jeziora, przebudowę aparatury na oddziale chlorobenzenu w "Rokicie", a także szeregu urządzeń zabezpieczających w oddziałach acetyleny Warszawskiej i Łódzkiej Wytwórni Gazów Technicznych. Przeprowadzono szereg dodatkowych prac w oddziale superfosfatu granulowanego w Szczecińskich Zakładach Nawozów Fosforowych w związku z zakwestionowaniem przez technicznego inspektora pracy możliwości przekazania tego obiektu do eksploatacji. Podobnie było w sprawie oddziału chemicznego Gorzowskich Zakładów Włókien Sztucznych i wielu innych.

Ulepszanie przepisów ochrony pracy i szkolenie b.h.p.

Podstawą działalności aktywnej na polu pracy są przepisy prawne z dziedziny b.h.p. Związek nasz od dłuższego czasu stwierdzał potrzebę rozbudowania, nowelizacji i uzupełnienia ogólnych

- 73 -

i branżowych przepisów b.h.p. Między innymi zwrócono uwagę na konieczność opracowania przepisów w sprawie b.h.p. w przemyśle włókien sztucznych wiskozowych i syntetycznych, poliamidowych, chlorku, technologii kwasu siarkowego, nowelizacja przepisów dotyczących pracy kobiet i młodocianych, a także zasad b.h.p. w przemyśle papierniczym oraz w hutach szkła. Przepisy te po rozpracowaniu ich przez zespół przy Centralnej Radzie Związków Zawodowych zostały przez Zarząd Główny wnikliwie sprawdzona i snoopinowane.

Konradto wzięto udział w opiniowaniu przepisów o charakterze ogólnym, względnie rozporządzeń dotyczących raczej innych branż przemysłowych, jak np. zasady b.h.p. w transporcie samochodowym, wymagania higieny w nowobudowanych i przebudowywanych zakładach, zasad b.h.p. przy procesach metalizacji natryskowej, termicznej obróbki metali itp. Przekazano wnioski do nowej Uchwały Rady Ministrów Nr 522/56 oraz do Uchwały Nr 77/57.

Szereg uchybień w dziedzinie b.h.p. wynikał z braku znajomości podstawowych zasad ochrony pracy zarówno wśród załóg jak i personelu inżynieryjno-technicznego. Prowadziło to do systematycznego naruszania obowiązujących przepisów, a w konsekwencji sprzyjało powstawaniu wypadków przy pracy.

W ciągu ostatnich 2-3 lat, w myśl Uchwały V Krajowego Zjazdu, Zarząd Główny wspólnie z Resortami i Centralnymi Zarządami Przemysłów spowodował przeszkolenie około 70 procent załóg oraz części personelu inżynieryjno-technicznego. W niektórych branżach przemysłowych jak np. w przemyśle papierniczym, izolacyjnym, tworzyw sztucznych i lakierów przeszkolono z dziedziny b.h.p. dyrektorów zakładów, naczelnych inżynierów i kierowników wydziałów kadr. Programy kursów i dobór wykładowców były opiniowane przez technicznych inspektorów pracy. Konradto Techniczna Inspekcja Pracy nadzorowała przebieg szkolenia biorąc udział w komisjach egzaminacyjnych i przeprowadzając wykłady. J roku bieżącym w niektórych przemysłach jak np. w przemyśle papierniczym, przeprowadza się weryfikację personelu inżynieryjno-technicznego przeszkolonego w ubiegłych latach.

- 74 -

"Wypadkowość"

Podstawowym zadaniem ochrony pracy jest zwalczanie wypadkowości. Niezależnie od omówionych form walki z wypadkowością, techniczna i społeczna inspekcja pracy prowadziły bezpośrednio systematyczną analizę przyczyn wypadków. Analiza ta stanowiła podstawę do wykrywania i usuwania źródeł oraz przyczyn wypadków i chorób zawodowych. Ze szczególną wnikliwością badano przyczyny ciężkich śmiertelnych i zbiorowych wypadków przy pracy, a wykryte uchybienia b.h.p. były regulowane zarządzeniami nakazowymi technicznych inspektorów pracy. W stosunku do winnych zaistnienia wypadków zastosowano orzeczenia karno-administracyjne lub kierowano sprawę do prokuratury.

W zakładach o dużym nasileniu wypadkowości zespoły technicznej inspekcji pracy przeprowadziły analizę wypadkowości połączoną ze szczegółową wizytacją zakładu i badaniem realizacji zaleceń komisji powypadkowych oraz zarządzeń b.h.p.

W wyniku takiej analizy polecono np. w Poznańskich Zakładach Korkowych wymianę parku maszynowego oraz podjęto odpowiednie środki dzięki którym uzyskano poważny spadek liczby wypadków np. w Zakładach Przemysłu Azotowego Kędzierzyn i Zakładach Chemicznych "Azot" Jaworzno. Na przełomie roku 1956 i 1957 notuje się ogólny spadek współczynnika częstotliwości wypadków, a w roku 1956 wydatnie spadła liczba wypadków śmiertelnych w stosunku do roku 1955.

Jednakże mimo wysiłków technicznej inspekcji pracy i całego aktywu ochrony pracy nastąpił szczególnie w ostatnim okresie wzrost współczynnika ciężkości wypadków t.j. średniej liczby dni straconych przypadającej na jeden wypadek.

Stan wypadkowości w zakładach przedstawia się następująco:

Rok	liczba wypadków	liczba straconych dni	stan zatrudnienia
1955	6 844	106 940	193 116
1956	7 236	122 081	212 666
I pół.1957	3 546	64 928	231 515

- 75 -

Podczas analizy wypadków ciężkich stwierdzono liczne wypadki tolerancyjnego stosunku personelu kierowniczego zakładów wobec faktów wyraźnego naruszania zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Poważne zaniepokojenie Związku wywołują również ostatnie wypadki, które miały miejsce w Przemśle Syntezy Chemicznej, a szczególnie w Zakładach Chemicznych Oświęcim oraz wypadki ciężkie w przemyśle włókien sztucznych i kopalniach surowców chemicznych.

Wykorzystanie kredytów na b.h.p.

Występującym często, zwłaszcza do roku 1955, zjawiskiem było nienależyte wykorzystywanie kredytów na b.h.p. oddawanie do ruchu obiektów bez jednoczesnego wyposażenia ich w urządzenia higieniczno-sanitarne, wentylacje itp.

Dlatego też stosowanie do Uchwały Zjazdu roczne i wieloletnie plany nakładów na b.h.p. w Resortach i C.Z.P. były przed zatwierdzeniem opiniowane przez Zarząd Główny. Szczegółowe plany potrzeb b.h.p. zakładów były opracowane przy współudziale technicznych inspektorów pracy i zakładowych komisji ochrony pracy.

Kontroli techn. insp. pracy poddany został również przebieg realizacji funduszy na cele b.h.p. Najczęściej występującymi w wykonywaniu tych funduszy przeszkodami stwierdzonymi w czasie kontroli były: brak terminowego zaopatrzenia materiałowego, tendencja do przerzucenia sum przeznaczonych na b.h.p. na cele produkcyjne, niedotrzymanie terminu opracowania dokumentacji lub wykonawstwa inwestycji - zwłaszcza ze strony wykonawców i biur projektowych innych resortów.

Na skutek żądań załóg i starań Związku w Resortach na przestrzeni lat 1955 - 1957 nastąpił poważny wzrost kredytów na cele bhp.

- 76 -

Przedstawia to poniższe zestawienie:

chemia

rok	ogółem plan	inwestycje	kap.rem.	ekspl.	wykorzystanie ogółem
1955	172.528	48.452	4.028	120.048	242.453
1956	223.920	65.522	6.624	151.774	
1957	257.692	72.250	7.949	177.763	

przemysł papierniczy i przet.papierowych

1955	21.532,4	4.916	186	16.430,4	23.317,8
1956	28.532,6	5.191	197,9	18.996,3	30.689,5
1957	40.025,1	7.280	3.291,7	29.453,4	

przemysł materiałów budowlanych

1955	28.054,7	1.836,8	1.765,1	24.452,8	30.889,0
1956	36.346,4	5.315,4	1.931,4	29.308,2	40.716,4
1957	41.513,6	6.053,2	2.037,0	33.423,9	

W roku bieżącym zostały na wniosek Zarządu Głównego dofinansowane m.in. Zakłady Przemysłu Azotowego Chorzów, Zakłady Chemiczne "Azot" Jaworzno, Poznańskie Zakłady Nawozów Fosforowych. Te ostatnie otrzymały ogółem 6 mil. złotych, w tym 3 mil. zł. na inwestycje.

Zarząd Główny w porozumieniu z Kierownictwem Resortu spowodował opracowanie dla przemysłu chemii pierwszego w kraju, długofalowego planu poprawy warunków pracy na lata 1956-1960, w którym zostały uwzględnione zasadnicze postulaty Związku. W chwili obecnej plan ten wymaga częściowej nowelizacji.

- 77 -

Działalność profilaktyczna i świadczenia z tego tytułu.

Zasadniczym dążeniem Związku była poprawa warunków bezpieczeństwa i higieny pracy metodami technicznymi, poprzez stosowanie różnorodnych urządzeń i środków zabezpieczających, jako podstawy usunięcia źródeł i przyczyn zagrożenia zdrowia i życia pracowników.

Niemniej jednak istnieje w przemyśle wiele produkcji, w których ze względu na specyfikę technologii, szybka poprawa warunków pracy tymi sposobami nie jest osiągalna w krótkim terminie.

Z tego też powodu wysiłki Związku poszły w kierunku znalezienia innych rozwiązań zmniejszających narażenie pracowników oraz umożliwiających im regenerację zdrowia. Rzecz jasna, najwyższe świadczenia z tego tytułu mogli otrzymać w pierwszej kolejności pracownicy obsługujący najbardziej toksyczne procesy technologiczne występujące przede wszystkim w chemii. Wysiłki Związku szły w kierunku:

- 1/ skrócenia dnia pracy /do 6-ciu godzin/
- 2/ wprowadzenia dodatkowych urlopów tak zwanych profilaktycznych /6,9,12 dni/
- 3/ uregulowania czasu pracy przez wprowadzenie podmian.
- 4/ dodatkowych świadczeń profilaktycznych w formie dożywiania, podawania napojów, ewentualnie w wyjątkowych przypadkach dodatku pieniężnego.

Skrócony czas pracy.

Po wieloletnich staraniach Związku skrócenia dnia pracy wprowadzono po raz pierwszy w przemyśle chemicznym w lutym. Objęto nim około 5.500 robotników /17 zakładów - 309 stanowisk pracy/ w przemysłach: organicznym, nieorganicznym, syntezy chemicznej, częściowo włókien sztucznych i farmacji.

Stosunkowo nie wielka liczba pracowników objętych świadczeniami, podyktowana była ograniczeniem środków finansowych. Wprowadzenie skróconego czasu pracy wymagało bowiem dodatkowego zatrudnienia oraz utrzymania płac robotników na niezmienionym poziomie.

- 78 -

W roku bieżącym po dłuższych pertraktacjach Zarządu Głównego z Kierownictwem Resortu i Vice Premierem Jarosławem Minister Przemysłu Chemicznego rozszerzył świadczenia z tego tytułu na dalszą liczbę około 6 tysięcy robotników /37 zakładów, 349 stanowisk pracy/. dla przemysłu włókien sztucznych, syntezy chemicznej, organicznego, nieorganicznego, częściowo tworzywa sztucznych i lakierów oraz farmacji.

Zgodnie do chwili obecnej ze skróconego czasu pracy w Resorcie Chemii korzysta około 12 tysięcy robotników. Wymagało to dodatkowego zatrudnienia około 4 tys. osób.

W Ministerstwie Budownictwa i Materiałów Budowlanych skrócony czas pracy wprowadzono w 1954 roku dla około 1900 robotników, zatrudnionych w przemyśle szklarskim w zespołach formujących szkło ustami.

Zarząd Główny od dłuższego czasu wywierał nacisk na resort w kierunku dokonania radykalnej poprawy warunków pracy w Gliwickich Zakładach Przemysłu Izolacyjnego "Izola" i Hucie Szkła Zabrze - oddział waty szklanej.

Dopiero po wydaniu przez technicznego inspektora pracy nakazu samknięcia obydwu zakładów, Resort zdecydował się na usunięcie podstawowych zaniedbań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy oraz na wprowadzenie skróconego czasu pracy.

Urlopy profilaktyczne

Ze wszystkich resortów objętych działalnością związku urlopy profilaktyczne dla największej liczby pracowników uzyskał przemysł chemiczny.

W roku 1955 objęto świadczeniami z tego tytułu około 8,800 robotników /24 zakłady - 276 stanowisk pracy/ przemysłu włókien sztucznych, organicznego, nieorganicznego, syntezy chemicznej.

W bieżącym roku po usilnych staraniach Zarządu Głównego, Minister Przemysłu Chemicznego zatwierdził przedłożony projekt uwzględniający propozycje Związku i rozszerzył urlopy profilaktyczne na dalsze zakłady dla około 6 tys. robotników /750

- 79 -

stanowisk pracy/, tych samych branż oraz częściowo dla robotników zakładów farmaceutycznych, tworzyw i lakierów. Łącznie w Resorcie Chemii korzysta obecnie z dodatkowego urlopu około 15 tys. robotników.

W drodze podobnych starań w przemyśle drzewno-leśnym w 1956 roku wprowadzono urlopy profilaktyczne dla około 1.600 robotników.

Obecnie Związek nasz czyni dalsze starania w kierunku rozszerzenia świadczeń na przemysł przetworów papierowych i materiałów biurowych.

W przemyśle ceramicznym, szklarskim i izolacyjnym należących do Ministerstwa Budownictwa i Materiałów Budowlanych są również poważnie zaawansowane prace dotyczące wprowadzenia świadczeń urlopowych.

Ostateczny projekt opracowany przez Zarząd Główny wspólnie z Resortem, w najbliższym czasie przedłożony Radzie Ministrów. Zagadnienie skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych w Ministerstwie Przemysłu Chemicznego należy traktować jako długofalowe.

Przewiduje się, że z każdym rokiem 5-cio latki w ramach wygospodarowanych kredytów pójść dalsze świadczenia tak, ażeby do roku 1960 objąć nimi łącznie około 30 % zatrudnionych robotników.

Podmiany.

Niezależnie od wymienionych świadczeń, pod koniec 1956 roku wprowadzono w przemyśle chemicznym t.j.w. podmiany, które pozwoliły na zlikwidowanie dotychczasowego 56 godzinnego wymiaru tygodnia pracy i przejścia na 48 godzinny tydzień roboczy. Na pokrycie potrzeb tej reorganizacji przeznaczono kwotę około 30 mil.zł. Mimo zmniejszenia wymiaru godzin pracy, uposażenie objętych tym przywilejem robotników utrzymane zostało na dotychczasowym poziomie, a w czasie przeprowadzonej regulacji płac zapewniono im podwyżkę płac. Łącznie około 25 tys. robotników przeszło na 48 godz. tydzień zatrudnienia, co należy uważać również za poważne osiągnięcie Związku.

- 80 -

Świadczenia z tytułu zatrudnienia w warunkach szkodliwych.

Robotnicy zatrudnieni w produkcjach o charakterze szkodliwym dla zdrowia wymagają odpowiedniego odżywiania. W tym celu, w niektórych przypadkach akceptowanych przez służbę zdrowia, zastosowano dożywianie - np. dla oddziału bezwodnika kwasu ftalowego w ZPA Kędzierzyn, dla przędzalni włókien sztucznych Zakładów "Celwiskoza" w Jeleniej Górze i innych.

Od dawna powszechnie uznawanym przez przemysł środkiem profilaktycznym było mleko, które według współczesnej oceny fachowców nie spełniało tej roli. Z tego powodu w ostatnim okresie istnieją tendencje zastępowania go innymi środkami bardziej korzystnymi jak np. masło, ser, jaja, wędliny itp. Podobnie na tak zw. stanowiskach "gorących" wprowadzono wodę solankowo-gazową i inne napoje. Współpracując ze służbą zdrowia Związek nasz ze swej strony wysuwał sugestie dotyczące potrzeby wprowadzenia dożywiania, a jednocześnie czynił starania o zapewnienie przez administrację funduszy na ten cel.

Ze względu na stosunkowo niskie płace robotników zatrudnionych w wyjątkowo szkodliwych i uciążliwych warunkach, które narażały na utratę zdrowia, Związek w szczególności zatrudnionych przypadkach uważał za konieczne czynić starania dla zapewnienia tym robotnikom pewnych przywilejów ekonomicznych w postaci dodatków za pracę w warunkach szkodliwych. Uprawnienia te w formie protokołu dodatkowego włączane były do Emerytowych Układów Pracy.

Ochrona pracy kobiet i młodocianych

Związek nasz w myśl Uchwały V Zjazdu koncentrował również swoją uwagę na zagadnieniach ochrony pracy kobiet i młodocianych. Szczególne zadania w tym kierunku powierzono technicznej oraz społecznej inspekcji pracy, które wykorzystując swe uprawnienia siliły się w dużej mierze łamanie odnośnych przepisów przez administrację przemysłową.

Największe trudności w tej dziedzinie napotymano na terenie nieckiej węglowej, gdzie ze względu na specyfikę przemysłową zatrudnia się kobiety na stanowiskach, na których winni być

- 81 -

zatrudnieni mężczyźni. Dlatego też mimo pertraktacji z Urzędami Zatrudnienia nie udało się tego zagadnienia rozwiązać. Również z podobnych przyczyn nie uregulowano tej sprawy w Szczecińskich Zakładach Włókien Sztucznych, gdzie na przedsiębiorstwach zatrudnionych jest około 300 kobiet.

Starania w Urzędzie Zatrudnienia w Szczecinie, a nawet na sesjach Rady Ministrów nie dały oczekiwanego rezultatu. Niezależnie od wymienionych starań Związek nasz dążył do spowodowania maksymalnej poprawy warunków środowiska pracy oraz wprowadzenia specjalnych świadczeń jak np. skróconego czasu pracy i urlopów profilaktycznych.

Szczególnie wiele uwagi poświęcił Związek sprawom przestrzegania przez administrację obowiązku ochrony macierzyństwa.

W wypadku spostrzeżonych wykroczeń stosowano ostro kary administracyjne w stosunku do winnych.

Całkowicie udało się uregulować zatrudnienie młodocianych zgodnie z przepisami.

W minionym okresie najczęstszym zjawiskiem łamania przepisów było zatrudnianie młodocianych na stanowiskach wzbronionych, w porze nocnej, nieprzestrzeganie przepisowego czasu pracy, nie udzielanie należnych urlopów, nie zawieranie umowy o przyuczeniu zawodu, a traktowanie ich jako pracowników pomocniczych, gonców itp.

Również w niektórych zakładach nie prowadzona była ewidencja ani okresowe badania lekarskie. Miało to głównie miejsce w przemyśle: szklarskim, ceramicznym, papierniczym, częściowo chemicznym.

Z uwagi na dużą liczbę zatrudnionych kobiet i młodocianych w przemyśle, prowadzona jest obecnie przez aktyw związkowy stała kontrola przestrzegania przepisów prawnych w tej dziedzinie.

Niezależnie od powyższego, od dłuższego czasu Związek nasz stwierdził potrzebę nowelizacji wykazu prac wzbronionych kobietom i młodocianym.

- 82 -

W tej sprawie Zarząd Główny przedstawił swe wnioski Centralnej Radzie Związków Zawodowych oraz uczestniczył w pracach komisji powołanej dla opracowania nowego projektu wykazu dotyczącego zatrudniania młodocianych.

Przemysłowa służba zdrowia

Związek nasz posiada działalnością w zapewnieniu świadczeń na rzecz robotników z tytułu zatrudnienia ich w warunkach wyjątkowo uciążliwych i szkodliwych, uważał za rzecz podstawową, poczynić starania w kierunku zagwarantowania nadzoru nad stanem zdrowia załóg.

Problem opieki lekarskiej pod postacią dostatecznej ilości personelu medycznego, wyposażenia w sprzęt i urządzenia ambulatoriów, w leki i materiały opatrunkowe, wymagał opracowania konkretnego planu działania dla Ministerstwa Zdrowia i Resortów Gospodarczych.

W pierwszym etapie liczone na zasadniczy zwrot w poprawie usług przemysłowej służby zdrowia na rzecz robotników w wykonaniu Uchwały V Plenum Centralnej Rady Związków Zawodowych, która zobowiązywała Resort Zdrowia dla podjęcia zdecydowanych kroków na odcinku zapewnienia ochrony zdrowia w przemyśle.

Jakkolwiek trudno jest ocenić stopień realizacji wymienionej Uchwały, to jednak pewnym jest, że załogi nasze nie doznały efektywnej poprawy jakości usług ze strony służby zdrowia.

Z uwagi na fakt, że poczynania Centralnej Rady Zw.Zaw. zakończyły się niepowodzeniem, a sytuacja na odcinku zachorowalności ogólnej i zawodowej stała się palącą, Związek nasz zmuszony był do podjęcia w tej sprawie zdecydowanych kroków we własnym zakresie. Waga tego zagadnienia występowała przede wszystkim wśród załóg przemysłu chemicznego, w którym stosowany jest w produkcji szeroki asortyment substancji o wybitnie szkodliwym działaniu na organizm, przez co wyraźnie zwiększona jest podatność na powstawanie zachorowań typu ogólnego i przewlekłego.

Działalność Związku skoncentrowała się na trzech podstawowych kierunkach:

- 83 -

1. na dokonaniu rozeznania chorobowości ogólnej i zawodowej,
2. na zorientowaniu się w jakości usług sprawowanych przez przemysłową służbę zdrowia, oraz jej potrzeb pod względem osobowym i wyposażenia ambulatoriów,
3. na przeprowadzaniu interwencji w wydziałach i Resorcie Zdrowia na podstawie postulatów zgłaszanych przez załogi.

Mając dokładny pogląd na zachorowalność przemysłową i potrzeby służby zdrowia, Zarząd Główny zorganizował pierwsze spotkanie robocze z udziałem odpowiedzialnych Ministrów Resortu Zdrowia i Chemii w dniu 24.X.1955r. na którym przedstawił wstępnie swoje postulaty i propozycje, wskazując w jakim kierunku winny pójść poczynania na odcinku zapewnienia opieki lekarskiej, wyposażenia ambulatoriów oraz struktury organizacyjnej lecznictwa w przemyśle.

Należy stwierdzić, że Resort Zdrowia przyjął nasz plan bez zastrzeżeń, wykazując jednocześnie trudności na jakie napotyka. Występują one w postaci niedofinansowania, braku kadr lekarskich i personelu pomocniczego, aparatury itp. Dalejszym etapem prac było II Plenum Zarządu Głównego w dniu 19.VII.1956r. na którym przedyskutowano i wysunięto dalsze wnioski do realizacji przez Resort Zdrowia i Chemii. Zamierzenia zawarte w Uchwale, a dotyczące Resortu Zdrowia zostały wykonane. Nie zrealizowane natomiast części tych zaleceń, które winien był wykonać Resort Chemii jak np. zapewnienie służbie zdrowia warunków lokalowych, dostatecznej ilości urządzeń socjalnych dla robotników itp. W wyniku Plenum Zarządu Głównego zorganizowano ponadto konferencję z udziałem odpowiedzialnych Ministrów Zdrowia, Chemii, CRZZ, Instytutu Medycyny Pracy w dniu 9.V.1957 r. na której przedstawiono szczegółowy program działania dla Resortu Zdrowia, wskazując w których zakładach pracy konieczna jest pomoc oraz w jakim zakresie.

W efekcie załatwiono obsadę lekarską w Zakładach Włókien Sztucznych w Szczecinie, Jeeleniej Górze i Chodakowie, a ponadto wnioski Zarządu, Resort Zdrowia przekazał do realizacji terenowym Wydziałom Zdrowia.

Niezależnie od powyższych Prezydium Zarządu Głównego wysunęło wnioski dotyczący pokrywania przez przemysł części świadczeń

- 84 -

na rzecz służby zdrowia.

W wyniku tego Resort Zdrowia opracował projekt Uchwały Prezydium Rządu zatwierdzony przez Kolegium Ministerstwa Zdrowia, który będzie przedłożony na jesiennej sesji Sejmu w bieżącym roku.

Główne kierunki projektu zmierzają so :

1. możliwości budowy i rozbudowy we własnym zakresie przez zakłady pracy punktów służby zdrowia jak: szpitale, sanatoria, półsanatoria, domy profilaktyczne itp.,
2. przejęcia zaopatrzenia i wyposażenia ambulatoriów przemysłowych w leki i urządzenia medyczne przez zakłady przemysłowe,
3. częściowego obciążenia finansowego przemysłu na rzecz służby zdrowia w kierunku przyznania świadczeń służbie zdrowia równorzędnych z pracownikami zakładów jak np. mieszkań, deputatów, ponadto dodatku przemysłowego w wysokości 40-60% od uposażenia zasadniczego.

Stanowisko Związku przedyskutowane z przedstawicielami Resortu Zdrowia i Chemii, wskazuje na słuszność uprzywilejowania przemysłowej służby zdrowia, a to pozwoli na stabilizację kadr medycznych, na lepsze wyposażenie ambulatoriów w urządzenia i środki medyczne, a tym samym poprawi jakość usług na rzecz załóg.

W uzgodnieniu z Resortem Zdrowia, Chemii, Instytutu Medycyny Pracy i CRZZ, Prezydium Zarządu Głównego zorganizowało posiedzenie w dniu 26.IX.b.r. na którym Związek przedstawił analizę zachorowalności, stan leczenia przemysłowego, działalność profilaktyczno-zapobiegawczą, oraz nadzór nad higieną pracy w Resorcie Chemii.

Materiały te pozwoliły na wyciągnięcie odpowiednich wstępnych wniosków. Szczegółowym ich rozpracowaniem zajęła się powołana przez Prezydium Zarządu Głównego komisja złożona z przedstawicieli Resortu Zdrowia, Chemii i Instytutu, która w dniu 14 bm. ustaliła szczegółowy plan działania.

Wnioski te postulują między innymi:

pod adresem Ministerstwa Zdrowia:

1. uzupełnienie kadr lekarskich, pomocniczych, zaopatrywania w leki, materiały opatrunkowe i urządzenia medyczne,

- 85 -

2. zapewnienie obsady specjalistycznej dla kluczowych przemysłów,
3. nadzoru nad ambulatoriami przemysłowymi ze strony Akademii Medycznej, Poradnia Higieny Pracy i Konsultantów,
4. uprzywilejowanie służby zdrowia przez wprowadzenie dodatku przemysłowego i świadczeń równorzędnych z załogą,
5. przejście w etapie późniejszym służby zdrowia na etaty zakładów przemysłowych,
6. przekazanie ambulatoriów przemysłowych pod względem finansowania urządzeń i zaopatrzenia w leki i materiały opatrunkowe zakładom pracy,
7. stworzenie warunków wykonywania prac naukowych z zakresu higieny pracy lekarzom przemysłowym, zagwarantowanie specjalizacji i zdobywania stopni naukowych,
8. zorganizowanie bazy doszkalania we wzorcowych ambulatoriach przemysłowych,
9. wydawanie zwolnień chorobowych /druk L/ w przypadku kierowania na leczenie sanatoryjne pracowników z objawami choroby zawodowej,
10. zmiana dotychczasowej formy statystyki absencji chorobowej,
11. rozszerzenie obowiązującego obecnie wykazu chorób zawodowych,
12. zorganizowanie kolegium Ministerstwa Zdrowia i Chemii dla opracowania rozwoju przemysłowej służby zdrowia w Resorcie Chemii oraz zapewnienia wszechstronnej opieki lekarskiej załogom,

pod adresem Ministerstwa Przemysłu Chemicznego:

1. przejście finansowania ambulatoriów przemysłowych pod względem zaopatrzenia przez przemysł,
2. wciągnięcie w prace aktualizujące plan inwestycyjny pionu służby zdrowia, poprawienie środowiska pracy w tych produkcjach które powodują powstawanie chorób zawodowych,
3. organizowanie narad kwartalnych na temat zachorowalności ogólnej i zawodowej oraz przyczyn absencji chorobowej,

- 86 -

4. doposażenie Instytutu Medycyny Pracy pod względem aparatury i urządzeń, ponadto ustalenie form wzajemnej współpracy,
5. zapewnienie funduszy na zorganizowanie domu profilaktycznego dla leczenia chorób zawodowych w Dusznikach Zdroju,
6. ufundowanie stypendiów dla studentów V - roku Medycyny, którzy przygotowywani byłiby do pracy w przemyśle chemicznym,
7. ustalenie lokalizacji, przygotowanie dokumentacji dla budowy sanatorium dla Przemysłu Chemicznego,

pod adresem Instytutu Medycyny Pracy

1. dokonanie wspólnie z Zarządem Głównym rozeznania chorób ogólnych i zawodowych w przemyśle chemicznym, na podstawie których zostaną przedłożone wnioski do realizacji przez Resort Chemii,
2. uwzględnienie w planie naukowym na rok 1958 problematyki przedstawionej przez Zarząd Główny dot. ustalenia środków profilaktycznych wyszczególnionych produkcji,
3. zapewnienie nadzoru nad ambulatoriami wzorcowymi,
4. nawiązanie współpracy z lekarzami przemysłowymi,
5. otoczenie opieką fachową organizowanego domu profilaktycznego w Dusznikach Zdroju.

Doceniając znaczenie wykorzystania nowoczesnej wiedzy medycznej w jej powiązaniu z przemysłem, Związek uważał za celowe podjęcie odpowiednich kroków w tym zakresie.

Na specjalne podkreślenie zasługuje tu osiągnięcie w dziedzinie współpracy z Instytutem Medycyny Pracy w Łodzi.

Celem zapoznania się z działalnością tej placówki, tematyką prac naukowych w świetle potrzeb, wyposażenia, składu osobowego itp., Zarząd Główny zorganizował w dniu 1.VIII.1956r. oficjalną konferencję z udziałem przedstawicieli Resortu Zdrowia, Chemii i CRZZ. Po wysłuchaniu referatów uczestników spotkania, Zarząd Główny przedstawił punkt widzenia na rolę Instytutu Medycyny Pracy w odniesieniu do przemysłu jak również obowiązków przemysłu względem tej placówki.

Propozycje Zarządu Głównego spotkały się z pełnym zrozumieniem kierownictwa Instytutu Medycyny Pracy, które uznało za korzystne

- 87 -

nawiązanie współpracy ze Związkiem.

W ramach tej współpracy dokonano wspólnych wizytacji w szeregu zakładów.

Niezależnie od powyższego Instytut jest na bieżąco informowany przez Zarząd Główny w przypadku występowania zagrożenia zdrowia lub powstawania masowych zachorowań zawodowych w przemyśle.

Wszystkie projekty usprawnienia działalności przemysłowej służby zdrowia są również wspólnie rozpracowywane przez Zarząd Główny i Instytut Medycyny Pracy.

Trzeba stwierdzić, że niezależnie od prac programowych zakres doradczych usług na rzecz przemysłu świadczonych przez Instytut jest stosunkowo duży w porównaniu do składu osobowego i wyposażenia, co szczególnie winno zobowiązać przesyłać do pomocy na rzecz Instytutu.

W minionym okresie istniało szereg pretensji w stosunku do Instytutu Medycyny Pracy. Jakkolwiek pretensje były naogół słuszne to należy stwierdzić, że Instytut nie jest w stanie przejąć do opracowania wszystkich zagadnień występujących w przemyśle ze względu na poważne trudności na jakie napotyka pod względem lokalnym urządzeń badawczych, kadrowych i innych.

Mając odpowiednio zapewniony warsztat pracy, kierownictwo Instytutu wypowiada się za przejęciem każdej problematyki do rozpracowania, nie pomijając spraw nawet mniejszej wagi o ile zorientację Instytutowi zapewnią właściwe warunki pracy naukowej.

Zarząd Główny oceniając sytuację w jakiej znajduje się Instytut wystosował memoriał do Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Przemysłu Chemicznego i Centralnej Rady Związków Zawodowych, w którym zażądał udzielenia pomocy Instytutowi.

Bliski kontakt Zarządu Głównego z Instytutem przyniósł nie tylko korzyści załogom, ale ułatwił Związkowi prowadzenie działalności w oparciu o najnowszy dorobek naukowy Instytutu Medycyny Pracy.

Pewnego rodzaju innowacją, którą zainicjował w bieżącym roku Związek, była seria porad w zakładach pracy z udziałem przedstawicieli służby zdrowia, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

- 88 -

i innych czynników, na których przemysłowa służba zdrowia przedstawiała stan lecznictwa i opieki zdrowotnej w zakładach pracy.

Organizacyjną stroną narad zajęły się Rady Zakładowe. Do chwili obecnej odbyło w terenie 9 narad i to przyniosły stosunkowo dobre rezultaty, ponieważ obecni na nich przedstawiciele służby zdrowia i kierownictwa przemysłu zmuszeni byli na miejscu do podjęcia odpowiednich wniosków i decyzji oraz zostali zobowiązani do terminowego działania i udzielenia pomocy danemu zakładowi.

Z problematyką ochrony zdrowia w przemyśle Związek wyszedł również na forum Komisji Lecznictwa Przemysłowego przy CRZZ, wyłonionej przez IX Plenum Centralnej Rady.

W skład Komisji powołano przedstawicieli nauki i specjalistów z dziedziny medycyny pracy, profesorów Akademii Medycznych, kierowników Instytutów Medycyny Pracy, lekarzy przemysłowych, ponadto przedstawicieli Zarządów Głównych.

Przez wyłonioną komisję zostały opracowane dezyderaty, które będą między innymi tematem prac Sejmu w bieżącej Sesji jesiennej.

Związek nasz oprócz omówionych wyżej spraw przedłożył wnioski dot. rozszerzenia obowiązującego wykazu chorób zawodowych. Wydana w tej sprawie Uchwała Rady Ministrów z dnia 14 maja 1956 rozszerza wykaz chorób zawodowych uprawniających do świadczeń rentalnych.

Mimo, że nie ujęła ona jeszcze wszystkich chorób zawodowych, to jednak należy stwierdzić, że poważnie rozszerzyła uprawnienia z tego tytułu w porównaniu z poprzednim.

Dzięki wyżej wymienionym poczynaniom realizowanym przez wszystkie instancje związkowe, nadzór nad ochroną zdrowia uległ pewnej poprawie. Tym niemniej sprawa ta wymaga w dalszym ciągu wyjątkowej troski ze strony Związku w kierunku zapewnienia wszechstronnej opieki lekarskiej załogom.

- 89 -

Odzież ochronna i specjalna.

Sprawa zapewnienia odzieży roboczej i specjalnej dla pracowników, była do niedawna powodem częstego niezadowolenia ze strony załóg i przyczyną kierowania postulatów pod adresem Związku.

Interwencje dotyczyły najczęściej jakości i czasokresu użytkowania poszczególnych rodzajów odzieży.

Poważną przeszkodą w załatwianiu przez Związek słusznych postulatów załóg było ustalenie szczegółowych norm odzieży w całym kraju przez PIRG i zatwierdzanie ich przez Prezydium Rządu. Utrudniało to w praktyce szybkie dokonywanie zmian wynikających z koniecznych potrzeb. Dlatego też powszechne było żądanie decentralizacji tego systemu i uproszczenie procedury postępowania. Najdalej idące propozycje wysunął nasz Związek, domagając się przekazania uprawnień w tej dziedzinie na szczebel zakładu. W rezultacie tych starań Rada Ministrów wydała uchwałę Nr 78 a regulującą zaopatrzenie w odzież roboczą i ochronną. Uchwała przekazuje pełne kompetencje Ministrom oraz uprawnienia Resorty do przeniesienia ich na jednostki podległe. Nader korzystną jest możliwość decydowania w poszczególnych przypadkach o normach jak i czasokresie użytkowania odzieży przez zakład we własnym zakresie.

Minister Przemysłu Chemicznego na wniosek Zarządu Głównego, przekazał całkowicie gospodarkę odzieżą Centralnym Zarządom, w Centralnym Zarządzie Tworzyw Sztucznych i Lakierów kompetencję tę otrzymywały nawet zakłady pracy.

W Przemysle Drzewno-Leśnym nastąpiła nowelizacja tabel, a ponadto na skutek starań Zarządu Głównego uregulowano zaopatrzenie w odzież zimową i przeciw-deszczową robotników zatrudnionych na placach i w pomieszczeniach nieogrzewanych. Wydano równocześnie zezwolenie na zaopatrywanie się zakładów pracy nawet w sektorze prywatnym. Ostatnio podobnie jak w Resorcie Chemii, również w Przemysle Papierniczym trwają prace nad przekazaniem kompetencji Ministra na szczebel Centralnych Zarządów!

Dla Przemysłu Budownictwa i Materiałów Budowlanych przeprowadzono w 1956 roku nowelizację tabel norm, oraz opracowano

- 90 -

ramową tabelę na podstawie której Centralne Zarządy mogą we własnym zakresie dokonywać odpowiednich zmian i regulować potrzeby w zaopatrzeniu.

W roku bieżącym rozszerzono w znacznym stopniu uprawnienia dyrektorów centralnych zarządów w tym zakresie.

Należy stwierdzić, że omawiane posunięcia w sprawach zaopatrzenia w odzież były korzystne. Dowodem tego jest zanik skarg i korespondencji na ten temat otrzymywanych uprzednio przez Zarząd Główny i Zarządy Okręgowe w bardzo poważnej ilości.-

zagadnienia
**KULTURALNO-
OŚWIATOWE**

- 93 -

poradnienia KULTURALNO-OŚWIATOWE

Związek nasz w okresie sprawozdawczym dokonał poważnej pracy w dziedzinie rozwoju działalności kulturalno-oświatowej wśród pracowników i członków ich rodzin. W wyniku gruntownej analizy pracy wszystkich placówek, w okresie tym spowodowano podniesienie na wyższy poziom organizacji działalności K.O., udoskonalenie jej podstawowych form wprowadzenie nowych bardziej atrakcyjnych form jak kina związkowe lub wieczory świąteczne, leprze wyposażenie poszczególnych placówek poprawę ich obsady kadrowej. W realizacji tych zadań kierowano się zasadą konieczności dostarczania form pracy K.O. do potrzeb załogi, oraz zainteresowań i warunków środowisk. Nie udało się jednak dotychczas usunąć wszystkich przeszkód w pracy K.O. Największą trudnością jest w dalszym ciągu brak dostatecznym pomieszczeń, a w szczególności do pracy Oświatowej w kółkach o wybranych zainteresowaniach.

Administracja zakładów nie wykazywała dostatecznej troski dla realizacji planów budownictwa kulturalnego opracowanych wspólnie z Zarządem Głównym. W sprawie tej przeprowadzono liczne interwencje w resortach. Obecny stan placówek w porównaniu do lat ubiegłych przedstawia się następująco:

Placówki K.O.	1955 r.	1956 r.	1957 r.
Z.D.K.	6	7	7
Kl. Fabr.	17	21	23
Swietlice	257	290	175
Razem :	280	318	205

Stwierdzić należy, że część placówek kulturalno-oświatowych znajduje się w obrębie zakładów pracy. Są one praktycznie nie dostępne dla członków rodzin a nawet samych pracowników.

Poważny procent stanowią placówki posiadające od 1-2 pomieszczeń przeznaczonych do pracy K.O.

- 94 -

Niesprzyjając na rozwój działalności kulturalno-oświatowej wpływał brak funduszy. Przeznaczone w wysokości 4.764 tys. w roku 1955 i 4.263 tys. w 1956 r. kwoty stanowiły pokrycie salariuszy dla pracowników zatrudnionych w placówkach.

Placówki kulturalno-oświatowe natomiast zobowiązywano do wypracowywania dochodów własnych i tą drogą pokrywania wydatków.

W roku 1957 sytuacja ta uległa zasadniczej zmianie. Finansowanie placówek przy zakładach przemysłu chemicznego przejął przemysł, a w pozostałych resortach tylko nieznaczna część finansuje Związek. Sytuacja taka pozwoliła, że Zarząd Główny w roku bieżącym będzie mógł przeznaczyć na działalność kulturalną około pół miliona złotych, co niewątpliwie przyczyni się do poprawy istniejących warunków.

Poważnej pracy dokonano w dziedzinie doboru i stabilizacji kadr kulturalno-oświatowych.

W czasie przeprowadzonej weryfikacji kadr usunięto ludzi przypadkowych, nieznających się na pracy kulturalno-oświatowej a zajmujących stanowiska kierownika lub instruktorów placówek.

Dobór nowych pełnokwalifikowanych kadr ułatwiła przeprowadzona podwyżka płac dla pracowników kulturalno-oświatowych, po której to płace pracowników K.O. zrównane zostały z poziomem płac nauczycieli szkół średnich.

Działalność oświatowo-oświatowa

Wyjątkowo dużo uwagi Związek nasz poświęcił zagadnieniu oświaty wśród dorosłych. Wymagała tego m.in. szybka rozbudowa przemysłu chemicznego i napływ poważnej ilości robotników pochodzących ze wsi a nie posiadających pełnego podstawowego wykształcenia. Z tego względu Związek nasz przy pomocy rad narodowych, administracji zorganizował nabór do szkół dla pracujących i zabezpieczał odpowiednie warunki pracy i nauki uczącym się robotnikom.

W stosunku do złożonej pracy w tym zakresie rezultaty są jednak niskie, ponieważ robotnicy rekrutujący się ze wsi nie

- 95 -

wykazywali z różnych względów chęci do nauki a między innymi dlatego, że poza pracą w fabryce posiadali dodatkowe zajęcia przy uprawie roli, a ponadto ukończenie szkoły podstawowej nie gwarantowało bezpośredniego awansu.

W okresie sprawozdawczym na około 12 tys. robotników przewidzianych do szkolenia przeszkolono zaledwie 10 %.

W ramach pracy oświatowej Związek prowadził również akcję odczytową głównie za pośrednictwem Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, N.O.T.-u i kół własnych prelegentów.

Akcja odczytowa przyczyniła się w znacznym stopniu do podnoszenia wiedzy technicznej i społeczno-politycznej.

Analiza akcji odczytowej przeprowadzona przez Zarząd Główny wykazała, że we wszystkich większych zakładach wygłaszane były przeciętnie dwa odczyty miesięcznie.

Frekwencja prelegenta w zależności od tematyki prelekcji i znajomości wahała się od 15 do około 200-tu.

Coraz większą popularność zdobywa czytelnictwo wśród robotników. W działalności forma pracy oświatowej naszego Związku przyjęła się najlepiej.

Podczas gdy inne formy pracy oświatowej uległy pewnemu zahamowaniu, rozwój czytelnictwa z roku na rok systematycznie wzrasta. Książka zdobywa sobie coraz więcej zwolenników wśród naszych załóg. Jako przykład rozwoju czytelnictwa na przestrzeni lat 1954 - 1956 może posłużyć poniższa tabela.

Rok	ilość bibl.	liczba ks.	liczba czyt.	liczba wypoż.
1954	103	176.794	25.927	351.038
1955	95	223.159	34.875	398.884
1956	79	221.182	34.702	798.951

Jak widać z tabeli, ilość bibliotek stałych uległa w ciągu trzech lat zmniejszeniu ze 103 na 79. Biblioteki te uległy likwidacji z takich przyczyn jak: brak odpowiednich lokali, nieduże salone niektórych zakładów pracy, minimalna sawartość księgozbiorów, brak statów i rzezników dla obsługi bibliotek itp.

- 96 -

Na wzrost czytelnictwa wpłynęły w dużej mierze konkursy czytelnicze organizowane zarówno przez C.R.Z.Z. jak i Zarząd Główny, organizowanie dyskusyjnych spotkań z autorami książek, imprez o charakterze czytelniczym, lokalnych konkursów itp.

Niewątpliwie osiągnięcia na odcinku rozwoju czytelnictwa byłyby jeszcze większe, gdyby sprawą tą w większej mierze zajęły się instancje i organizacje związkowe. Podczas gdy w zakładach posiadających stałe biblioteki czytelnictwo rozwija się to w mniejszych zakładach gdzie winny być organizowane punkty biblioteczne, nie wszystkie rady zakładowe sprawą tą się zajmują należycie. Ponadto rady zakładowe nie dopilnowują aby z funduszy zakładowych jak i z własnych preliminarzy związkowych przeznaczać systematycznie stałe fundusze na zakup i oprawę książek.

Biblioteka pozbawiona nowości wydawniczych staje się mniej atrakcyjna dla czytelnika, co w rezultacie może mieć odbija się niekorzystnie na dalszy rozwój czytelnictwa.

Działalność kin związkowych

Jedną z nowych form w pracy kulturalno-oświatowej, wprowadzoną przez nasz Związek od 1-go stycznia 1955 roku, jest organizowanie i prowadzenie stałych kin związkowych w placówkach kulturalno-oświatowych przy zakładach pracy. W okresie sprawozdawczym notujemy pozytywne zjawisko stałego wzrostu kin związkowych i tak:

	w roku 1955	1956	1957
szeroko taśmowe	7	11	15
wąsko taśmowe	14	21	28
Razem kin	21	32	43

Wpływy i rozchody finansowe kin związkowych w okresie sprawozdawczym kształtowały się następująco:

	1955	1956	1957 I półr.
Dochód	958.914,95	2.206.903,19	1.679.402,23
Rozchód	862.762,76	2.001.492,53	1.542.381,97
Zysk	96.152,19	205.410,66	137.020,26

- 97 -

Zakup aparatury przez Zarząd Główny :

1955	1956	1957 I półrocze
204.585,74	352.101,90	120.633,-

W samym tylko pierwszym półroczu 1957 na 4.462 seansach było w naszych kinach 650.000 widzów, to jest przeciętnie 154 widzów na jeden seans. Jest to w stosunku dużo zwążywszy, że kina związkowe otrzymują z C.W.F. filmy w drugiej kolejności. Z analizy rozwoju kin związkowych wynika, że ta forma pracy kulturalno-oświatowej zdaje egzamin tak pod względem wychowawczym rozrywkowym i finansowym.

Opieka ze strony Rad Zakładowych i administracji zakładów jest przeważnie właściwa, dzięki czemu duża część naszych kin pracuje lepiej od kin państwowych i wprowadza szereg ciekawych innowacji. Przykładem tego może być kino "CHEMIK" przy Zakładach Sódowych w Krakowie, w którym wprowadzono częste występy zespołów artystycznych przed filmem, a ponadto zorganizowano poczekalnię dla dzieci, przez co ułatwiono korzystanie z kin rodzinnym.

Jedną z największych trudności technicznych kin związkowych jest zaopatrzenie w potrzebne części zamienne dla różnych typów aparatury. Zarząd Główny przeznaczył w bieżącym roku 50.000 złotych na zorganizowanie magazynu części zamiennych oraz dodatkowo 200.000 złotych na zakup aparatury i wyposażenie dalszych nowo-powstających kin związkowych.

Działalność artystyczna

Przyjęty przez nasz Związek w roku 1955 kierunek działania w ruchu artystycznym spowodował masowy rozwój zespołów i podwyższenie poziomu artystycznego. Wyrazem tego było że w roku 1956 aż 104 zespoły doszły do eliminacji wojewódzkich a 17 do eliminacji centralnych. W świetle tych osiągnięć nastąpiła żywiołowa rywalizacja między poszczególnymi zakładami pracy na tym odcinku. Doprowadziła ona do tego, że w każdej placówce powstały zespoły artystyczne bez względu na to czy posiadały dogodne warunki do swej pracy, czy też nie.

- 98 -

Ogólna liczba zespołów w naszym Związku w tym czasie wzrosła do 613 znaczy to że niektóre placówki posiadały ich nawet po kilka.

Wzrost ten nie szedł jednak w parze z możliwościami finansowymi Związku ani też z odpowiednim wykorzystaniem produkcji, tych zespołów. Ograniczone możliwości lokalowe nie stwarzały warunków do odbywania systematycznych prób ani też do wystawiania opracowanego programu przez zespoły, bowiem poważna ilość placówek nie posiadała sal imprezowo-widowiskowych. W tej sytuacji zaistniała konieczność zwrócenia uwagi jedynie na zespoły wyróżniające się i mające odpowiednie warunki pracy. Z ogólnej masy zespołów wyłoniono jednostki o charakterze reprezentacyjnym, które następnie pod opieką wybitnych specjalistów osiągnęły wysoki swój poziom artystyczny i stały się przedmiotem zainteresowania władz miejscowych. Jednocześnie zaistniały wśród zespołów tendencje do przechodzenia na zawódstwo. Wiele zakładów pracy na czele z Radami Zakładowymi oderwało wybitnych od pracy zawodowej uczestników zespołów, których jedynym zajęciem stała się działalność artystyczna za dodatkowym wynagrodzeniem.

Wpływ ten z kolei rozciągnął się na pozostałe zespoły, których członkowie nie chcieli brać udziału w występach bez wynagrodzenia. Ponieważ podobna sytuacja zaistniała we wszystkich związkach w kraju, amatorski ruch artystyczny w Związkach Zawodowych został poddany publicznej krytyce, w wyniku czego zlikwidowano te nienormalne stosunki, przywracając społeczny charakter działalności artystycznej w ruchu związkowym.

W wyniku tej pracy w naszym związku zaistniała konieczność zlikwidowania 463 zespołów pozostawiając jedynie te, które zdecydowały się pracować na zdrowych zasadach.

Zlikwidowano również zespoły pieśni i tańca, które powstały w naszych warunkach pod naciskiem C.R.Z.Z.

Zespoły te bowiem były bardzo kosztowne, a przynosiły niewielkie korzyści pracownikom. W zespołach tych opracowanie nowego programu wymagało niejednokrotnie z górą roku czasu, a który dla załogi byłby nowością tylko jeden raz.

Obecnie w amatorskim ruchu artystycznym pod względem repertuaru panuje pewien chaos, co stanowi jeden z najistotniejszych problemów do uregulowania.

- 99 -

Działalność wypoczynkowo-rozrywkowa

Nowa forma pracy kulturalno-oświatowej, zapoczątkowana w końcu 1955 r. a znajdująca szczególne uznanie u naszych załóg, to organizowanie najrozmaitszych form wypoczynku po pracy. Podczas gdy w roku 1955 poszczególne placówki eksperymentowały w tym kierunku, to już w 1956 roku znalazła ona swe właściwe miejsce pracy w K.O. W wyniku naporu przez organizacje związkowe administracje zakładów wyposażały swoje placówki w niezbędny sprzęt i urządzenia do prowadzenia wypoczynku po pracy. Większe zakłady zorganizowały ponadto stałe punkty wypoczynku poza zakładami pracy i wyposażały je w urządzenia do zabaw i gier sportowych zarówno dla dorosłych jak i dzieci.

W roku 1956 omawianych stałych punktów wypoczynku po pracy było 43, w których urządzono imprezy artystyczne i sportowe, zabawy i festyny.

Dużego rozmachu nabrała również akcja wczasów świątecznych. Akcją tą kierowały dla poszczególnych zakładów Rady Zakładowe, a międzyzakładowe wczasy świąteczne organizowane były przez Zarządy Okręgowe.

W tej dziedzinie Związek nasz wypracował szereg atrakcyjnych form, dających godziną rozrywkę załogom i ich rodzinom. Naskutek zmiany systemu finansowania akcji wypoczynku świątecznego w roku 1957, sytuacja jeszcze bardziej polepszyła się ponieważ przeznaczone na ten cel fundusze zostały przekazane tylko organizatorom wczasów świątecznych - zakładom względnie Zarządom Okręgowym na wyposażenie w sprzęt sportowy i uzbrojenie terenu stałych wypoczynków po pracy.

Podana w wielkim skrócie działalność Związku na odcinku kulturalno-oświatowym nie wyczerpuje całokształtu zagadnienia. Omówione zostały jedynie tylko te zagadnienia, które stanowią podstawowe kierunki działalności K.O.

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

zarządzenia
**KULTURY FIZYCZNEJ
i SPORTU**

Sanitized Copy Approved for Release 2010/04/19 : CIA-RDP80T00246A040400400001-8

- 103 -

zagadnienia **KULTURY FIZYCZNEJ I SPORTU**

Specyficzne warunki pracy w zakładach przemysłu Chemicznego i pozostałych branż objętych działalnością Związku stwarzają konieczność zorganizowania właściwego wypoczynku po pracy, który można osiągnąć za pośrednictwem prawidłowo zorganizowanego życia sportowego.

Analiza przeprowadzona po V Krajowym Zjeździe wykazała, że zagadnienia kultury fizycznej i sportu posiadały poważne braki i to zarówno od strony organizacyjnej byłego Zrzeszenia Sportowego "UNIA", jak również zakresu i form jego działania. Wpływ Związku na zlikwidowanie tych niedociągnięć był niedostateczny, ponieważ ogniw związkowe na szereg spraw nie miały wpływu i nie doceniały swojej roli w tym zakresie.

W związku z tym, szczególnie w roku 1956/57 miało miejsce szereg zmian zarówno w strukturze Zrzeszeń Sportowych jak i w poglądach na rolę Związków Zawodowych w działalności sportowej. W czwartym kwartale 1955 roku, decyzją Sekretariatu Centralnej Rady Zw. Zaw. ze Zrzeszenia "UNIA", zostali wyłączeni członkowie Związku Służby Zdrowia przechodząc do Z.S. "SPARTA", Zrzeszenie Sportowe "UNIA" zostało jednobranżowym opartym o Związek Chemików.

W tym samym czasie na wniosek Zarządu Głównego została wprowadzona w Zrzeszeniu 2 stopniowa struktura organizacyjna i zostały zlikwidowane Rady Okręgowe w poszczególnych województwach. Oszczędności uzyskane po zlikwidowaniu Rad Okręgowych w kwocie zł. 1.300.000.- przeznaczono na działalność kół sportowych. Reforma ta wpłynęła na większą operatywność aparatu Rady Głównej i na zainteresowanie się działalnością kół, ogniw związkowych. Po ustaleniu form pracy organizacyjnych i wyzkoleńowych oraz po opracowaniu długofalowego planu rozwoju naszego branżowego sportu - jeszcze w roku 1956 zapadła decyzja Sekretariatu CRZZ

- 104 -

dotycząca likwidacji Rad Głównych Zrzeszeń Sportowych, a powołanie Komisji Organizacyjnej Stowarzyszenia Związkowych Organizacji Sportowych przy CRZZ z siedzibą w Warszawie.

Komisja Organizacyjna S.Z.O.S. miała objąć działalnością organizacyjną i finansową wszystkie kluby i koła w Polsce w 1957r. zaś w 1958 r. w/g planu jedynie tylko kluby wybitnie wyczynowe. Poszczególne Związki Zawodowe i nasz Zarząd Główny występowały przeciwko tej formie działalności wnosząc o stworzenie Federacji Branżowych. W związku z tak licznymi głosami Sekretariat CRZZ przystąpił do analizy sportu Związkowego w okresie od stycznia do lipca 1957 r. i wysunął wnioski, które właśnie przyczyniły się do wznowienia działalności sportowej w Związkach Zawodowych. Uchwała Prezydium CRZZ z dnia 1 lipca br. czyni odpowiedzialnymi za sport związkowy poszczególne Zarządy Główne.

W/g obecnej struktury przy Zarządzie Głównym istnieje Wydział Kultury Fizycznej i Sportu obejmujący działalnością kluby i koła sportowe istniejące przy zakładach pracy przynależnych do Związku Chemików, powołany przez Plenum Zarządu Głównego dnia 28 sierpnia br.. Poza Wydziałem Plenum powołało do działania Społeczne Kolektywy Sportowe przy Zarządach Okręgowych i Zarządzie Głównym. Skład osobowy Społecznego Kolektywu Sportowego przy Zarządzie Głównym wynosi 19 osób - są to przedstawiciele kolektywów sportowych okręgowych. Kolektyw-y Sportowe Okręgowe odbywają miesięczne posiedzenia, na których rozpracowywane są problemy województwa i przenoszone na kolektyw sportowy przy Zarządzie Głównym.

Kolektyw Sportowy przy Zarządzie Głównym działa jako Plenum Kolektywu i Prezydium w składzie 7 osób. Posiedzenia Plenum Kolektywu odbywać się będą raz na kwartał, a posiedzenia Prezydium raz w miesiącu.

Na przestrzeni lat 1955/56/57 stan organizacyjny jednostek sportowych przedstawia się następująco: /tabela z danymi statystycznymi/

- 105 -

Rok	Ilość kół	Ilość sekcji	Ilość człon- ków	Ilość skła- syfikowanych zw. ogółem
1955	351	1662	53.882	12.512
1956	119	465	32.118	8.516
1957	112	441	31.102	-

Omawiając powyższą tabelkę należy zaznaczyć, że zmiany pomiędzy liczbami w rubryce 2,3,4 w latach 1955/56 wynikają z omówionych między innymi reorganizacji /odejście Zw. Służby Zdrowia/ z naszego pionu. Różnica w ilości kół sportowych w latach 1956/57 ma uzasadnienie w realizacji Uchwały Plenum Zarządu Głównego - skreślono z ewidencji 7 jednostek terenowych należących do nas, opartych o żaden z naszych zakładów pracy, a mianowicie: "Ruch" - Chorzów, Krynickie Towarzystwo Hokejowe w Krynicy, "UNIA" - Swarzędz, "UNIA" - Leszno, Sportowe Towarzystwo "Krowodrza" w Krakowie, Klub Motorowy "Smok" w Krakowie, Moto-klub "UNIA" w Poznaniu oraz częściowo następstwa likwidacji kół sportowych w miastach.

W okresie wznowienia działalności sportowej przez Zw. Zaw. nastąpiło ożywienie ruchu sportowego, co jest potwierdzeniem słuszności ostatniej koncepcji organizacyjnych,

Działalność Zrzeszenia Sportowego skupiała się w dziedzinie sportu masowego:

- 1/ na organizacji: spartakiad zakładowych
- 2/ w zdobywaniu odznak SPO
- 3/ w obsłudze J.K.I.S. /Jednolitego Kalendarza Imprez Sportowych/ obejmującego między innymi takie imprezy jak: biegi narodowe i narciarstwo, marsze jesienne itp.

Z pośród wymienionych imprez sportowych najbardziej udaną były organizowane spartakiady zakładowe, których w 1956 r. przeprowadzono 57 co stanowi 52 % w stosunku do ogólnego stanu jednostek sportowych. Najlepiej organizacja spartakiad wypadła w województwie wrocławskim, gdzie 16 kół tę imprezę przeprowadziło na 18

- 106 -

zarejestrowanych, katowickim 11, opolekim 8, krakowskim 7.
Z zorganizowanych spartakiadach brało udział 15.636 osób
w tym 3.904 kobiety, co stanowiło w stosunku do członków Zrzeszenia 35 %. Pozostały formy sportu masowego nie zdały egzaminu w całej Polsce, zwłaszcza wskutek wypaczenia form organizacyjnych i treści i dlatego nie zasługują na szersze omówienie.

Sport wyczynowy w okresie naszej działalności zrobił on duży postęp i to prawie we wszystkich 21 dyscyplinach sportu. W atletyce drużyny Zgierza, Dąbicy i Raciborza zdobyły mistrzostwa swych województw, jednak w rozgrywkach o wejście do ligi zostały wyeliminowane. W stylu wolnym Zrzeszenie nasze zdobyło V-ce mistrzostwo Polski.

Powagę osiągnięciu notujemy także w hokeju na lodzie, bowiem drużyna przy Wyrskich Z-dach Budowy Urządzeń Chemicznych z powodzeniem prowadzi rozgrywki w II lidze. Największe osiągnięcia notujemy w kajakarstwie. Zrzeszeniowo przez wiele lat dzierżyliśmy V-ce mistrzostwo Polski, a w roku 1956 osiągnięto zaszczytny tytuł Mistrza Polski.

W rozgrywkach międzyklubowych najlepszymi drużynami są : "UNIA" Poznań przy Za-ch Gumowych "STOMIL" i Szczecin przy Za-ch Włókien Sztucznych. Również sekcje kajakowe: Wrocław, Warszawy i Gorzowa pracują dobrze i posiadają perspektywy rozwoju.

W lekkoatletyce posiadamy 52 sekcje na terenie całego kraju, a sekcje Chorzowa, Krywałdu, Wąbrzeźna, Łąkw, Krapkowie i wiele innych znane są w kraju ze swych osiągnięć. Nazwiska takie jak: Łazimierskiego, Hantkiego czy Frankowiaka były rewelacją obecnego sezonu.

Najbardziej popularną dyscypliną sportu w Zrzeszeniu była i jest piłka nożna - zresztą jest ona popularną w całej Polsce. W latach 1955/56/57 notuje się w tej dyscyplinie sportu osiągnięcia, a mianowicie: W II lidze prowadzi rozgrywki Chodakowska "BCURA" to drużyna rozgrywa zawody III lidze i należą do nich Kędzierzyn, Głucholazy, Krapkowie, Ływiec, Szczakowa, Tarnów, Wąbrzeźno, Chodzież, Gorzów, Wyrzyski. Ostatnio dwa zespoły "UNIA" - Racibórz i "UNIA" - Olsztyn walczą o awans do II ligi.

- 107 -

Zakres sprawozdania nie pozwala omówić wszystkich dyscyplin sportowych, które również posiadają dorobek i reprezentują nasz Związek w skali krajowej.

Działalność finansowa:

W latach 1955/56/57 fundusze znajdujące się w dyspozycji Zrzeszenia składały się z dochodów własnych kół sportowych oraz z dotacji CRZZ i wpłat brantowych zakładów pracy z tytułu świadczeń na rzecz sportu. Pewną część dotacji stanowiły fundusze Zarządu Głównego. Dotacje otrzymane z CRZZ zabezpieczały jedynie koszty utrzymania Rady Główniej i Rad Okręgowych oraz wydatki związane z organizacją imprez sportowych objętych centralnym kalendarzem sportowym ustalonym przez Główny Komitet Kultury Fizycznej. W okresie sprawozdawczym nastąpiło stopniowe obniżanie dotacji CRZZ i tak w roku 1955 otrzymano zł. 8.750.000.- a w roku 1956 otrzymano zł. 7.633.220.-

Przyczyną zmniejszenia środków finansowych było zlikwidowanie w roku 1956 Rad Okręgowych i przejście na dwustopniową strukturę organizacyjną. Likwidując Rady Okręgowe uzyskano pewne oszczędności, a zdobytych w ten sposób funduszami dofinansowane zostały koła sportowe, przede wszystkim te, które posiadały sekcje deficytowe, lecz wykazujące się dorobkiem sportowym.

W związku z podjętą z początkiem roku 1957 decyzją Sekretariatu CRZZ w sprawie likwidacji Rad Głównych Związkowych Zrzeszeń Sportowych i powołaniu na to miejsce Związkowej Organizacji Sportowej przy CRZZ, nastąpiła obawa o rozwój sportu masowego i wyczynowego w naszym Związku.

Zgodnie z przewidywaniami Zarządu Głównego, limit finansowy nakreślony przez S.Z.O.S. na rok 1957 w stosunku do lat poprzednich znacznie został zaniżony, i wynosi 4.879.815.- zł.

Kilkakrotnie podejmowane przez Związek i Kolektyw Sportowy naszego Zrzeszenia próby dla zrewidowania stanowiska przez kierownictwo S.Z.O.S. i przyznania dotacji budżetowej w/z limitu z roku 1956 okazały się bezskuteczne.

- 108 -

Poparcie tego słusznego postulatu również przez inne Zarządy,
Główne Związków Zawodowych wpłynęło na zmianę decyzji CKEZ.
Obecnie po podjęciu spraw kultury fizycznej i sportu w zakła-
dach przez nasz Związek finansowanie jednostek sportowych
prowadzone będzie od 1 stycznia 1958 r. na podstawie prolini-
narzy budżetowych opracowanych przez kluby i koła sportowe.

zagadnienia:
**ORGANIZACYJNO
FINANSOWE**

- 111 -

raport **ORGANIZACYJNO-FINANSOWE**

W czasie kadencji Zarządu Głównego zmniejszył się stan liczbowy Okręgów z 12 - 11. Było to rezultatem likwidacji Okręgu Jary, która nastąpiła w styczniu br. Zakłady objęte działalnością tego Okręgu, przekazano Zarządowi Okręgu Poznań i Wrocław.

W tym to okresie zachodziły również zmiany przynależności związkowej 22 zakładów, które przeszły do innych związków. Są to między innymi takie zakłady jak: Zakłady Produktywizacji Głuchoniemych w Katowicach, Zakłady Tworzyw Sztucznych "Pionier" w Chorzowie, Wytwórnia Uszczolek w Warszawie i inne. Przejęliśmy natomiast Zakłady Tłuszczowe "Strem" w Strzemieszycach, które do roku 1952 należały już do naszego Związku.

Stan zakładów i zatrudnienia w nich, objętych działalnością naszego Związku pracowników ilustrują następujące cyfry:

W roku 1955	zakładów	429	zatrudnionych	209.842	prac.
" 1956	"	458	"	216.282	"
" 1957	" i pół	459	"	229.989	"

Ten wzrost zatrudnienia, jaki natujemy w latach 1956/1957 nastąpił na skutek dalszej rozbudowy zakładów i uruchomienia nowych produkcji.

W 426-ciu zakładach pracy działają rady zakładowe i 33 delegaci związkowi.

W ostatniej kampanii sprawozdawczo-wyborczej liczba rad oddziałowych wzrosła z 404 w 1955 - do 434 w roku bież.

Należy dodać, że w myśl instrukcji Zarządu Głównego w oparciu o którą odbywały się wybory do władz zakładowych, organizacji związkowych o wyborze rad oddziałowych i grup związkowych decydowały Plena Rad Zakładowych. Rady Zakładowe uznały, że to ogólnie związkowe jakim są rady oddziałowe jest niezbędne w

- 112 -

dużych i specyficznych zakładach pracy.
Odwrótnie natomiast przedstawia się sprawa grup związkowych, które w ostatnich wyborach zmniejszone z 6.617 w roku 1955-tym do obecnego stanu 6.050. Wynika to z faktu, że w latach 1955 i 1957 przestano się trzymać kurozowo maksymalnej ilości 30-tu członków w grupie, jak to określałuprzednie instrukcja CRZZ - lecz poczęto twarzyć grupy większe, przekraczające w niektórych wypadkach i 50 osób, w zależności od więzi produkcyjnych, zmian i warunków pracy.

W grupie związkowej nie wybierano już jak dawniej delegata socjalno-ubezpieczeniowego i organizatora kult.-oświatowego, lecz tylko męża zaufania i grupowego społecznego inspektora pracy.

Ograniczono także w poważnym stopniu ilość komisji strukturalnych do 4-ech t.j. ekonomicznej, bezpieczeństwa i ochrony pracy, bytowo - socjalnej i kulturalno - oświatowej przy czym do kompetencji tej ostatniej należy jeszcze sport.

Obecnie zgodnie z uchwałą Plenum Zarządu Głównego w większych zakładach pracy powołuje się jeszcze komisje młodzieżowe i kobiece.

Drogą tych reorganizacji wybierany aktyw został poważnie zmniejszony. Pozwala to radom zakładowym na bardziej operatywne i szybsze porozumiewanie się z aktywistami.

Dzięki większej samodzielności rad zakładowych działalność związkowa uległa poważnej poprawie. Miernikiem tego może być między innymi również wzrost liczebności członków i poprawa opłacalności składek członkowskich.

Podczas gdy w roku 1955 liczba członków Związku wynosiła 182.950 - to w pierwszym półroczu 1957 r. liczba ta wzrosła do 208.998 członków.

Ma to również wpływ na wzrost składek członkowskich, które na przestrzeni 3-oh lat kształtowały się średnio miesięcznie :

W roku 1955	-	m/średn.	1.611.000
" 1956	-	"	1.670.000
i I półr. 1957	-	"	2.074.000

- 113 -

Na zwiększenie samodzielności rad zakładowych i pocucie odpowiedzialności przed załogą, między innymi wpłynęło to, że 60 % składek członkowskich przeznaczają się obecnie bezpośrednio do dyspozycji członków Związku. Rady Zakładowe muszą przed załogą składać sprawozdanie ze sposobów dysponowania tymi funduszami.

Sprawa corocznych wyborów nowych władz w radach zakładowych budziła wątpliwości u wielu działaczy związkowych, którzy uważali, że coroczna zmiana działaczy w radach zakładowych nie wpływa na stabilizację pracy, gdyż nowo-wybrani radcy tracą potrzebę kadencji na zapoznawanie się ze swoimi obowiązkami. W związku z tym w projekcie nowego statutu czas kadencji rad zakładowych przedłużono do 2-ech lat.

Dobra praca aktywu związkowego wymaga odpowiedniego przygotowania aktywistów. Jedną z form tego przygotowania aktywu do stojących przed nim zadań to szkolenie związkowe.

W latach 1955 i 1956 na 475-ciu kursach zostało przeszkolonych 17,610 aktywistów. W bieżącym roku planuje się przeszkolenie na dwu-tygodniowym kursie tych aktywistów, którym załogi poras pierwszy powierzyły funkcje w organizacji związkowej, a także wprowadzenie systematycznego szkolenia dla aktywu zakładowego w Zarządach Okręgowych i w zakładach pracy.

Drugą formą szkolenia jaką prowadzono w okresie sprawozdawczym było szkolenie w Ośrodku Szkoleniowym Zarządu Głównego zlikwidowanym, w lutym bieżącego roku. W latach 1955 - 1956 w Ośrodku tym przeszkolono 960 towarzyszy w tym 782 przewodniczących i sekretarzy rad zakładowych oraz 178 przewodniczących poszczególnych komisji strukturalnych. Ponadto w Centralnym Ośrodku Szkolenia Zakładowych Społecznych Inspektorów Pracy prowadzonym przez CRZZ przeszkolono w latach 1955 - 1957 247 aktywistów społecznej inspekcji pracy.

Wszystkie te formy szkolenia aktywu w poważnym stopniu wpłynęły na ożywienie działalności zakładowych organizacji związkowych. Rezultatem tego było większe usamodzielnienie się rad zakładowych i kolektywne podejmowanie przez nie szeregu decyzji.

- 114 -

Ten właściwy kierunek rad zakładowych przewatający w większości zakładów pracy pozwolił na dalsze zmniejszenie aparatu etatowego w Zarządach Okręgowych i w Zarządzie Głównym. Świadczą o tym następujące cyfry:

rok	Ilość pracowników etatowych ogółem	Ilość prac. etat. w Zarz. Okręg.	Ilość prac. etat. w Zarządzie Gł.
1955	174	112	62
1956	162	106	56
1957	135	94	41

Powyższe dane nie obejmują technicznej inspekcji pracy, która liczy 25 osób i stanowi aparat Zarządu Głównego.

Edując sobie sprawę ze swej odpowiedzialności za dalszy rozwój działalności Związku i konieczności kolektywnego załatwiania wszystkich spraw, Zarząd Główny postanowił wciągnąć do pracy wszystkich członków i zastępców członków w Plenum Zarządu Głównego.

W tym celu powołane zostały przy Zarządzie Głównym Komisje Społeczne składające się z członków Plenum i aktywu społecznego. Pora tym do zadań członków Plenum niezależnie od udziału w komisjach należy opieka nad organizacją związkową w ich zakładach pracy.

Komisje społeczne, jako jedna z form pracy nie zdały w pełni egzaminu ze względu na trudności w utrzymywaniu stałego kontaktu Prezydium Zarządu Głównego z członkami Plenum.

Wolęto też dla utrzymania stałej więzi z masami członkowskimi i pobudzania do aktywnego udziału członków Plenum w życiu Związku. W niektórych Zarządach Okręgowych wprowadzone okresowe spotkania członków Plenum z wyborcami.

Przekazywane postulaty ze spotkań członków Plenum z aktywnem oraz głosy z zebrani sprawozdawczo - wyborczych pozwoliły Zarządowi Głównemu na zwrócenie baczniejszej uwagi na problemy nurtujące załogi, oraz załatwianie szeregu zażaleń i życzeń załóg w dziedzinie ekonomicznej, b.h.p., socjalnej itd.

--115 -

Osobną pozycję stanowią także sprawy i postulaty załóg, które na skutek przeprowadzonej interwencji przez Zarząd Główny zostały załatwione na miejscu w zakładach pracy bądź też u czynników kompetentnych.

Pomoc Zarządu Głównego dla zakładów pracy i Zarządów Okręgowych udzielona była również przez organizowanie specjalnych zespołów. Zadaniem tych zespołów było udzielanie właściwej pomocy w uaktywnianiu zakładowych organizacji związkowych oraz załatwianiu spraw, wynikłych w toku pracy zespołów. Zespoły takie pracowały między innymi w Zakładach Sądowych w Krakowie, w Zakładach "Stomil" w Poznaniu, w Zakładach "Celwiśkoza" w Jeleniej Górze, w Z.P.A. w Chorzowie i Z.P.A. w Kędzierzynie.

Pracownicy Zarządu Głównego brali również udział w Komisjach Partyjno - Rządowych pracujących nad usprawnieniem działalności naszych zakładów pracy.

Przy większości Zarządów Okręgowych powołano Komisje Społeczne składające się z najlepszego aktywu zakładowych organizacji związkowych. Komisje te brały czynny udział w pracy Zarządów Okręgowych i utrzymywały systematyczną łączność między zakładami pracy.

Duże ożywienie w pracy naszego Związku nastąpiło po VII, VIII i IX-tym Plenum CRZZ po których w pracy szeregu Zarządów Okręgowych takich jak: Warszawa, Łódź, Toruń, Katowice i Radom nastąpił znaczny przełom. Okręg Łódź na przykład wykazał dużą aktywność i samodzielność w czasie przeprowadzonej w roku 1956 regulacji płac nawiązując bezpośredni kontakt z Centralnymi Zarządami Przemysłów i Resortami.

Zwoływanie okręgowych narad poszczególnych branż z udziałem dyrektorów zakładów i Centralnych Zarządów pozwoliło Zarządowi Okręgowemu na załatwienie na miejscu szeregu spraw z dziedziny zagadnień płac, b.h.p. i socjalno - bytowych.

W wyniku realizacji wytycznych i uchwał Plenum CRZZ nastąpiła również duża poprawa w stylu pracy zakładowych organizacji związkowych. Nie nastąpiło to jednak we wszystkich zakładach pracy naszych przemysłów. Niektóre rady zakładowe nie zwoły-

- 116 -

waty plenarnych posiedzeń, nie wysłuchiwały sprawozdań dyrekcji na temat rozwiązywania kluczowych spraw dotyczących warunków pracy i bytu załogi. Rady Zakładowe sprawy ważne często załatwiała jednoosobowo przez przewodniczącego względnie sekretarza. Do błędów w działalności rad zakładowych należy również zaliczyć brak ciągłej pracy z aktywnym oddziałowym i grupami związkowymi.

Część aktywu rad zakładowych cechował brak poczucia odpowiedzialności za działalność organizacji związkowych. Tego rodzaju niedociągnięcia w pracy rad zakładowych zmniejszały zaufanie do Związku, oraz obniżały autorytet organizacji związkowej w kierownictwie zakładu.

Przełomowym w pracy Związku wydarzeniem było listopadowe rozszerzone Plenum Zarządu Głównego, które w oparciu o VIII Plenum Komitetu Centralnego PZPR krytycznie oceniło dotychczasową pracę naszego Związku, oraz wytyczyło nowe kierunki działalności.

Dla ich realizacji przeprowadzono zmiany w składzie Zarządu Głównego i jego Prezydium.

Skład Zarządu Głównego powiększono z 39-ciu do 75-ciu członków, a skład Prezydium z 9-ciu do 15-tu członków.

W oparciu o dyskusję listopadowego Plenum - Prezydium Zarządu Głównego opracowało szereg wniosków zmierzających do ochrony interesów ludzi pracy i realizacji ich postulatów.

Dla zapewnienia pełnej realizacji słusznych postulatów załóg, konieczne jest jak najszybciej przeprowadzenie decentralizacji i pełnego usamodzielnienia Związku.

Pod takim hasłem przebiegały obrady kolejnego grudniowego Plenum Zarządu Głównego, które było poświęcone w zasadzie zagadnieniom organizacyjnym.

Plenum wypowiedziało się zdecydowanie za samodzielnością Związku, określając jego zadania w dziedzinie ekonomicznej, socjalno - bytowej, bezpieczeństwa i ochrony pracy, kulturalno-oświatowej i organizacyjnej.

- 117 -

Wprowadzając w czyn uchwały listopadowego i grudniowego Plenum Zarządu Głównego w dziedzinie organizacyjnej, zrealizowano szereg wniosków i postulatów, które były przedmiotem dyskusji wielu kampanii sprawozdawczo - wyborczych, a mianowicie:

- opracowano projekt Statutu Związku, który zostanie przedyskutowany i zatwierdzony przez VI-ty Krajowy Zjazd. Proponowane zmiany w Statucie zmierzają między innymi do przedłużenia kadencji zarówno Zarządu Głównego jak i Zarządów Okręgowych do 3-ich lat, a kadencji rad zakładowych do 2-ich lat. Należy zaznaczyć, że dotychczas działalność naszego Związku oparta była o Statut Zrzeszenia Związków Zawodowych w Polsce.
- Do rozwiązywania trudnych i skomplikowanych problemów, wynikających ze specyfiki poszczególnych przemysłów powołano, składające się z członków Plenum i fachowców tych przemysłów, pięć komisji branżowych, działających przy Zarządzie Głównym a mianowicie:
  - 1/ Komisję Przemysłu Kopalnictwa Surowców Chemicznych i Przemysłu Solnego,
  - 2/ Komisję Materiałów Budowlanych, obejmującą swym zasięgiem szkło, ceramikę i przemysł izolacyjny.
  - 3/ Komisję do spraw instytutów.
  - 4/ Komisję Biur Projektów.
  - 5/ Komisję Przemysłu Papierniczego i Przetworów Papierowych.
- wprowadzono zmianę w systemie przyznawania zasiłków statutowych, polegającą na tym, że z zasiłków statutowych korzystad mogą na tych samych zasadach członkowie pracujący, emeryci, rodziny i rodzice członków Związku.
- zmniejszono aparat etatowy w Zarządzie Głównym i w Zarządach Okręgowych o dalsze 30 %.
- pozostawiono radom zakładowym większą samodzielność w ustalaniu struktury organizacyjnej w zależności od potrzeb,
- zwiększono uprawnienia Zarządów Okręgowych i rad zakładowych,

- 118 -

- szczególne duże uprawnienia Zarządy Okręgowe i rady zakładowe otrzymały w dziedzinie finansowej, 60 % składek członkowskich przeznacza się obecnie bezpośrednio do dyspozycji rad zakładowych, 25 % a nawet i większy procent tych funduszy rady zakładowe przeznaczają na zapomogi i pomoc materialną dla członków Związku,
- poparte ideę samorządu robotniczego, inicjując i organizując wybory do rad robotniczych.

Decentralizacja i wzrost samodzielności Związku dała Zarządowi Głównemu prawo przedkładania postulatów założeń na wszystkich szczeblach do komisji-sejmowych włącznie.

Wyrazem tego jest udział przedstawicieli Zarządu Głównego w pracach Komisji Sejmowych, zasięgnięcie opinii Zarządu Głównego w sprawach związanych z ruchem płac, z ustaleniem planów inwestycyjnych, na b.h.p., urządzenia socjalno-bytowe i kulturalne.

Trudne i skomplikowane zagadnienia te rozwiązywane są kolegialnie przez cały Zarząd Główny. Świadczy o tym fakt, że od 11 listopada 1956 r. do końca okresu sprawozdawczego odbyło się 6 Plenum Zarządu Głównego, na których omawiano sprawy płac, Zbiorowych Układów Pracy i zagadnienia organizacyjne.

Począwszy od listopadowego Plenum Zarządu Głównego o realizacji nakreślonego programu Związku i pracach bieżących Zarządu Głównego informuje członków systematycznie własne pismo "Sprawy Chemików". Zadaniem tego pisma jest nie tylko informowanie członków Związku, ale również instruowanie i pomoc instancjom związkowym, oraz zasięgnięcie opinii mas członkowskich na temat szeregu istotnych spraw i zagadnień. Członkowie Związku mogą wypowiadać się na łamach pisma o wszelkich posunięciach Zarządu Głównego. O tematyce pisma decyduje Kolegium Redakcyjne zatwierdzone przez Plenum Zarządu Głównego.

W marcu, kwietniu i maju br. odbyły się konferencje okręgowe. Miały one duży wpływ na dalszą poprawę pracy związkowej. Na

- 119 -

konferencjach tych wielu delegatów domagało się jednak szybkiego załatwienia szeregu spraw i postulatów, nie uwzględniając trudności ekonomicznych naszego kraju.

Wnioski wysuwane na konferencjach okręgowych a także postulaty wysuwane w czasie wyborów do rad zakładowych przez załogi zostały już załatwione, bądź też znajdują rozwiązanie w zbiorowych układach pracy, niektóre z nich wymagają uregulowania w skali krajowej przy udziale naszego Związku.

Poważnym niedociągnięciem w działalności instancji i ogniw związkowych jest ograniczanie się jedynie do załatwiania wniosków i postulatów załóg poprzez przekazywanie ich czynnikom kompetentnym. Mało uwagi poświęca się natomiast szybkiemu i sprawiedliwemu wprowadzeniu w życie załatwionych już wniosków. Przykładem może być ostatnia przeprowadzona regulacja płac. Przydzielona na ten cel poszczególnym zakładom pracy pula pieniężna nie zawsze sprawiedliwie, zgodnie z ogólnymi założeniami polityki płac podzielona była wśród załóg.

Spotykano się również z takimi faktami, że o dawno załatwionych wnioskach, rady zakładowe nie informowały zainteresowanych pracowników. Często też wprowadzano je w życie z dużym opóźnieniem. Dowodziło to nie tylko słabego zainteresowania rad zakładowych tymi sprawami, ale również świadczy o słabym popularyzowaniu przez nie osiągnięć Związku.

Wina za tego rodzaju niedociągnięcia w pracy rad zakładowych ponoszą w znacznym stopniu również i Zarządy Okręgowe, które nie doceniają wagi tych zagadnień w zakładach pracy. Wychodząc z założenia iż większą niż dotąd uwagę należy zwrócić na sprawy i problemy nurtujące zatrudnioną młodzież w naszych zakładach pracy - Zarząd Główny uchwałą z dnia 28.VIII. 1957 r. zaleca instancjom związkowym powołanie komisji młodzieżowych we wszystkich zakładach pracy, zatrudniających więcej niż 20-tu ludzi w wieku poniżej 25 lat.

Powoływanie komisji młodzieżowych w zakładach pracy odbywało się na zebraniach młodzieży. Szczególne znaczenie miały tego rodzaju założenia w kluczowych zakładach przemysłu chemicznego.

- 120 -

Na naradach tych oprócz komisji młodzieżowych, wybierano również delegatów na ogólnokrajową radę, która z inicjatywy KC ZMS przy współudziale Zarządu Głównego odbędzie się w Zakładach Przemysłu Azotowego w Kędzierzynie.

Narada ma nakreślić właściwy kierunek pracy wśród młodzieży, oraz ożywić pracę powołanych komisji młodzieżowych.

Na szczególną uwagę zasługuje również sprawa działalności wśród kobiet pracujących i obrona ich praw.

Po rozwiązaniu bowiem rad kobiecych notuje się nasilenie wypadków łamania przepisów chroniących prawa kobiet. Problem zatrudnionych staramy się rozwiązać również poprzez komisje kobiece.

W tym celu we wszystkich zakładach pracy zatrudniających ponad 20 kobiet odbywają się zebrania kobiet, na których podejmowane są decyzje o powołaniu rad kobiecych.

Komisje takie powołane będą również przy Zarządach Okręgowych i Zarządzie Głównym.

Zadaniem komisji kobiecych jest pomoc radom zakładowym w pracach zmierzających do poprawy warunków pracy kobiet, dlatego też nie zwalniają one w żadnym wypadku rad zakładowych od obowiązku wszechstronnego zajmowania się sprawami pracujących kobiet.

Na zakończenie stwierdzić należy, że rolę związków zawodowych w umacnianiu demokracji robotniczej, oraz ich pojęcie w dziedzinie obrony interesów ludzi pracy na podstawie uchwał VIII i IX Plenum KC PZPR określiło jasno XI Plenum CBZ.

Realizacja tych zadań wymaga dużego wysiłku organizacyjnego od wszystkich członków Związku, wymaga stosowania takich metod działalności, które umożliwią pogłębienie więzi organizacji związkowych wszystkich szczebli z szerokimi masami związkowców i mas w zakładach pracy.-

- 121 -

Sprawy finansowe

Całokształt działalności finansowej za lata 1955 - 1956 oraz częściowo 1957 roku, ujmując zbiorcze sprawozdania finansowe z wykonania budżetu naszego związku.

Poniższe dane obejmują łącznie działalność: Zarządu Głównego, Zarządów Okręgowych i Rad Zakładowych.

1 9 5 5 rok

<u>Dochody budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Składki członkowskie	12.694.500,-	14.499.495,38	114,2
Pozostałości budżet.	1.051.069,84	1.051.069,84	100,0
z imprez K.O.	1.000.810,-	599.024,59	59,8
Z kim związkowych	1.443.550,-	958.914,95	66,4
Inne wpływy	233.800,-	344.053,41	147,1
Dotacje z CRZZ	4.277.760,16	1.546.316,-	36,1
Razem dochody:	20.701.490,-	18.998.874,17	91,8

<u>Koszty budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Kultura i oświata	4.983.956,-	4.764.174,65	95,5
Kina związkowe	1.361.110,-	862.762,76	63,4
Zakup aparatów kin.	200.000,-	204.585,74	102,2
Wypoczynek świąteczny	446.516,-	383.354,43	85,8
Pomoc członkom związku	140.000,-	129.436,-	92,5
Zasiłki statutowe	3.911.000,-	3.016.788,44	77,1
Działalność organiz.	1.529.548,-	1.240.660,99	91,1
Współzawodn. i racjon.	1.180.000,-	1.198.502,42	101,6
Ośrodek Szkoleniowy	1.203.135,-	915.644,70	76,1
Utrzym. Zarządu Główn.	2.392.372,-	1.980.325,35	82,8
Utrzym. Zarz. Okręg.	3.287.853,-	3.170.775,31	94,4
Środki rezerwowe	66.000,-		
Razem koszty:	20.701.490,-	17.867.010,79	86,3

- 122 -

1 9 5 6 rok

<u>Dochody budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Składki członkowskie	15.435.000,-	15.204.380,39	98,5
Pozostałości budżet.	1.131.863,-	1.131.863,38	100,0
Z imprez K.O.	1.024.600,-	577.633,40	56,4
Z kin związkowych	1.724.746,-	2.206.903,19	128,3
Inne wpływy	469.187,-	841.397,19	179,3
Dotacje z CRZZ	2.369.959,-	2.369.959,-	100,0
Razem dochody:	22.155.355,-	22.332.136,55	100,8

<u>Koszty budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Kultura i oświata	4.779.315,-	4.263.691,47	89,2
Kina związkowe	1.706.067,-	2.001.492,53	117,3
Zakup aparatów kin.	320.417,-	352.101,90	109,9
Wypoczynek świąteczny	447.516,-	395.609,60	88,4
Pomoc członkom związku	330.000,-	252.137,32	76,4
Wych.fizyczne i sport	1.000.000,-	1.001.930,40	100,1
Zasiłki statutowe	6.291.695,-	4.326.590,45	69,8
Działalność organiz.	1.021.788,-	994.461,23	97,3
Współzawodn.i racjon.	200.000,-	83.025,09	41,5
Ośrodek Szkoleniowy	258.081,-	210.773,48	81,6
Utrzym.Zarz.Głównego	2.268.334,-	1.943.538,44	85,7
Utrzym.Zarz.Okręg.	3.517.509,-	3.380.260,70	96,1
Środki rezerwowe	14.633,-	1	-
Razem koszty:	22.155.355,-	19.205.612,61	86,7

I półrocze 1 9 5 7 roku

<u>Dochody budżetowe:</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Składki członkowskie	23.954.640,-	11.357.791,20	47,4
Pozostałości budżet.	1.174.126,-	1.269.346,69	108,1
Z imprez K.O.	966.063,-	376.271,60	38,9
Z kin związkowych	3.162.345,-	1.679.402,23	53,1
Inne wpływy	521.340,-	568.639,11	109,1
Razem dochody:	29.778.514,-	15.251.450,92	51,1

- 123 -

<u>Koszty budżetowe</u>	planowano	wykonano	% wykon.
Kultura i oświata	2.608.908.-	862.827,37	33,3
Kina związkowe	3.162.345.-	1.542.381,97	49,8
Wypoczynek świąteczny	1.150.814.-	143.336,27	12,4
Wychow.fizyczne i sport	398.420.-	55.623,93	13,9
Pomoc osł.związku	2.840.163.-	991.413,94	34,9
Zasiłki statutowe	7.897.919.-	2.594.215,07	32,8
Działaln.organizac.	2.906.136.-	1.141.744,30	39,3
Utrzym.Zarz.Gł.	2.218.000.-	1.011.826,48	45,6
Utrzym.Zarz.Okręg.	3.640.719.-	1.703.062,79	46,8
Koszty odpraw zwol. prac.i likw.O/Zary	409.359.-	253.937,37	52,0
Środki rezerwowe Z.G.	648.673.-	-	-
Środki rezerw.Z.Okr.	592.413.-	-	-
Środki rezerw.R.Zakł.	1.304.645.-	-	-
Razem koszty:	29.778.514.-	10.306.369,49	34,6

Jak widać z powyższych danych, składki członkowskie są głównym źródłem dochodów naszego Związku. Do 1956 roku z zebranych składek członkowskich Związek nasz otrzymał 75 % na swą działalność, a C.R.Z.Z. otrzymywała 25 %. W tym roku z zebranych składek przeznaczamy dla C.R.Z.Z. tylko 5 %.

Wpływ składek członkowskich w naszym związku co roku wzrastał. Miesięcznie wpływało średnio składek członkowskich:

w 1954 roku	zł.	1.168.000.-
1955 "	"	1.611.000.-
1956 "	"	1.670.000.-
1957 "	"	2.074.000.-

W latach 1955 i 1956 wydatkowano rocznie na kulturę i oświatę średnio około 25 % naszych funduszy. W roku bieżącym wydatki na kulturę i oświatę zmniejszyły się ponieważ część wydatków personalnych jest pokrywana przez nasze resorty branżowe. W placówkach kulturalno - oświatowych, w których wydatki personalne nie zostały pokryte przez resorty branżowe, Związek nasz przekazał Radom Zakładowym dodatkową dotację.

- 124 -

Od szeregu lat celem zmniejszenia kosztów utrzymania Zarządu Głównego i utrzymania naszych Okręgów, dążeniem Zarządu Głównego było stałe zmniejszanie ilości etatowego aparatu związkowego.

W związku ze zmniejszeniem etatów, jak również i tym, że w br. dajemy ze składek na rzecz C.R.Z.Z. tylko 5 %. Związek nasz mógł większe sumy z zebranych składek przeznaczyć na rzecz członków związku.

W ubiegłych latach, ogólnie licząc świadczenia na rzecz członków związku średnio wynosiły 48 % i to dawane Radom Zakładowym przez instancje związkowe w formie dotacji.

Obecnie po dalszej decentralizacji finansów związkowych wszystkie większe Rady Zakładowe same zatrzymują 60 % z zebranych składek członkowskich, a to w myśl Uchwały Plenum Zarządu Głównego z dnia 19 grudnia 1956 roku, oraz z dnia 11 kwietnia br. Ze składek tych Rady Zakładowe w pierwszej kolejności powinny pokrywać świadczenia statutowe, a następnie wszystkie inne wydatki budżetowe. Faktycznie biorąc w dysponowaniu funduszami Rady Zakładowe w tym roku stały się pełnymi gospodarzami u siebie.

W związku z tym, że Rady Zakładowe posiadają szerokie uprawnienia i większe fundusze, warotki powalnie wydatki na bezpośrednią pomoc członkom Związku. Np. w 1956 r. wypłacono na ten cel tylko zł. 252.137.- a obecnie za pół roku wypłacono już sumę zł. 991.414.-

Zarząd Główny od 1 lipca br. rozszerzył uprawnienia członków związku do świadczeń statutowych na emerytów i rodziców członka związku, oraz jednocześnie jednoliconając wysokość wypłacanych świadczeń statutowych. Sprawy te powołanie uprościły Radom Zakładowym ułatwienie i wypłacanie świadczeń statutowych.

Z roku na rok suma wypłacanych świadczeń statutowych zwiększa się, a mianowicie:

w 1955 roku	wypłacono	zł.	3.016.788.-
w 1956 "	"	"	4.326.590.-
za pół roku 1957 "	"	"	5.524.215.-

- 125 -

Jak widać z powyższego świadectwa na rzecz członków Związku w miarę wzrastania funduszy są stale rosnące.

W związku z przejściem z PKO całkowitego nadzoru i kontroli finansowej nad działalnością Pracowniczych Kas Zapomogowo-Pożyczkowych, stwierdzić trzeba poprawę w gospodarowaniu funduszami w tych kasach. Rejestracja PKZP została uporządkowana, a księgowość i sprawozdawczość ujednoliconą. W 1954 roku posiadaliśmy zarejestrowanych 381 PKZP, a obecnie 435 kas.

Powstałe w ubiegłych latach straty zostały pokryte przez Zarząd Główny w 22 PKZP na sumę zł. 64.604.-

Zarząd Główny na zapomogi bezwrotnie - fundusz "B" - dla PKZP przekazał:

W 1955 roku sumę zł. 2.804.000.-

" 1956 " " " 2.692.000.-

t.j. przekazał wszystkie fundusze otrzymane z CRZZ na ten cel. PKZP udzieliły bezwrotnych zapomóg:

W 1955 roku 11.278 członkom na sumę zł. 2.526.470.-

" 1956 " 12.108 " " " 2.663.670.-

Pożyczek udzielono:

w 1955 roku 104.898 członkom na sumę zł. 81.812.710.-

" 1956 " 136.679 " " " 117.847.390.-

Jak widać z przytoczonych wyżej cyfr PKZP dokonują poważnych obrotów pieniężnych.

Rad. Zakładowe również dysponują poważnymi środkami, więc należy rozstrzygnąć większą niż jest to dotychczas robione, kontrolę finansową przez powołane i uprawnione do tego statutowe Komisje Rewizyjne P.M.Z.P. i Rad Zakładowych.-